

591982354

101 KØBENHAVNS
KOMMUNES
BIBLIOTEKER

09.963 B1

RHB

KØBENHAVNS
RÅDHUSBIBLIOTEK

Mag
09.963

bl

cc. 1

Krigstildragelserne i Sjælland 1807,

fremstillede af

H. J. Blom,
Major i 3die Linie-Bataillon.

Med et Oversigtskaart og en Plan.

Udgivet af Selskabet for Trykkefrihedens rette Brug.

Kjøbenhavn 1845.

Trykt hos Directeur Jens Zostrup Schultz,
Kongelig og Universitets-Bogtrykker.

~~09.96407~~
~~B167~~
~~h~~

Skal Noget frelse Tidssalderen, maa det være Synet
af dens eget Billede.

Grundtvig.

7397

Forord.

Nærværende lille Skrivt, som Trykkefrihedsselskabets Bestyrelse velvilligen har anmodet mig om at affatte, fremkommer ikke med nogen anden Fordring til Publikum end den, at blive anseet som en ulidenstabelig Fremstilling af allerede bekjendte Facta, forenet med en nogenlunde sagkyndig Sammenstilling af tidligere udkomne trykte Beretninger om Krigstildragelserne i Sjælland 1807; hvilke, fælsomt nok, skjøndt af let forklarlige Grunde, lige indtil vore Dage, have savnet en militair Redacteur. Det var imidlertid ligesaa lidet Selskabet som Forfatteren ubekjendt, at et hermed beslægtet Arbeide af Capitain Ræder næsten samtidigen vilde udkomme som Kilde-skrivt efter en ulige større Maalestof, uden at Selskabets Bestyrelse derfor troede at burde ansee nærværende Skrivt for oversflødig til at udbrede Lys over en i

vort Fædrelands Historie saa skjæbnesvanger Begivenhed, fornemmelig iblandt et Publikum, for hvem alligevel de nærmere Omstændigheder endnu en Tidlang ville blive utilgængelige. Det skjædes imidlertid Captain Ræder at erklære, at hans Skrivt er et saare fortjenstligt Arbeide til Dplysning af hine Dages Historie, og at jeg har det mangen Berigtigelse at takke for, især med Hensyn til Landeværnets Forhold før og under Fegtningen ved Rjøge, hvorom Efterretningerne hidtil vare saare ufuldstændige og forvirrede.

Maatte nu blot mine Landsmænd ikke med Misshag optage denne gjentagne Fremstilling af de samme Begivenheder, der iøvrigt ere saa lidet tilfredsstillende for den nationale Selvfølelse; men maatte de derhos ei heller miskjende, at naar jeg undertiden har seet mig nødsaget til at udtale Dadel, er dette, saavidt mig er bevidst, kun skeet i Sandhedens Tjeneste, og ei for at krænke de noksom ulykkelige Befalingsmænd i deres Grav, hvem den tunge Lod blev til Deel at staae i Spidsen for saa frugtesløse Bestræbelser.

Kjøbenhavn i April 1845.

Forfatteren.

Kampen i Kongedybet den 2den April 1801 havde udbredt en ualmindelig Glæde over det danske Navn, og opfyldt Nationen med en Selvfølelse, som vel var naturlig, men som, efter en foregaaende 80aarig Fred, næppe i den Tænkendes Dine indeholdt den Betygelse for vor Fremtid under den almindelige Verdenskamp, som Datiden selvtillidsfuld syntes at lægge deri. Vel maatte det hos den flygtige Jagttager vække Forundring at see den Nationalsølelse og sjældne Udholdenhed, som i hiint Slag var lagt for Dagen, ifkun 6 Aar senere, paa samme Sted, og hos det samme Folk, deels vise sig saa forffjellig, deels føre til saa lidet tilfredsstillende Resultater, hvis det ikke laae i al Søkrigs Natur, at den, ført af forholdsvis saa (næsten udelukkende af en enkelt Stand) paa et fra det øvrige Folkelig affondret, næsten utilgængeligt og fremmedt Element, ei formaaer at yde en saa tilforladelig Prøve paa den i Folket boende Kraft og Intelligents, som en Landkrig, der umiddelbar be-

rører hele Folkelivet, truer alle Interesser, sætter Regering, Administration, og samtlige Statsinstitutioner paa Prøve, med andre Ord afgiver den meest omfattende Kraftmaaler paa det hele Folks moralske og intellektuelle Dygtighed. Saaledes ere da de ydmygende Begivenheder 1807 et ulige paalideligere Bidrag til vor Selvkundskab, og derfor af ulige større historisk Bigtighed, end den langt mere fyldestgjørende Kamp 1801. Men tillige maae disse hinanden iøvrigt saa nær staaende Begivenheder af ovennævnte Grund ei heller uden Ubillighed bedømmes efter samme Maalestok; en Betragtning, jeg ikke har troet det overflødig at forudskikke, paa det vi ikke, som i Almindelighed skeer, skulle vurdere Begivenhederne 1807 lavere end de fortjene.

Frankrig og Rusland havde, efter en kort men blodig Krig, den 7de Juli 1807 raft hinanden Haanden til Forlig i Tilsit, og deres tvende Beherskere ved en personlig Sammenkomst paa Floden Niemen, tilsyneladende sluttet et Venstabsforbund, som i høi Grad maatte forurolige det i en langvarig, kostbar og tvivlsom Krig med Frankrig indviklede England. At der ved denne Leilighed, som de daværende engelske Ministre paastode, ligeledes blev sluttet en hemmelig Overeenskomst imellem Frankrig og Rusland, der havde til Formaal at tvinge Danmark til

at tiltræde en Alliance imod England, blev vel dengang ikke troet, men er senere tilstrækkelig bleven bekræftet*), og derfor troede de daværende engelske Statsmænd, Castlereagh og Canning, sig noksom befoiede til et Overfald, som ved sin Udførelse ikke alene fremkaldte det meest forbittede Had i Danmark, men og tildeels den største Afsty i selve England; ja opfyldte den hele civiliserede Verden med Indignation.

For imidlertid at kunne bedømme de daværende politiske Forhold med tilbørlig Billighed, bør vi her ikke glemme, at efterat den imellem Frankrig og England stedfindende Krig, først ved de Franskes Besæt-

---

*) See den daværende franske Udenrigs-Minister, Hertugen af Bassanos Skrivelse til den russiske Cantsler, Grev Romanzow, af 25de April 1812, hvori det iblandt Andet hedder: „Hvis den engelske Regjering ikke indvilligede i Fredens Slutning (efter Tilsiter Freden) vilde Keiser Alexander gjøre fælleds Sag med Frankrig, og i Forbindelse med dette opfordre Hofferne i Kjøbenhavn, Stockholm og Lissabon til at udelukke Engländerne fra deres Havne, og erklære England Krig, samt med Eftertryk formaae disse Magter til at antage samme Grundsætninger o. s. v. (See den Danske Statstidende for 1812, Nr. 58, hvormed desuden kan jeynsføres: *Bignon Histoire de France sous Napoléon VI, S. 337*).

telse af Hannover i Sommeren 1803, senere, som en Følge af Slaget ved Jena i Efteraaret 1806, havde udbredt sig over hele det nordlige Tyskland, var Danmark, trods sin affides Beliggenhed, som Land- og Sømagt, kommet i nær Berørelse med begge de krigførende Magter. Ved den revolutionaire Gensyns- løshed, hvormed Napoleon, snart krænkede neutrale Landemærker, naar de ikke vare beskyttede*), snart endog under Freden, indlemmede den ene lille Stat efter den anden i sit voksende Rige; ved de store uni- versale Interessser, som dengang stode paa Spil, og ved de idelige Conflictter, som en saa almindelig ud- bredt convulsivisk Krigstilstand vedblev at fremfalde imellem de europæiske Stater, maatte Europa i de daværende Statsstyreres Dine let antage Skikkelse af een eneste uhyre Balplads imellem de tvende Hoved- magter, Frankrig og England; de mindre neutrale Magter derimod af samme Grund blot ansees som fredelige Landsbyer imellem tvende fiendlige Hære, hvilke, hvor uvedkommende end Striden maa fore- komme dem, og trods de meest levende Forsikringer om deres Udeelagtighed i samme, alligevel maae finde sig i at vorde besatte af den, der kommer sin Mod-

---

*) Man erindre sig her den brutale Gjenneemmarche igjen- nem det Anspachske Gebeet i October 1805.

stander i Forkjøbet, saalænge de ikke ere istand til at opbyde en tilstrækkelig Krigsmagt til at gjøre deres Neutralitet gjældende. Vel havde Danmark som tidligere til Søes, saaledes ogsaa til Lands vidst at hævde sin Neutralitet, da i November 1806 de krigførende Preussere og Franske stode i Begreb med at overskride dets Grændser, efter Kampen i Lybek*), og det er ikke usandsynligt at disse nogenlunde heldige Forsøg have bidraget til at bestyrke den danske Regjering i at fremture i sin Neutralitet, selv efter at Napoleons bekjendte Berliner=Decret af 21de November 1806 erklærede England i Blokadestand, og dermed begyndte det saa skjæbnesvangre Continentsystem eller Englands Udelukkelse fra Fastlandet, saavidt hans Jernarm naaede, hvorved Danmark vel burde have erkjendt, at der nu ikke længere var Tid og Sted til dets separate Politik, men at det kjæft burde overtage sin Deel i Verdenskampen, og at dets hele Uafhængighed nu kun bestod i at vælge sit Partie.

---

*) See herom C. v. W. (den senere preussiske General Müsling) Operationsplan der Preussisch=Sächsischen Armee im Jahre 1806, Schlacht von Auerstädt und Rückzug bis Lübeck. Weimar 1807, S. 115 og 143.

Det kan vel næsten antages for utvivlsomt, at den danske Regjering ulige mere mistroede den franske end den engelske Diplomatie. Ikke at tale om vor daværende Kronprindses nære Slægtskab med det engelske og det af Napoleon kort forud fordrevne hessiske Hus, hvilket sidste efter Slaget ved Jena havde taget sin Tilflugt i Slesvig, vidnede især den 1803, og senere fra 1805—7 vedvarende Concentration af danske Stridskræfter i Holsten herom, der, hvor bittert den end er bleven dadlet af det derved blottede Kjøbenhavn, alligevel havde sin fulde Begrundelse i Hannovers, Mecklenborgs, og de umiddelbar i Holsten liggende, saakaldte frie Rigsstæders, Hamborgs og Lybeks Besættelse af franske Tropper, lige siden November 1806, hvilket vel var istand til at give den danske Regjering en Forestilling om den Samvittighedsfuldhed, hvormed Frankrig respecterede enhver Neutralitet, som ikke var understøttet af væbnet Magt. At dengang ei noget Lignende var vedfaret Hertugdømmerne, hvor Tønningens levende Snighandel med England maatte være Napoleon en Torn i Diet, hidrørte vel næppe fra en billigere Aerkjendelse af vor Neutralitet, men fra de daværende strategiske Forhold, som ikke gjorde det ønskeligt for Napoleon ved hans Fremmarche imod Weichselen og Niemen, Vinteren imellem 1806 og 7, at paadrage

fig en ny, om end ei mægtigere Fiende, der dog, i Forbindelse med de Svenske fra Pommern — dem han ligeledes af samme Grund, trods mangfoldige Tirrerier, endnu skaanede — var istand til at operere imod Oderen, og derved overføre hans Operationslinie; eller som i det mindste, ved sin nogenlunde sikrede Retraite til den jydsk Halvø, kunde genere hans umiddelbare Forbindelse med Elben og Rhinen. Frygten for Frankrig kunde ei heller efter Tilfiter Freden være hævet, saa længe den danske Regjering endnu stedse vilde hævde sin Neutralitet; maatte meget mere snarere være forøget, da alle Forhandlinger imellem Fastlandsmagterne tydede paa en strengere og strengere Gjennemførelse af Napoleons Continentalsystem, for hvilket allermindst de mindre Somagter kunde undslaae sig, uden at geraade i Conflict med Frankrig; og de franske Troppers forestagende Tilbagemarche fra Niemen imod Elben maatte derfor i alle Tilfælde oppebies, da derved det farlige Naboskab hvert Dieblig stod i Begreb med at fornyes; følgelig var de danske Troppers Dvælen i Holsten, ingenlunde umotiveret.

Den Stridsmagt, som her var sammentrukket, beløb sig til henved 20000 Mand, adspredte i vidtløftige Cantonnementsquarterer i det sydlige Slesvig og det østlige Holsten, med Hovedquarteret i Kiel,

samt Divisionsquarterer i Slesvig, Preß og Segeberg. Af de øvrige Tropper vestenfor store Bælt laae tvende jydskke Regimenter (1ste og 3die) i Frederits og Omegn, for at sikke dette Rigets Centralpunkt, hvorpaa især Forbindelsen imellem Fastlandet og Derne beroer; samt tvende Cavallerie-Regimenter i deres Standquarterer, Horsens og Odense. Denne Armee var tilviise i saa brugbar Stand og besjælet af en saa god Mand, som vel nogenstunde vore fædrelandskke Forhold ville være istand til at fremkalde. Hvad der senere undertiden er blevet anført for at nedsette den, grunder sig for det meste paa Abstractioner fra en tidligere Periode, fra dens Tilfidesættelse efter en 7aarig næsten uvirksom Krig, en ydmygende Fred, de Forhaanelser, som Opinionen derved troede sig berettiget til, og de ynkkelige Vilkaar under hvilke den saa at sige hensuktede sin Tilværelse lige til den sidste Reform, men maa ikke oversføres paa den Armee, som fra 1805—7 stod under Vaaben i Holsten. Den daværende Kronprinds var dengang i sin fulde Kraft, og nærmede sig de 40. Haardsør opdraget, og i sit senere Liv tarvelig, nøjsom, arbeidsom og punktlig, havde han tidlig styrket et spinkelt Legeme, og efterhaanden udviklet en bestemt Charakter. Af Naturen begavet med en mere let og livlig, end dyb og alvorlig Mand, med en sund

men noget nærsynet Forstand, der fornemmelig havde uddannet sig i det praktiske Regentliv, og derved havde undgaaet de mange Skjævheder, som flet for= døde Theorier saa ofte fremkalde hos mindre bega= vede Hoveder; derhos sanddru i hele sit Væsen, hvil= ket ikke alene udtalte sig i beskeden Mistillid til egen Dømmekraft, men især i Modbydelighed for Smiger, og i en ufrømtet Hjertelighed og Belvillie imod Un= dergivne, var han ikke alene i høi Grad afholdt, men besad virkelig en Deel ikke uvæsenlige Egenfka= ber til at føre Commandostaven under vore Forhold. Man har troet at burde anføre hans Mangel paa positive Kundskaber som et væsentligt Savn, der vilde have hindret ham i at blive nogen Feltherre; men ikke at tale om hvor uvis den Udkomst er, som de blotte Kundskaber give til Krigsgudens Tempel, kunne vi i Forbigaaende ikke undlade at bemærke, at vor indskrænkede Krigsfueplads med saare korte Opera= tionslinier, let Forpleining, ubetydelige Terrainaf= verlinger og uanseelige Positioner, vel altid kræver en dygtig, men derfor ikke just nogen sublim Mand i Spidsen for vort Krigsvæsen.

Som Herren var, saa fulgte ham Svende. Nærmest Kronprindsen beklædte hans Svogre, Brind= ferne Frederik og Christian af Hessen = Cassel de fornemste Poster i Armeen, hvilke, uden just at være

betydningsfulde Mænd, besad fornøden Anseelse og Tiltro til, i deres fulde Manddomskraft, at føre de dem betroede Afdelinger. Som de meest Anseete efter dem stode Generalerne Ewald og Binzer, begge Højsere, som Kronprindsens Svigerfader, Landgrev Carl og General Guth havde trukken herind, og som ingenlunde gjorde deres Anbefaling Skam. Den Første havde som Capitain bivaanet den amerikanske Krig paa engelsk Side, havde gjengivet sine Erfaringer og Betragtninger over Krigen i et for sin Tid agtet Værk om de lette Troppers Tjeneste, havde været i Forveien, som Commandeur for Avantgarden, teet sig med Holdning og Conduite imod Preussjerne og de overmodige Franske udenfor Lybek, og repræsenterede i Forening med General Binzer saa at sige den daværende Armees Intelligents, som den Sidstnævnte desuden havde lagt for Dagen, ved i Ord som Skrivt at paapege de H. v. Bülow'ske Militair-Skrivters mangfoldige Extravagancer, hvilke dengang vare stærkt i Mode. Resten af Armeens Befalingsmænd kunde vel i Almindelighed ikke rose sig af Krigserfaring eller nogen høi Grad af Dannelselse, men stod dog næppe i sidste Henseende tilbage for de fleste andre europæiske Armeers Officerer paa den Tid. Kjendte man end dengang ei synderlig til den siden saa forroste militaire Videnskabelighed, saa var man

paa den anden Side ogsaa fri for alle dens Afarter, og for hiin prætenſionsfulde Charlatanisme, der ſaa ofte senere gjorde ſig gjældende. — Menigmand var, ſom altid, noiſom, villig, ufortroden og tro; ved et Par Mars uafbrudte Indkaldelse under Baaben frigjort for ſin Hjemvee, ligesom for ſtørſte Delen af den fremmede Suurdeig, eſtersom den udenlandſke Hverving var ophørt, var han ved god Forpleining, der ikke fattedes i de fede hollſtenſke Qvarterer, vel ſkicket til at føres imod Fienden.

Men i det Danmark ſaaledes efter Gyne ſøgte at hævde ſin Neutralitet imod Landſiden, forſøgte det lige ſiden 1801 lignende Forholdsregler til Søes, og ſtete dette end af finantiel Afmagt, fordi det ſiden 1803 ei ſaae ſig iſtand til at beſtride begge Udruſtninger, ſom en Land- og Sømagts fuldſtændige Neutralitetſyſtem under daværende Conjunctioner krævede, ſaa burde vel netop dette have overbeviiſt vore Statsſtyrere om, at kun en ulige mægtigere Stat end vor vilde være iſtand til at gjennemføre ſin Neutralitet under ſaa fortvivlede Omſtændigheder. Ikke deſto mindre havde den engeliſke Regjering ſandelig ikke havt nødig at belæſſe ſit Navn med nogen Ekjændſel, for at ſikre ſig de ſamme Fordele, ſom den nu kun troede at opnaae ved ſit Overfald; thi det er aabenbart at et lignende Attentat fra Frankrigs Side imod

Landgrændsen, om det end i værste Tilfælde vilde have havt Besættelsen af Halvøen, maaskee og af Byen til Følge, netop ogsaa derved vilde have kastet Danmark i Armene paa England, og gjort det til en ligesaa uforsonlig Fiende af Frankrig, som det nu blev det af hiint Land. I ethvert Tilfælde havde England, hvis det troede ikke at kunne noksom stole paa den danske Regjerings Sindelag og Fasthed, kun behøvet at sende en tilstrækkelig Flaade til Bæltet, for, selv i Tilfælde af en fransk Oversvømmelse paa Halvøen, i det mindste foreløbigt at hindre ethvert Forsøg imod Sjælland og den danske Flaade.

Hvorom alting er, allerede under 2den Juli modtog den danske Consul Wolf i London et anonymt Brev af følgende Indhold: „Det er nogle vel underrettede Personers Mening, at den Expedition, som nu udrustes her til Lands, er bestemt til at tage Kjøbenhavn og hele Den Sjælland i Besiddelse, hvorom deres Regjering i Tide burde underrettes o. s. v.“ Dette og lignende Rygter bevægede Consulen til at indberette det til det danske Deconomie- og Commerce-Collegium, som under 25de Juli besvarede det (see Bilag I). Ogsaa den daværende Legationsraad Rist, som i den egenlige Gesandt, Grev Wedel = Jarlsbergs Fraværelse, dengang var den fornemste danske Diplomat i London, blev af Wolf

gjort opmærksom paa dette Rygte, men gav under 14de Juli et lignende Svar (see Bilag II). I et samtidigt Brev til Etatsraad Thorkelin lod Consul Wolf ogsaa den Uttring falde: *Prenez garde à vous car le diable est à la porte**. Selv de engelske Blade begyndte ligeledes allerede i Juli med lidet forblommede Ord, ja tildeels endog ganske aabenbart at omtale en forestaaende Expedition til Østersøen, som skulde afgaae fra Dartmouth med 10000 Md. bestemte til et overraskende Foretagende. „Man vilde, hed det i engelske ministerielle Blade, med det første spørge en mærkelig Begivenhed, men hvor? vidste man endnu ikke saa lige. Den Deel af Fiendens Ryster, der skal angribes, er en Egn, hvor Indbyggerne allerede længe have ventet at høre de britiske Kanoners Torden; de ere imidlertid hverken for eller imod os, og skjøndt organiserede i frivillige Corpser, kunne vore Tropper sagtens byde dem Trods; thi der fattes dem Briteres Mod. Hemmelighed og Hurtighed ere især fornødne, hvis Expeditionen skal lykkes.“ „I de Kredse, der ere bedst underrettede,“ hed det endvidere, „vil man vide, at Expeditionens Hovedsiemod er at beskytte en vis Stat, der endnu ikke er indviklet i

---

*) See J. Nalls Erindringer, Christiania 1844, 1ste D., S. 220).

Krig, men der, som en Følge af de senere Begivenheder, kunde blive tvungen til at træde op imod vort Land, hvis vi ikke ved en tilstrækkelig Magt sætte os i Besiddelse af de Midler, som ellers de Franſke vilde bemægtige ſig og anvende til vor Fordærvelfe; det er tillige ſaare vigtigt, at de Franſke hindres i at forøge deres Sømagt ved at bemægtige ſig en neutral Magts Flaade."

Under 17de Juli forſikkrede Bladet, the Courier, at 22 Linieſkibe ſkulde afgaae til Øſterſøen, og den hele Flaade komme til at beſtaaе af 40 Krigsſkibe under Admiral Gambier, under hvem desuden Admiralerne Stanhope, Hood, Keates og Eſſington ſkulde commandere. Under ſamme Dato indeholdt Morning Chronicle fra London: „For at fremme den britiſke Handels Sikkerhed i Øſterſøen, har Regjeringen beordret 18 Linieſkibe uopholdeligen at ſtikke i Søen (næmlig 8 paa 74 Kanoner fra Dartmouth de øvrige 10 fra Dünerne); desuden have alle ikke beſteemt udcommanderede Fregatter, Slupper og Bombardeerſkibe iilſomſt ſaaet Ordre at ſamles i Dünerne og oppebie videre Beſtemmeſe. Alle Lodſer, der kjende Farvandet i Sundet ere tagne i Tjenefte paa diſſe Skibe. Efterretninger fra Sundet, ſkjøndt de beſtandig omtale Danmarks Neutralitet, ville, ſom det hedder, ikke hindre denne Flaades Afſeiling."

— Alt dette stod til Overflod endog at læse paa Dansk i det daværende Kjøbenhavnske Blad Dagen af 28de Juli 1807, Nr. 126.

Under 31te Juli berettede den Berlingske Tidende af en Skrivelse fra London af 21de j. M.: „10 navngivne Linieskibe under Admiral Gambier ere aßeilede fra Dünerne den 19de, og have kastet Anker ved Yarmouth, fra hvilken Havn en anden Division usfortøvet skal afgaae for at krydse i Nord- og Østersøen. Expeditionen til Østersøen, siige vore Blade, maa have andre Hensigter end at holde Skibsfarten i Sundet aaben. Henimod 80 flade Fartøier ere blevne udrustede i Chatham og Sheerness, for at afgaae med Flaaden, hvilke alene kunne bruges ved Troppers Indskibning og Landgang.“

Den 19de Juli vendte den danske Fregat *Fylla* under Lieutenant Hedemann hjem fra Vestindien, og havde paa sin Tilbagereise maattet anløbe Portsmouth for at fylde Vand. Den deryærende danske Consul anmodede ham indstændigen om at paaafkynde sin Afreise, fordi et deryærende almindeligt Rygte nævnte Kjøbenhavn som Maalet for Expeditionen. Hedemann troede det, ved Ankomsten til Kjøbenhavn, naturligviis sin Pligt, at meddele daværende Commandeur Steen Bille, som Medlem af Admiralitetet, denne Efterretning, der ogsaa skal have underrettet vor davæ-

rende Directeur for det udenlandske Departement, Grev Joachim Bernstorff derom, uden at denne tog videre Notits deraf.

Hvad der sagtens har bidraget meget til at henholde den danske Regjering i en ellers næsten ubegribelig Tryghed var vistnok den Omstændighed, at allerede tvende engelske Expeditioner, med Landtropper ombord, fort i Forveien fredeligen vare dragne vore Kyster forbi. Under Danzigs og Colbergs Beleiringer i Foraaret 1807 bleve de Allierede næmlig enige om at gjøre en combineret Diverſion i Forpommern, hvis Udgangspunkt ſkulde være Rügen og Stralsund. Her havde næmlig Kongen af Sverrig, Gustav den 4de, en Styrke af omtrent 15000 Mand, med hvem en 5000 Preussere under General Blücher, samt 25—30000 Englændere under General Cathcart ſkulde forene ſig. De preussiske Tropper landede paa Rügen allerede i ſidſte Halvdeel af Mai; de engelske derimod nølede og tøvede, om med Forsæt eller paa Grund af deres militaire Indretningers Ufuldkommenhed, ſkal være usagt. Først den 19de Juni afgik den første Afdeling af diſſe Tropper paa 70 Førelſſkibe fra England, og paſſerede Sundet i de ſidſte Dage af Juni; den 1ſte Juli afgik den anden, noget større Transport paa 100 Skibe, paſſerede Sundet den 3die og 4de Juli, ſaa at det Hele først midt

i Juli landede paa Rügen. Imidlertid havde Scenen paa Krigsskuepladsen aldeles forandret sig: Danzig havde ikke alene overgivet sig den 27de Mai, men Slaget ved Friedland var tabt den 14de Juni, Freden til Tilsit affluttet den 7de Juli, og de preussiske Hjelpetropper som Følge heraf tilbagekaldte. Men da Kongen af Sverrig under 3die Juli høist ubetimeligen havde opsagt den imellem ham og de Franske siden 18de April bestaaende Waabensstilstand, og som Følge heraf midt i Juli var bleven dreven tilbage til Stralsund, maatte man troe at de omtrent paa samme Tid indtrufne 8000 Mand engelske Hjelpetropper i det mindste vilde deeltage i Stralsunds og Rügens Forsvar, og paa denne Maade blive fyssefatte. Alligevel maa det ansees for en Feil, at deslige Troppetransporter, i den bedste Aarstid, uændede kunde passere forbi vore vulnerableste Kyster, ja blive under Waaben paa Rügen, ikkun 8 Miles Seilads fra vore nærmeste Strandbredder, og 16 Mile fra vor Hovedstad, uden at vi havde saa meget som et eneste Avisoffis, en eneste Krydser, end jige en Observations=Essadre i disse Farvande.

Den 23de Juli blev der lagt almindeligt Embargo paa alle Skibe i engelske Farne, for deels at tilveiebringe det fornødne Skibsmandskab til den til Sundet bestemte Expedition, deels ogsaa at forhindre

enhver bestemt Efterretning om dens egenlige Afgang. Denne fandt imidlertid Sted den 27de Juli fra Darnmouth, hvor den første og største Deel af Expeditionen, bestaaende af 18 Linieskibe, 7 Fregatter og 22 mindre Krigsfartøier under Admiral Gambier, gik under Seil. Overbefalingen havde først været tilbuden Admiral Young, dernæst Sir Charles Cotton, som begge affloge den, hvorpaa den tilsidst paaenødtes (was pressed on) Admiral Gambier*); i den Grad mødte Foretagendet Uvillie af dem, der skulde udføre det. Med Gambier fulgte Comodore Home Popham som Flagcaptain; tilfældigviis født i Tetuan i Marokko, af irske Forældre**); bekjendt som En af de bedste Hydrographer i England, i Aarene 1793 og 94 brugt under Hertugen af York i Flandern, senere 1799 i Nordholland, og derfor velbekjendt med en Land- og Sømagts forenede Operationer. Den 1ste August afgik en mindre Afdeling af Expeditionen fra Harwich, bestaaende af 5 Linieskibe, 2 Fregatter, og en Mængde Forselskibe, hvormed især fulgte Gen. Sir David Bairds Division samt 2 Batailloner af den tydske Legion, som vare indskibede i Hull; Alt under Befaling af Contreadmiral

---

*) Naval Chronicle, 19de Bd., S. 425.

**) Nav. Chron., 18de Bd., 268.

Esington, der i Aarene 1793 og 94 havde commanderet en Fregat i vore Farvande, derfor fortrinsviis antoges at være bekendt med dem, og hvem det almindelige Overopsyn over Transportffibene, samt med Armeens Ind- og Udfibning var anbetroet. Flaaden bestod altsaa i Alt af 23 Liniesfibe, hvoriblandt Gambiers Admiralsfib, Prince of Wales, var en Tredekker paa 98 Kanoner; af 17 Liniesfibe paa 74 og 5 paa 64 Kanoner. Af de 9 Fregatter vare 4 paa 38, 3 paa 36, og 2 paa 32 Kanoner, hvortil endnu kom 22 mindre Krigsfibe paa 22 indtil 14 Kanoner*). Ved Ankomsten i Kattegattet affendtes Contreadmiral Keates, med Liniesfibet Superb og 3 andre Liniesfibe, 5 Fregatter og 8 Brigger til store Bælt, hvor han allerede den 4de August om Aftenen Kl. 8 gik til Ankers imellem Knudshoved og Bresen, og derved allerede affaar Forbindelsen imellem Sjælland og den øvrige Deel af Riget, i det han senere erklærede hele Den i Blokadetilstand, efter en Linie trukken fra Hadsteensgrunden (nordenfor Sjællandsodde) til den sydpøstlige Pynt af Femern; ja endog udstrakte den til Stralsund, da denne By senere blev besat af de Franske; af

---

*) See N. C. Hansen Kjøbenhavns Veirfrands 1807, hvor de Alle findes navngivne S. 19.

Frygt for at disse skulde falde paa, herfra at sende Hjælpetropper til Kjøbenhavn *).

Den 2den August vinedes første Afdeling af den engelske Flaade under Kullen fra Kronborg Taarne og Masterne af det i Sundet liggende Bagtskib, hvorfra det strax meldtes til Kjøbenhavn. Den følgende Morgen stod Flaaden over under Hammermøllen, hvorfra den sædvanlige Forespørgsel Passagen betræffende stete hos Commandanten paa Kronborg, General Stricker, og da denne gav til Svar, at han ingen Ordre havde til at modsætte sig den engelske Flaades Gjennemgang, passerede den endnu samme Formiddag Fæstningen under gjensidig Salut, og gik omtrent Kl. 1 til Ankers paa Helsingørs Rhed. Imidlertid havde den Høistcommanderende i Kjøbenhavn, Generalmajor P e y m a n n, hvem samme Foraar Generalcommandoen over Kjøbenhavn, Citadellet og Kronborg var bleven overdraget, efter ovenomtalte Melding, strax affærdiget et Tilbud til Kronprindsen i Kiel med Beretning om den engelske Flaades Ankomst i Sundet, hvorhos han ansaae det for sin Skyldighed, at forespørge sig hos Directeuren for det udenlandske Departement, Grev J. B e r n s t o r f, om han torde træffe de til Kronborgs og Kjøben-

---

*) Nav. Chron. 18de Bd., S. 232.

havns Forsvar nødvendige Foranstaltninger. Dette troede denne imidlertid at burde fraraade, for, som han udlod sig, ei at paadrage sig de Engelskes Dymærksomhed; ja gjentog det Dagen efter i et forsamlet Statsraad, og tillod Beymann at beraabe sig derpaa i Fremtiden til sin Retfærdiggjørelse*). Ikke destomindre lod Generalen Kronborgs Garnison forstærke med 300 Mand af 2den Bataillon af daværende Norske Livregiment samt 50 Ryttere; sendte Forstærkning til Trekroner, og udsendte Cavalleriepatrouiller langs Strandveien. Natten imellem 9de og 10de August indløb Svar fra Kronprindsen paa Beymanns første Melding, hvori han fandt det nødvendigt usfortøvet at sætte Trekroner i Forsvarsstand, og at besætte det med 400 Mand Marinere, hvilke især maatte instrueres om at vaagte sig for OVERRUMPLING, da Forsigtighed ei burde tilsidefattes, skjøndt Hs. K. H. troede, at vi ikke havde noget at befrygte af de Engelse. Endvidere skulde Citadellens Søbatterier, Qvinti-Bastion og Lunette sættes i fuldstændig Forsvarsstand, samt om Natten commanderes Piketer dertil. Desuden maatte der oprettes en Vagt i Søbatteriet ved Rastrup paa Almager, som om Natten skulde forstær-

---

*) See Saga, udgivet af J. Storm-Munch. Christiania 1819, II, S. 252.

fes med et Piket. Kronborg Fæstning anbefalede især Narvaagenhed, dog med Tilføiende: at vi ingen Krig havde med England, ei heller ventede nogen. Blot af Forsigtighed skulde derfor ogsaa her Søbatterierne armeres, Piketer comman- deres til deres Betjening, hvilke derimod først maatte trække op i Fæstningen, saasnart det begyndte at mørkne. De i Nærheden værende Trisolk af Regi- menterne skulde usfortøvet indkaldes.

Den engelske Flaade blev imidlertid rolig lig- gende paa Helsingørs Rhed, deels for at oppebie sine efterfølgende Forselskibe, hvormed Admiral Esington først indtraf i Sundet den 8de August, deels for at de til Expeditionen sigtende diplomatiske Forhandlinger kunde finde Sted, og blev i al denne Tid, lige til den 14de August incl., dagligen forsynet med friske Levnetsmidler fra Helsingør imod contant Betaling, den sidste Dag endog med 30,000 Pund Drekjød, rimeligviis med Hensyn paa den nu indtrædende Af- sondring fra Land, indtil Landgangen fandt Sted, hvilken sidste naturligviis ligeledes krævede en Deel Mundforraad. *)

Den hidtilværende engelske Gesandt ved det dan-

---

*) Seeland im Sommer 1807, S. 21; Hansens Veirfrands S. 20 og 29.

fte Hof, Carlise, var, sagtens med Hensyn paa den forestaaende Crisis, bleven udnævnt til Gesandt i Berlin, og i hans Sted var den hidtilværende engelske Gesandt i Cassel, Sir Broock Taylor, den 31te Juli indtruffen i Kjøbenhavn paa Fregatten Surveilante; men havde ved sin paafølgende første Audients den 3die August ikkun fremsørt ganske almindelige Uttringer. Derimod var den overordentlige Mission om Flaadens Udleverelse overdragen den forhenværende Gesandt i Berlin, Jackson, en Mand, der ved medfødt Naahed ganske skal have egnet sig til et Hverv, der skulde tilfidesætte alle hidtil gjældende Former. Denne indtraf den 8de August over Tøningen til Kiel, og blev samme Dags Eftermiddag stedet til Audients hos Kronprindsen. Han erklærede nu denne ganske uden Dmsvøb, at Danmark gjorde vel i at slutte et nøie Forbund med England, men at det selv i saa Tilfælde maatte udlevere sin Flaade som Pant paa dets Troskab, og for at sikke denne imod Frankrigs og Ruslands Efterstræbelser, hvorom den engelske Regjering havde sikker Kundskab. At endvidere Flaaden skulde opbevares i engelske Havne indtil den almindelige Fred, og da tilbageleveres i uskadt Stand. At den Magt, der nu stod i Begreb med at bemægtige sig den, skulde staae til den danske Regjering's Disposition, saafremt den vilde modsætte sig Frankrig,

og at samme i ethvert Tilfælde var betydelig nok til baade at opnaae sit Diemed, og tjene Danmark til Undskyldning for at have maattet give efter for Englands Fordringer." — Kronprindsen, i høi Grad overrasket ved dette Andragende, svarede: „At man kunde vente større Redelighed hos Barbareerne end hos den engelske Regjering; at Englands hidtilværende Allierede, der saa længe havde maattet vente forgjæves paa dets Bistand, bedst kunde bevidne hvad denne havde at betyde." Da Gesandten dernæst, ikke uden Forlegenhed, lod nogle Ord falde om tilkommende Erstatning, gav Kronprindsen det bekjendte Svar: og hvormed vil De erstatte Danmarks Ære? — For at vinde Tid, henviste Kronprindsen ham iøvrigt til det udenlandske Departement — hvis daværende Chef, Gr. Christian Bernstorff, vel dengang ligeledes var i Kiel, men hvis øvrige Personal, saavel som Statsraadet befandt sig i Kjøbenhavn — for der at erholde det definitive, officielle Svar. Ved denne Leilighed paatrænger sig uvilkaarligen den Tanke, om ikke Kronprindsen, for at vinde end mere Tid til Forsvarsanstalter, strax burde have bemægtiget sig Jacksons Person, og indtil videre henholdt ham i Fangenskab, uden at gjøre nogen som helst Notification derom. Inden dette paa en nogenlunde tilforladelig Maade rygtedes til de engelske Anførere i Sundet, vilde

der altid have medgaaet flere Dage end der nu vandedes ved at henvise Underhandlingerne til Kjøbenhavn. Hine vilde altsaa i al denne Tid være blevne henholdte i tvivlsom Forventning om hvad der skulde skee, da Fiendtlighedernes Begyndelse fra deres Side aabenbar var afhængig af Gesandtens Tilbagekomst og medbringende Svar. Om noget Brud paa Folkeretten kunde her naturligviis ikke være Talen; thi for en Gesandt, der overbringer et sådant Budskab, er der ingen Folkeret skreven.

Endnu samme Aften (8de August) forlod Kronprindsen Kiel, ledsaget af sin General-Adjutant, daværende Major F. C. Bülow, for igjennem Thyen at ile til Kjøbenhavn. At der ikke fulgte ham Flere, var vel for ikke at vække de Engelskes Opmærksomhed ved Overreisen over store Bælt. Chefen for Artilleriecorpset, General Bielefeldt, erholdt imidlertid den følgende Dag en efterladt Ordre, usfortøvet at begive sig til Kjøbenhavn med 4 andre Artillerieofficerer; men at ikke Flere af Armeens dueligste og meest anseete Officerer i Holsten ligeledes fik Ordre at begive sig enkeltviis og ad forskjellige Veie til Sjælland, maa vel ansees for en Feil, da det aabenbar især var Anførere, der fattedes de Stridskræfter, man der stod i Begreb med at opbyde. Underveis gav Kronprindsen Ordre til at synke den efter-

følgende Jackson to Timer paa hver Station, hvorhos han satte en Bataillon af de ved Frederits staaende jydskke Regimenter, samt 3 Escadroner af flæsvigskke Ryttere, det slyensskke Dragonregiment, og et trepundigt Batterie i Marche til Odense og imod Kysten af store Bælt.

Den 11te August om Middagen naaede Kronprindsen Kjøbenhavn, og steg af paa Amalienborg, hvor han strax lod sammenkalde de fornemste civile og militaire Autoriteter, for af dem at erfare en Udfigt over Tingenes Stilling, og derefter gribe de fornødne Foranstaltninger. Imidlertid udbredte Nygtet om hans Komme sig som et Lyn over hele Byen, og fremkaldte den meest levende Begeistring. Paa Holmene skred man øieblikkelig til Sødefensionens Udrustning; Studenterne opfordredes til at danne et Fricorps ligesom 1801, under Hofmarskalk Hauch; Borgervæbningen kaldtes til Vaaben, Livjægerne beordredes at holde sig marchefærdige; Frisolkene af de Regimenter, som havde deres Udskrivning fra Sjælland, bleve indkaldte, tilligemed 8 Batailloner Landeværn, hvoraf de 6 beordredes til Kjøbenhavn, 2 til Kronborg; desuden oprettedes en Commissiøn til Kjøbenhavns Forsyning med Levnetsmidler, og den saakaldte Brand- og Vandcommissiøn beordredes at

træffe de samme Foranstaltninger imod Ildsvaade, hvilke havde funden Sted 1801.

Efterat have udstedt en Kundgjørelse til Kjøbenhavns Indvaanere (Bilag III.), der istedetfor Opfordring til alle Kræfters Anstængelse, endnu stedse lader skimte et svagt Haab om en mindelig Afgjørelse, afreiste Kronprindsen allerede Dagen efter tidlig om Morgen fra Frederiksberg, ledsaget af sin sindsfuge Fader, for over Korsør at begive sig til Kolding, hvor Christian den Syvende foreløbig tog sit Ophold paa det daværende Slot, medens Kronprindsen selv fortsatte sin Reise til Kiel, hvor han igjen indtraf om Aftenen den 15de August, ottende Dag efter sin Afreise. Efterat Kongen og Kronprindsen havde forladt Kjøbenhavn, fulgte ifølge den Sidstes Befaling Statsraadet og de første Deputerede af de civile og militaire Collegier med en Deel Underembedsmænd og Secretairer, Natten imellem den 12te og 13de, for ligeledes foreløbigt at tage deres Ophold i Kolding. Kronprindsens Svoger, Hertugen af Augustenborg, hvem tillige det ominøse Hverv var blevet overdraget, at føre Kronregalierne til Holsten, fandt det dog, paa Grund af Bøltets Spærring, raadeligst at efterlade disse i Sorø, hvor de af daværende Amtmand Stemann bleve nedlagte i Maagens Gjøes Ligkiste, indtil de Engelse havde forladt Sjælland; ligeledes blev det

daværende kongelige Guldtaffel af Grev Danne-
skjold nedgravet i Haven paa Gisselsfeldt. *) Og-
saa hele det diplomatiske Corps forlod af egen
Tilskyndelse Byen, skjøndt Directeur J. Bernstorff
søgte at holde dem tilbage, for i det mindste at op-
pebie Udfaldet af den imellem ham og Ministeren
Jackson forestaaende Conferents. Ikkun den franske
Legationssecretair, Desaugiers, og en Deel af den
spanske Legation forbleve i Kjøbenhavn under hele
Beleiringen.

Næst den mageløse Tryghed, hvormed Regje-
ringen havde seet et saadant Uveir trække op, var
der maaskee intet Skridt mere fordærveligt, intet mere
istand til at lamme de vaagnende Kræfter, end denne
Kronprindsens Mistvivlen om sin egen Sag. I et
udvortes og indvortes fredeligt Land, under et igjen-
nem mange Generationer fortsat Gneherredømme, maae
vi ikke vente at finde de store Personligheder og stærke
Charakterer, der under saa usædvanlige Omstændig-
heder formaae at styre og beherske disse, at fjerne
eller jevne de mangehaande Frictioner, som Krigs-
begivenhedernes voldsomme og hurtigt paa hinanden
følgende Vexel stedse fører med sig. Det Herşkerta-

---

*) J. Røder, Danmarks Krigs- og politiske Historie
1ste Bind, S. 67 og i Rettelserne.

lent og den Indflydelse paa Mængden, som i mere bevægede Stater personlig Dygtighed kan have erhvervet sig, beroer i Stater som vor saare meget, og dengang næsten udelukkende, paa den medfødt Anseelse, som Banen tildeler Kongehuset, fordi ved et stillestaaende Folkeliv faa politiske og endnu færre militaire Capaciteter, om de end findes, have kunnet erholde Leilighed til at vinde almindelig Erkjendelse og Tillid. Kommer nu hertil, at den Fyrste, der som Medregent dengang stod i Spidsen for det danske Folk, ved sin mangeaarige tidligere Deelagtighed i Regjeringen, ligesom Barnealderen af havde erhvervet sig en ganske ualmindelig Folkegunst, og at han, af egen Tilbøielighed, navnlig allermeest havde givet sig af med den militaire Bestyrelse, hvor hans personlige Indblanding lidt efter lidt havde fremkaldt en høi Grad af Uaflystændighed og Ansvarsfky, selv iblandt de høiere Befalingsmænd, saa maa det ikke undre os, at hans Nærværelse i Kjøbenhavn, trods hans iøvrigt ikke ualmindelige Egenstaber, under daværende Omstændigheder aldeles ikke var til at erstatte.

Den Underfaat, der trods Alt dette, nu uventet, i en fremrykket Alder af over 72 Aar, skulde overtage det tunge Kald, Regenten unddrog sig for, var Generalmajor Ernst Heinrich Beymann,

født 1735 i det Hannoverſke, hvor han ſom ung Officeer havde deeltaget i Syvaarskrigen, og ſenere paa General Guths Anbefaling var bleven indkaldt og anſat i det daværende holſtenſke Ingenieur=Corps. Her deeltog han i Anlæget og Udførelſen af den ſleſvig-holſtenſke Canal; blev, eſterat være afgaaet ſom Oberſt fra Ingenieurcorpſet og indtraadt ſom Deputeret i Generalitetet, 1794 udnævnt til Commandant i Citadellet Frederikshavn, Aaret efter til Generalmajor, og nød i denne ſin Stilling mere end almindelig Agtelse og Erkjendelse, den deſuden hans rolige, værdige og dog fordringsløſe Væſen bidrog til at forøge. Da han allerede under 8de Mai 1807 var bleven udnævnt til at føre Generalcommandoen over Kjøbenhavn, Citadellens og Kronborg Fæſtninger med Trekroners Batterie, var hans nuværende Udnævnelse til Høiſtcommanderende i Kjøbenhavn under den foreſtaaende Beleiring, ſom det ſynes, ikkun en Stadfæſtelse af den tidligere. Formodentlig var det ogſaa hans tidligere Stilling ſom Ingenieur og den almindelige borgerlige Agtelse, hvori han ſtod, hvilke Lode Kronprindsens Valg falde paa en iøvrigt ſaa alderſtegen, i en Række af Aar fra Tropperne fjernet Befalingsmand, der tilmed, være ſig af Mangel paa Dvelfe eller af Alderdoms Skrøbelighed, ei engang var iſtand til at viſe ſig tilheft. Med denne Udnævnelse fulgte ingen egenlig

Instrux, hverken mundtlig eller skriftlig, Forsvarsanstalterne betræffende, naar undtages en høist ubetydelig mundtlig Befaling fra Kronprindsen, strax at sende et Commando paa 100 Mand til Dragør; tvertimod synes Udnævnelses=Ordren (see Bilag IV.), i Forretningernes Trængsel at være ham oversendt i et Dieblif — da Kronprindsen om Aftenen forlod Amalienborg, for at begive sig til Frederiksberg, hvorfra Afreisen skulde finde Sted den følgende Morgen i Daggrøet — der var beregnet paa at forebygge enhver Forespørgsel om de eventuelle Forhold. En yderligere Bekræftelse herpaa synes at fremgaae af den Omstændighed, at Udnævnelses=Ordren ikke engang i mindste Maade omialer, hvorledes der skulde forholdes med Flaaden, i Tilfælde af Kjøbenhavns Overgivelse, hvilket dog var det egentlige Livsspørgsmaal, hvorom hele Begivenheden dreiede sig, og hvorom billigviis ingen Anden end Regenten havde at decide. Først efter Tilbagekomsten til Kiel, midt i August, affærdigedes Lieutenant Steffens af Kronprindsens eget Regiment med en saadan Forholdsordre til General Beymann (see Bilag V.), som imidlertid aldrig naaede sin Bestemmelse, fordi Overbringeren, efterat være kommen Kjøbenhavn paa $1\frac{1}{2}$ Meil nær, faldt i Fiendens Hænder, og blev bragt ombord paa

den engelske Flaade. *) Derimod indeholdt Udnævnel-
ses=Orden, foruden den almindelige Instrux om at for-
svare sig til det yderste, den udtrykkelige Bestemmelse:
ei at være Agresfor, en Indskrænkning, der
i Forbindelse med det i Kundgjørelsen udtalte Haab
om en mindelig Afgjørelse, nødvendigviis lige fra
først af maatte fremkalde Tvivlraadighed og Halvhed
i den commanderende Generals Beslutninger. Pri-
vate Meddelelser udsige derfor ogsaa, at Beymann
modtog sin Udnævnelse med stort Mismod, og ingen-
lunde gjorde sig Illusioner med Hensyn til det ende-
lige Udfald.

Af de tvende høiere Befalingsmænd, som Kron-
prindsen havde udnævnt til Næstcommanderende i
Kjøbenhavn, var Generalmajor Bielefeldt Chef
for Artilleriecorpset siden General Guths Død i Mai
1806, men havde, siden han i 1788 var bleven kal-
det til Norge, i samfulde 19 Aar ikke været i Kjø-
benhavn, før han, ifølge Kronprindsens Ordre, ind-
traf hertil fra Holsten den 13de August om Morge-
nen, og strax overtog de ham paahvilende Forretnin-
ger. Han havde tidligere paa en fordeelagtig Maade
tiltrukket sig Kronprindsens Opmærksomhed i den
ubetydelige Affaire ved Dvistrumbro 1788, og gjaldt

---

*) See Tillæget til Hansens Leirfrands S. 47.

endnu stedsse for en saare duelig Artilleriechef. Commandeur Steen Bille af Sæetaten, hvem i Særdeleshed Søforsvaret blev underlagt, og hvis Navn gjænlød over hele Folket siden hans heldige Kamp med Barbaresterne 1797, havde ydermere 1801 forøget sin Anseelse ved, efter Sigende, at foreslaae en offensiv Bevægelse med de ham underlagte Seilskibe imod den engelske Flaade, da Slaget den 2den April syntes at tage en for denne mislig Vending.

Den 13de August indtraf den engelske Gesandt, Jackson, i Kjøbenhavn, opbragt over sin forsinkede Ankomst, og overrasket ved at erfare at Kronprindsen igjen var afreist. Hans korte Underhandlinger med Grev J. Bernstorff fandt samme Dag Sted paa Skromt, hvorpaa han om Eftermiddagen afgik til den engelske Flaade. Endnu samme Aften begav Bernstorff sig til Beymann, hvem han meddeelte: at Jackson havde forlangt sine Passer, og at han (B.) efter den sidste Conference nu troede at et Brud med England var at vente; ikke desto mindre yttrede Greven endnu stedsse, at man fra dansk Side ikke maatte gjøre det første Skud, og gjentog endog samme Formaning til General Bielefeldt, da denne senere gjorde ham sin Opvartning; bad iøvrigt om at lade ham vide, naar de Engelske gjorde Landgang, hvilket ogsaa skete, hvorpaa han samme Dag forlod Byen.

En tilshyneladende saa forstokket Blindhed hos vore første Diplomater lader sig næppe forklare anderledes, end af en rodfæstet Tilbøielighed hos det Bernstorfske Ministerium til under alle Omstændigheder, naar Neutraliteten ei længere kunde bevares, at foretrække den engelske for den franske Forbindelse; en Tilbøielighed, der meget let lader sig forklare af den Bernstorfske Families hannoveranske Herkomst og tydske Dannelselse i det Hele, og at den nu, efter hele Nordtydsklands Undertrykkelse, maatte nære Modbydelighed for enhver Tilnærmelse til Frankrig. Denne Formodning erholder desuden Bekræftelse derved, at begge Bernstorferne 1810, rimeligviis ifølge Napoleons Onske, bleve fjernede fra Ministeriet, og at det igien var den samme J. Bernstorf, som man i 1813 benyttede til de frugtesløse Underhandlinger med England, da man paa ny vilde nærme sig samme, efter de Franskes Undergang i Rusland. At Kronprindsen iøvrigt ei indlod sig paa nogen Accommodation, som for nærværende Tid kunde synes at have været den ønskeligste, laae vistnok meest i den brutale Maade, hvorpaa det engelske Ministerium søgte at sætte sine Hensigter igjennem, hvilken tilvisse maatte revolttere ethvert høihjertet Gemyt, og derfor ei bør lægges en ædel Tyrste til Last, der havde været Dievidne til sit Folks heltmodige Anstregelser 1801.

Skjøndt Kjøbenhavns daværende, i Hovedsagen endnu aldeles uforandrede Tilstand som Fæstning just ikke blev af synderlig Indflydelse paa de følgende Begivenheder, er en Fremstilling af samme dog ikke overflødig, for deels at kunne vurdere de Midler, som dengang stode de Commanderende til Raadighed, deels lære at kjende de væsentligste Brøst, hvoraf den endnu stedse lider, og saaledes med Billighed at kunne bedømme maaskee lignende Begivenheder i en kommende Tid. — Kjøbenhavn ligger som bekjendt paa begge Sider af Kallebodstrand eller Sundet imellem Sjælland og Amager, hvis sydlige Indløb er et snævert grundt Farvand paa ifkun 7—8 Fod, men som indenfor Fæstningsværkerne tiltager baade i Brede og Dybde, og saaledes tilsidst danner Koffardie- og Dr-logshavnen, hvis største Dybde dog ikke overstiger 22 Fod, med en Brede af omtrent 700 Alen. Over den søndre smallere Deel af Koffardiehavnen føre tvende faste Træbroer, Knippelsbro og Langebro, med Bindebroer paa Midten, for ikke at hindre Seilladsen, hvoraf den første omtrent er 130 Alen, den anden omtrent 250 Alen lang; og hvorpaa altsaa Forbindelsen imellem Fæstningens tvende Hoveddele fornemmelig beroer; desuden lukkes Havnen imod Nord af en ulige længere Træbro paa noget over 600 Alen, med en Flydebro over Udlobet, ved den saakaldte Bom.

Fæstningsværkerne ere anlagte efter et ældre nederlandsk System, næsten udelukkende af Jord, og bestaae i Alt af 25 Bastioner, hvoraf 13 paa Sjælland, de andre 12 imod Amager og Søen, foruden et særskilt Citadel med 5 Bastioner paa den nordre Side, hvilke tilsammen have et Omfang af noget over een dansk Mil, men hvoraf her, som i de fleste Tilfælde, kun den imod Sjælland vendende Front blev angreben, saa at den øvrige Deel af Fæstningen, tilligemed det bagvedliggende Amager, i Almindelighed kan ansees for betrygget ved et Angreb fra Landsiden. En dyb og vaad Grav, der især er bred imod Amager, omslutter hele Fæstningen. Dennes Tilgængelighed fra Sjællandsiden indskrænkes imidlertid betydeligt ved 3 sammenhængende, omtrent 300 Alen brede, 8—10 Fod dybe, ved tvende Dæmninger fra hinanden adskilte Ferskvandsløber: Sortedam, Peblinge- og St. Jørgensløb, men hvis Beliggenhed i ikkun 200—800 Alens Afstand fra Værkerne, tillige tilstede Fienden et uforstyrret Anlæg af sine Kastebatterier, saasnart Overgangstederne ikke tilbørligen ere i vor Magt. Vel gives der for begge Enden af denne Række Søer, tvende omtrent lige store Afstande, paa 900—1200 Alen, imellem dem og Stranden, hvilke tilstede Udfald med betydelig Front; men den nordlige af disse optages aldeles af Forstaden Østerbro,

og den saakaldte Glasens Have, den søndre tildeels af Forstaden Vesterbro og Tømmerpladsen, hvorved disse Fordele paa en Maade igjen gaae tabte. Foruden de 3 Hovedporte imod Landsiden og een imod Amager, fører endnu den nordre Citadelsport ud imod det førstnævnte, en Jernstakitport derimod ud til Tømmerpladsen og det sidstnævnte Terrainaffnit imellem Søerne og Stranden, hvorimod ifkun een Porterne (Gjennemgang, Lønport) findes i Courtinen imellem Rosenborg= og Dvighøvs Bastioner til Forbindelse med Faussebrayen (Kirsebærgangen). Denne omgiver uafbrudt Hovedvolden imod Sjælland, og letter derved tildeels en Storm paa denne meest udsatte Deel af Fæstningen, hvorimod den ved Citadellet og imod Amager afbrydes ved Facerne af hver Bastion, for ei at tjene til Forbindelse imellem fiendtlige Stormcolonner. Af Udenværker fattes 3 Raveliner ganske, paa Fæstningens meest frempringende vestlige Hjørne, imellem Schacks og Ahlefeldts Bastioner. Det søndre Indløb til Havnen forsvares af tvende affondrede Værker, Ryssesteens Lunette og Rjøkkenturven, og lukkes derhos af en Forpælning, bekjendt under Navn af Estacaderne; det nordre Indløb derimod, og altsaa ogsaa Flaadens Leie, forsvares af det saakaldte Sertus Batterie paa Nyholm, samt af Citadellet. Der gives

ikke en eneste bombefri Bygning, hverken i Fæstningen selv eller dens Citadel, til Sikkring af Provisioner, Lazarether og deslige; ligeledes er det nok tvivlsomt, om Krudtaarnene indenfor Fæstningen ere tilstrækkelige. Bærkerne selv vare 1807 temmelig forfaldne, da Brystværnet kun paa faa Strækninger havde tilbørlig Form og Høide, hvilket især var Tilfældet med 4 Raveliner og den hele saakaldte bedækkede Wei, som desuden, paa 5 Vaabenpladse nær, ligeledes var uden al Palisadering. *)

Til alt dette kan inidlertid ikke uden Føie svares, at Kjøbenhavn nødtes til at overgive sig længe før de fleste af de ovennævnte Mangler kom til at gjøre sig gjældende; at en Fæstnings forældede Maaeer just ikke har nogen afgjørende Indflydelse paa dens Forsvar, at Jordbefæstningers Ufuldkommenhed fornemmelig kun viser sig ved en Storm; at Savnet af bombefrie Bygninger vel er en væsenlig Mangel, men kommer mindre i Betragtning ved en Fæstning af saa betydeligt Omfang som Kjøbenhavn, fordi en saadan som oftest tilbyder Tilflugtssteder, der ere udenfor den fiendtlige Ilds Naakreds, her: Christianshavn, som overhoved Amager. Hvilke Hjælpe midler til de fuldstændigste Blendinger vilde derimod

---

*) See Saga II. S. 257.

ikke det betydelige Forraad af Lommer, som fandtes paa Lommerpladsen; have frembudt, saafremt Tiden til dets Afbenyttelse ikke havde manglet, hvorimod det nu, tildeels ubenyttet ikkun forøgede Byens Fare den sidste Bombardementsnat. At den største Deel af den bedækkede Bei ei var palisaderet, kan næppe heller ansees for nogen graverende Anke imod Fæstningen, da denne Forholdsregel gjerne først pleier at finde Sted ved en Beleirings Begyndelse, og hvortil ligeledes de fornødne Materialier maae antages at have været tilstede.

Af de Befæstningsarbejder, som toge deres Begyndelse med Forberedelserne til Forsvaret maae vi her anføre (see medfølgende Beleiringsplan): a) en paabegyndt Redoute til 60 Mand og 4 Kanoner ved det daværende Salpeterværk, udenfor Østerports Barriere, hvor Blegdamsveien, Østerallee og Strandveien støde sammen; b) en Forhugning til 120 Mand og 2 Kanoner for Enden af Dæmningen imellem Sortedam og Peblingesøen, hvorved en Deel af de foranliggende Søer og Alleer ved Blaagaard og Navnsborg bleve fløisede; c) en lignende Forhugning tværs over og paa den yderste Ende af Ladegaardsdæmningen, imellem Peblinge- og St. Jørgenssø; d) en Dæmning over Ladegaardsaaen, for at hindre Fjenden i at aflede Vandet fra Peblingesøen, men som

ved Fiendens Fremtrængen ikke blev fuldført; e) en traceret, men ikke fuldført Redoute til 60 Mand paa den indre Side af Peblingesøen, for at dække Hovedvandleddningen ind til Fæstningen; endvidere blev der anlagt 8 Forhugninger over de i Fæstningsgraven liggende Vandrender, for at forebygge at de skulde tjene Fienden til Dvergang, i Tilfælde af en Storm; ligesom og lignende Forhugninger bleve anbragte i Baabenpladserne (tambours) udenfor de 3 Hovedporte imod Landsiden, hvilke, i Tilfælde af Storm, skulde forsvares ved Haandgranater. Endelig anlagdes der yderst paa Tømmerpladsen f) et Batterie med Tømmerbrystværn til 6 Kanoner, hvoraf 2 Tolvpundere og 4 Serpundere, tilligemed een 36pundig Haubits og tvende 100pundige Morterer, samt langs Tømmerpladsen imod Vesterbro = Forstad et Brystværn af Tømmer (g—g) med Skydehuller for Musketer og Tre pundere, hvilket skulde tjene til et Slags Caponniere eller dækket Forbindelse imellem Fæstningen og hiint fremstodte Batterie.*)

Med Hensyn til Boldenes Forsyning med Skyts, da skete denne i Overeenstemmelse med de fra 1801 gjældende Regulativer, Caliberet betræffende; og med

---

*) Saga, II. S. 305.

Hensyn til Antallet fattes endnu 88 Kanoner mere i Virksomhed end hine foreskrevne, hvilket Beretteren i *Saga II*, S. 259, som identivis er General Bielefeldt selv, anfører for at møde den Anse, at Artilleriecorpset ei anmodede Sæetaten om Skjyts, hvis sværere Calibere og hele Skibsaffutage kun gjøre det lidet anvendeligt paa Boldene imod Landsiden.*)

Ifølge Ovenstaaende besattes Kjøbenhavn's Bolde med 119 Kanoner og 27 Stykker Kasteskjyts, som bleve betjente af det borgerlige Artillerie; Christianshavns Bolde med 34 Kanoner imod Amager, samt 84 Kanoner og 17 Stykker Kasteskjyts imod Søiden; Citadellet med 45 Kanoner og 13 Stykker Kasteskjyts imod Søiden, samt 33 Kanoner og 22 Stykker Kasteskjyts imod Landsiden. Fæstningen var altsaa, med Batteriet paa Tommerpladsen, i Alt monteret med 321 Kanoner og 82 Stykker Kasteskjyts, hvis Betjening endog vandt hæderlig Anerkjendelse hos Fienden, i det den engelske Overgeneral Lord Cathcart, i sin Beretning til Lord Castlereagh af 8de September om Kjøbenhavn's Overgivelse, uvilkaarlig lader den

---

*) Man sammenligne hermed *Næder*, Danmarks Krigs- og politiske Historie, 1ste Deel S. 174.

Utrring falde om de Danſkes Forſvar: their ordnance was well ſerved.*)

Den Mængde Transportmidler, ſom Boldenes ſaa iilførdige Montering med Skytſ krævede, gjorde det ſtrax i Begyndelſen nødvendigt for Commandantſkabet at ſætte Indvaanernes ſamtlige Heſte og Vogne i Requiſition, hvilke ogſaa, ſaavelſom ethvert andet Offer, bleve leverede med den roeſværdigſte Beredvilighed og Ufortrødenhed. Samtlige Forraad af Levnetsmidler bleve ligeledes opffreyne. Foruden de faſte Hoſpitaler, oprettedes endvidere midlertidige Lazarether i Exerceerhuſet, Waiſenhuſet, Frimurerlogen; paa Døvſtumme=Inſtitutet, Fødselſtiftelſen og begge Militair=Academier, ſamt 8 ſmaa Forbindingsſtuer i Udkanterne af Byen. De Syge og Gaaredes Transport ſattes under en Officeers Tilſyn og Beſtyrelſe. Paa Rundetaarn oprettedes en Obſervationspoſt af Officerer, ſom med Riffertter havde at iagttage de fiendtlige Bevægelſer, og ſkriftligen at afgive Melding derom til Hovedquartermet, ſom dengang endnu var i Commandantboligen i Citadellet, til hvilken Ende der ogſaa ſtadig holdt Cavallerie=Ordonnantſer ved

---

*) „Deres Artillerie blev vel betjent,“ ſee Nav. Chron. 18de Bind S. 249.

Foden af Taarnet, for hurtigt at kunne overbringe den. Endelig oprettedes der en Telegraph paa Divinus til Forbindelsens Bedligholdelse med Sødefensjonen.

Denne blev nu ligeledes efterhaanden lagt ud igjennem Bommen, hvor den indtog sin Plads imellem Kalkbrænderiet og Trekroner. Den bestod af Blokskibet Mars paa 60 Kanoner under Capitain C. Wleugel, Fregatten St. Thomas paa 22 Kanoner under Capitain-Lieutenant Stephansen; 3 Stykpramme, hver paa 20 Kanoner, under Capitain-Lieutenanterne Lilienskjold, Kruse og Acheleie, hvilke Fartøier alle vare fortoiede. Desuden havde en mobil Flotille paa 31 Kanonfartøier under Overcommando af Commandeur J. C. Krieger, under hvem Capitain Baron Holsten commanderede en second. Denne Flotille var inddeelt i 3 Afdelinger: Avantgarden, bestaaende af 8 Kanonchalouper, med en Bombardeer-Division paa 5 Fartøier, besat med Kasteflyts; Corps de Bataille af 11 Kanonbaade; Arrieregarden af 7 Kanonchalouper. Da Briggen Mercurius paa 18 Kanoner, under Capitain P. J. Wleugel, som var bestemt til Kallebodstrand, ikke kunde komme igjennem Langebro, fordi den var for bred, og derhos stak for dybt, bleve senere 3 af de oven-

anførte Kanonbaade, under Premier=Lieutenant G. Wulf detacherede derhen, desuden blev Løihuusbatteriet monteret med 10 Kanoner, for at bestryge Langebro og Havnen. Trekroners Batterie, som dengang, ligesom 1801, endnu kun var forsynet med et Træbrystværn, var besat med 68 Kanoner under Oberstlieutenant Meyer af Marinerne. Det daværende Prøvesteens Batterie i en Afstand af omtrent 1600 Alen fra den nærmeste Kyst af Amager, blev dannet af 3 under tvende stumpe Vinkler paa Landgrunden forsoiede Blokskibe: Elephanten, Dresund og Brindsesse Wilhelmine, med tilsammen 89 Kanoner, under Commandeur=Capitain van Dockum, hvemt desuden Stykpyrammen Lindormen paa 20 Kanoner, under Capitain=Lieutenant G. Hohlenberg, samt det fra Willemoes's Forsvar 1801 berømte Flaadebatterie Nr. 1 paa 24 Kanoner under Capitain=Lieutenant Juul, bleve underlagte. Sødefensionens Kanonstyrke beløb sig, med Indbegreb af de tvende faste Batterier, i Alt til 508 Stykker Skyts af sværeste Calibere.

Kjøbenhavns daværende Besætning bestod, saa vidt det efter Sammenligning imellem de forffjellige Angivelser, nu nogenlunde lader sig godtgjøre, af følgende Troppstyrke:

Artillerie . . . . . 250 Md.

Cavallerie:

Garden til Hest . . . . . 90 Md.

Sjællandske Ryttere . . . . . 395 —

Husar-Exerceerstolen . . . . . 45 —

---

3 Alt: 530 —

Infanterie:

Garden til Fods . . . . . 320 Md.

Danske Livregiment . . . . . 1300 —

1 Bataillon af Norske dito . . . . . 850 —

Marinerne . . . . . 2450 —

Recruter . . . . . 413 —

---

3 Alt: 5333 —

Livjægerne . . . . . 330 —

Herregaardsfytterne . . . . . 118 —

6 Batailloner Landeværn . . . . . 2520 —

Borgervæbningen . . . . . 4000 —

Studerterne . . . . . 800 —

Hele Besætningen . 13881 Md.

Af Ingenieurcorpset, som dengang udelukkende bestod af Officerer, vare Chefen, Generalmajor Gedde, 1 Oberstlieutenant, 2 Capitainer og 4 Lieutenanter tilstede; af Artilleriecorpset: Brigadechefen, Oberstlieutenant Beck, samt 3 andre Stabsofficerer, 1 Capitain og 12 Lieutenanter, hvortil senere

kom 3 ved Artillerie-Institutet ansatte Officerer, samt 2 Capitainer og 2 Lieutenanter, som den 14de August indtraf fra Holsten. Med de havende Artillerister gjordes i Alt 3 Feltbatterier mobile, hvert paa 8 tre-pundige Piecer, under Capitainerne Hummel, Lüchow og Meyer. — Strickers faste Batterie paa Amager blev overdraget til Capitain J. Steffens.

Af Sjællandste Ryttere, under Oberstlieutenant Bassewitz, garnisonerede allerede før Fiendtlighedernes Begyndelse 200 Mand i Kjøbenhavn, hvoraf imidlertid, ved de Engelskes Ankomst i Sundet, 50 Mand bleve detacherede til Kronborg, 125 fordeeltes i 5 smaa Afdelinger til Nivaa, Taarbæk, Valby, Kastrop og Østerbro, for at iagttage Strandkanten, og Resten besørgede Ordonnantstjeneste. Den Deel af Regimentet, som havde sit Standquarteer i Næstved, blev, efterat være indkaldt til Kjøbenhavn, indquarteret paa Vester- og Nørrebro; Eskadronen fra Slagelse, som indtraf den 13de August, blev lagt paa Frederiksberg, og den fra Bordingborg, som indtraf den 15de om Aftenen, kom til at ligge i Valby. Senere kom Hovedstyrken af Rytterne til at cantonnere i Sundbyerne paa Amager, hvorfra daglig afgaves et Commando af 70 Ryttere til Husarcasernen, for at patrouillere og forrette Ordonnantstjeneste; hvori desuden ogsaa Garden til Hest og Husarafdelingen deeltog.

Af de ovenanførte 6 Batailloner Landeværn, indtraf 1ste og 3die Bataillon af nordre-sjællandske, samt 3die og 6te af søndre-sjællandske Regiment, Dagen efter Kronprindsens Afreise, i Kjøbenhavn, men toges først til Tjeneste den 18de, af hvad Grund vides ikke, paa hvilken Dag de mønstrede paa St. Annæplads, erholdt deres Faner og 15 skarpe Patroner pr. Mand. Dagen forud vare ogsaa de tvende manglende Batailloner, 2den og 4de nordsjællandske, indtrufne, hvilke ligeledes først toges til Tjeneste den 20de, og i Forening med de foregaaende dannede een Brigade under Generalmajor Walterstorf. Fire af disse Batailloner camperede deels i Philosophgangen, deels i Esplanaden udenfor Citadellet; den femte ind-quarteredes paa Christianshavn. Den sjette Bataillon under en forhenværende Søofficer, Major Braëm, overlodes derimod til Artilleriets Disposition, og besatte Christianshavns Bold, hvor den øvedes i Kanonexercits.

Livjægerne, under Major Holsteins Commando, bestode af Frivillige af Kjøbenhavns mere velhavende Ungdom, hvilke equiperede sig selv, og hvori ved denne Leilighed ogsaa adskillige yngre Embedsmænd fra Regjeringscollegierne indtraadte, saa at de den 15de August, da de toges til Tjeneste, udgjorde en Styrke af 330 Mand i 4 Compagnier.

De frivillige saakaldte Herregaardsfytter fra Godserne i Sjælland bleve, skjøndt beredne, formerede til Fods under Kammerherre v. Kr og h s Commando, og toges ligeledes til Tjeneste den 15de August.

Borgervæbningen bestod af 12 Compagnier Infanterie under Stadshauptmand Mylius, og af 6 Compagnier Artillerie under Major Hallander.

Studenterne udgjorde det saakaldte Kronprindsens Livcorps, under Overhofmarskalk Hauch, inddeles i 8 Compagnier, og toges til Tjeneste den 20de August.

Af samtlige ovenansførte Tropper, hvoraf 1228 Marinere vare detacherede til Trekroner, Provosteen, Dragør og ombord i Defensionsfribene*), saa Resten af Besætningen beløb sig til 12653 Mand, maae vi med Føie antage, at i det mindste: hele Cavalleriet, Garden til Fods, Danske Livregiment, Resten af Norske Livregiment og af Marinerne, samt Livjægerne og Herregaardsfytterne, tilsammen noget over 4500 Mand, ligesaa Begyndelsen af vare istand til at bruges i aaben Mark. Denne Styrke af regulære Tropper kunne vi endnu tænke os foreget, naar den til Kronborg detacherede Bataillon af Norske Livregiment (S. 25), ved de tvende Landeværns-Batailloners

---

*) See Saga II, S. 261.

Ankomst sammesteds, var bleven kaldt tilbage til Kjøbenhavn, hvor den godt kunde have indtruffen inden Fiendtlighedernes Udbrud, og hvor dens Nærværelse var ulige vigtigere end paa Kronborg, som desuden havde eet Linieregiment (daværende Kongens Regiment) til Garnison. Hvorvidt det endvidere havde været raadeligt ligeledes at lade de 1228 veløvede Marinere paa Sødefensionen afløse af et lignende Antal uøvet Landeværn og Recruter, lader sig nu vanskeligt afgjøre; kun vilde i begge disse Tilfælde Antallet af de regulære Tropper være bleven forøget med henved 1700 Mand. Vilde eller torde man ikke dette, saa synes det ikke urimeligt, at de 5 Batailloner Landeværn og Recruterne, efter en 8 Dages flittig Øvelse i det Væsenlige, maatte have kunnet bruges i aaben Mark, hvorved den mobile Deel af Garnisonen vilde være bleven forøget med noget over 2500 Mand*), saa den i dette Tilfælde uden Overdrivelse maatte kunne anslaaes til 7000 Mand i Alt. Den Paastand i Saga II, S. 263 og 271 synes da i hvert Tilfælde ugrundet, at der i det Hele kun kunde anvendes 1700, eller, som der paastaaes S. 274,

---

*) At dette ikke er for rigeligt vil bedst sees deraf, at Landeværnets reglementerede Styrke var 600 Mand pr. Bataillon, hvilket vilde give 3000 Mand, og med Recruterne 3400 Mand.

endog kun 12 à 1300 Mand til at modsætte sig den fiendtlige Landgang. At de i Fæstningen tilbageblevne Marinere ikke vare til at bruge, paa Grund af deres Utilforladelighed, ei heller Recruterne, fordi de endnu ikke vare blevne øvede i Skarpfydning, ere uvæsentlige Indvendinger under saa presserende Omstændigheder; thi vare hine saa utilforladelige, var det jo endnu farligere næsten udelukkende at lade dem besætte Citabellet, som Tilfældet var under hele Beleiringen; Recruterne derimod maatte jo dagligen kunne øves i at skyde til Skive. Trække vi nu 7000 Mand mobile Tropper fra den ovenansførte resterende Besætning, 12653 Mand, bliver der endnu 5650 Mand stabile Tropper tilbage, hvilke maatte være mere end tilstrækkelige til udelukkende at bestride den uundværligste Garnisonstjeneste, Arbeidscommandoer, samt Udenværkernes Besættelse ved Udfald m. m., især naar Bagtparaden — som S. 261 angives til 535 Mand, men S. 263 rigtignok kun til 366 Mand af begge Livregimenter den Dag Landgangen skete, fordi Borgerne supplerede Resten — var bleven betydelig formindsket*), da der uidentviisl maa have

---

*) Dens nuværende daglige Styrke er, trods Kongehusets Tilstedeværelse og Straffeanstaltternes betydelige Udvidelse, ikke mere end henved 250 Mand.

været en Deel overflødige Bagter og Poster, som ikkun gammel Slendrian kunde ansee for nødvendige, siden baade Rosenborg, Amalienborg og Slotsholm hver havde sin Bagt, og de saakaldte Honneur- og Faneposter bibeholdtes med største Omhu *). Sa endog Dagen før Bombardementet tog sin Begyndelse, blev endnu Lallotteriet trukket paa sædvanlig Maade **).

Natten imellem den 12te og 13de August var Bagtskibet i Sundet, Fregatten Frederiksværn paa 36 Kanoner, under Capitain H. S. Gerner, gaaet under Seil fra Helsingørs Rhed, for at søge en Havn i Norge. Den følgende Nat passerede den Anholt, og kort før Midnat imellem den 14de og 15de blev den indhentet af den engelske Fregat *Comus*, Capitain Heywood, omtrent 3 Mile fra Marstrand. Denne var affendt fra Linieskibet *Defence*, som fulgte efter, hvis Chef, Capitain Ekins, var bleven detacheret fra den engelske Flaade i Sundet, med Ordre at bemægtige sig den danske Fregat, skjøndt Krigen endnu dengang ikke var erklæret. Da den engelske Fregat, som seilede bedre end Linieskibet, havde indhentet den danske, forlangte Chefen, at Gerner

---

*) See Seeland im Sommer 1807, S. 74.

***) See Hansens Reiserands S. 114.

skulde brase op, indtil ogsaa Linieskibet var kommet ham paa Siden, hvilket Gerner naturligviis afflog. Paa gjentagen Opfordring satte denne sine Underseil til, hvorpaa den engelske Fregat holdt af, og paa Pistolskuds Afstand gav Frederiksværn Laget agter ind, saa Rødt og Rødtlinerne bleve overskudte. Da den danske Fregat besvarede denne Ild, slukkede Røgen af dens egne Kanoner Lygterne paa Batteriet, saa Mandskabet maatte famle om i Mørke, hvorved Skytsets Betjening sünkedes, og da endvidere Takelagen blev forskudt, løb Skibet i Vinden og Seilene brasede sig selv. Den engelske Fregat gav nu Frederiksværn et Lag forind, hvoraf denne blev saa ilde tilredt, at den efter en Kamp af 45 Minuter strøg med et Tab af 8 Døde og 12 Saarede. Ifølge den engelske Capitain Heywoods Rapport derimod,*) ragede begge Skibe imod Slutningen af Kampen uklar af hinanden, hvorpaa de Engelse, førte af Lieutenanterne Watts og Hood-Knight uden videre Modstand entrede paa Boven af Frederiksværn.***) Denne førtes tilbage til Sundet, hvor den den 19de om Morgen

---

*) See Nav. Chron. 18de Bind, S. 234.

***) See endvidere United Service Magazine 1843, 3die Deel, S. 351.

faaes ligge midt i den engelske Flaade under dansk Flag, til Tegn paa at de Engelske endnu stedse vilde have dens Erobring betragtet som en blot midlertidig Besiddelse.

Ikke destomindre synes det som om Fiendtlighedernes Udbrud har været tidligere paatænkt af de engelske Anførere end den virkelig fandt Sted; i det mindste er den engelske Flagcapitain, Sir Home Pophams Disposition til Landgangen (see Bilag VI.), der fortjener at læses som et Mønster paa deslige Foranstaltninger, allerede af 7de August. Foruden de Jacksonske Underhandlinger var maaskee ogsaa Overgeneralen, Lord Cathcarts sildige Indtræffen fra Rügen, den 12te August, Grunden til denne Udsættelse; thi den 13de bleve først samtlige Transportfartøier undersøgte og inddeelte i Brigader, hver under Bedækning af sit Krigsskib; ligeledes blev der kogt Levnetsmidler for to Dage til Mandskabet, og uddeelt det tilstrækkelige Forraad af Foder til Hestene, i den Tanke at Landgangen allerede skulde gaae for sig den 14de*), men Vind og Strøm vare imod. Endelig den 15de August over Middag gif hele den engelske Flaade under Seil fra Helsingørs Rhed, hvor

---

*) See Gambiers Rapport i Nav. Chron. 18de Bind, S. 228.

den havde ligget stille i samfulde 12 Dage, og krydsede op imod Bedbæk, hvor den henad Aften gik til Ankers. Transporten, som førte Reserveredivisionen under General Wellesley (senere Hertug af Wellington), nærmest Kysten, dækket af Fregatten Surveillante, Capitain Collier, og af adskillige Kanonbrigger; hvorimod en anden Afdeling af Flaaden, under Admiral Esfington, med General Spencers Brigade ombord, antrede høiere op i Sundet, omtrent udenfor Skovshoved, for, hvis Landgangen mødte Modstand ved Bedbæk, at udføre en Diverſion i Flanke og Ryg paa Kystforsvarerne*). Stranden blev derpaa undersøgt, og de sidste Foranstaltninger til Landgangen trufne.

Stedet, som de Engelse havde udseet hertil, er en aldeles aaben Slette imellem den nordlige Indgang til Bedbæk og det saakaldte Bleghuus, hvor der imidlertid fra vor Side frembyder sig tilstrækkelig Dækning for spredt Infanterie bag en med Strandbredden parallel løbende Sandklit (Düne), der taber sig som et Glacis ned imod Stranden, i virksomt Geværskuds Afstand fra denne. Selv for et Par Kanoner er der paa Veien strax udenfor Byen en dækket Opstilling, hvorfra Land-

---

*) Cathcarts Rapport i Nav. Chron. 18de Bd. S. 230.

gangsstedet kan enfileres (bestydes paa langs), og i en Tjerdingsveis Afstand, udenfor de fiendtlige Krigsskibes Naaekreds, have sig skovklædte Bakker, der næsten indeslutte Sletten imod Sønder og Vester, ganske egne sig til en skjult Opstilling, hvori Fienden ei vilde have været istand til at vurdere vor Styrke, og saaledes kunde have været afbenyttede til virksom Modstand, endog imod en betydelig Overmagt. Vi skulle nu faae at see, hvi en saadan ikke blev forsøgt.

Paa indløben Melding fra Cavalleriepatrouillerne, at den fiendtlige Flaade var under Opseiling, blev næmlig Natten til den 16de, imellem Kl. 2 og 3 affendt et Detachement fra Fæstningen, bestaaende af 200 sjællandske Ryttere, Livjægerne, Herregaardskhytterne, samt de tvende 3pundige Batterier under Capitainerne Hummel og Lühow, i Alt noget over 600 Mand og 16 Kanoner, under Oberstlieutenant Bassewig's Commando, for at iagttage Fiendens Foretagender, men med den lammende Instrux, ikke at gaae længere end til Lyngby, derfra at patrouillere Dyrehaven, og fremfor Alt at vaagte sig for ikke at blive affkaaren fra Fæstningen, hvis en Landgang allerede havde funden Sted. Da Hovedhensigten med dette Commando var at overbevise sig, om Fienden virkelig landede eller ei, var dets Afmarche langs

Kongeveien til Lyngby, i divergerende Retning fra Kysten, heel besynderlig. Den Indvending, at Detachmentet, ved at følge Strandveien, som den, der tilstedede den umiddelbareste Jagttagelse, kunde bemærkes af den udenfor Skovshoved liggende Afdeling af den engelske Flaade, faldt tildeels bort, naar man afmarcherede saa betimeligt fra Fæstningen, at man kunde have naaet Charlottenlund inden det gryede ad Dag, da man saa skjult kunde have fortsat sin Marche bagom Skovshoved, igjennem Jagtporten, over Gremitagen til den nordlige Udkant af Dyrehaven, saafremt Spencers Brigade ikke gjorde Mine til at lande, hvorom man ved jevnligt Udskif til Stranden stadigen kunde overbevise sig. I alle Tilfælde vilde en Udmarche over Lundehuset ad Ordrupsveien, som dengang desuden var mindre tung end den sandede Strandvei, have været langt at foretrække for Kongeveien. Vel detacherede Bassewitz ved sin Ankomst til Lundehuset Livjægerne ad denne vei, men i det han selv med Hovedstyrken drog ad Kongeveien, fjerne de sig fra dem, og berøvede dem derved deres naturlige Understøttelse, hvis de under Fremmarchen vare stødt paa Fienden. Desuden synes den omstændelige, trættende Afsøgning og Sikkring af Marchen paa en Tid, da den efter al Rimelighed endnu slet ikke kunde trues, at have havt Detachmentets

Forfinkelse til Følge, hvorved det netop ganske forfeilede sin Bestemmelse. Ved Indgangen til Dyrehaven opløstes Livjægerne som det synes i een eneste Rjede fra Stranden til Fortunen, uden noget-somhelst Ryghold, og rykkede saaledes frem imod Mølleaaen, hvor man standsede og besatte Overgangstederne. Bassewitz tog derimod et Slags Stilling paa den saakaldte Nævestovsbakke ved Biintappergaarden, man skal vanskeligt kunne sige i hvad Hensigt, men hvorved det da ei bliver vanskeligt at forklare sig, at de ikke fik Die paa Fienden, eller kom til at hindre hans Landgang. Først henimod Middag fik man ved nogle Rejsende fra Hirschholmkannten at vide, at Landgangen allerede havde funden Sted, ligesom en langt udgaaende Cavalleriepatrouille under en Officeer, ved at opsnappe en engelsk Jæger, bragte den Melding, at Fienden allerede var i fuld Anmarche imod Nærum.

Søndagen den 16de August om Morgenen Kl. 5 havde næmlig den engelske Landgang taget sin Begyndelse, først med et Compagnie Hannoveraner, hvem den hele øvrige Infanteriebrigade under Oberst Warsse fulgte (Bilag VII.), der var den Deel af den tydske Legion, som var bleven indskibet i Hull, og foreløbigen var bleven tildeelt Reserverdivisionen under Wellesley, hvorimod den ulige større Deel (3 Brigader)

under Lord Roslyn, hvert Dieblif ventedes fra Rügen, og allerede saaes i Rjøgebugt. Efterat disse Tropper havde faaet et Feltbatterie iland, rykkede de frem og besatte de omkringsliggende Høider, hvorpaa det øvrige Infanterie med nok et Feltbatterie fulgte i Løbet af Formiddagen. Om Middagen udfibedes endvidere Stabens Heste, Bespændingen til de tvende ovennævnte Batterier, samt en Eskadron af 1ste Regiment lette Dragoner, *) med hvilken sidste den commanderende General, Lord Cathcart, strax foretog en Recognoscering ind imod Byen, og endnu samme Aften uden mindste Hinder naaede Jægersborg, fulgt af hele Infanteriet, venstre afmarcheret, i 3 Colonner, hvoraf høire Fløi under Wellesley over Nærum og Nymølle til Lyngby; Centrum under General Ludlow, over Eremitagen og Fortunen til Jægersborg; venstre Fløi, under General Baird langs Strandveien til Charlottenlund, i hvilke Stillingen alle 3 Colonner tilbragte Natten under Baaben. En Proclamation af de engelske Befalingsmænd var oprindeligen bleven affattet paa Tydsk, men da

---

*) Under denne Benævnelse forekommer stedse Cavalleriet i de officielle Rapportter fra den Tid, hvorimod Ludlow Beamish i hans King's German Legion kalder dem Husarar.

man ikke havde kunnet formaae nogen Dansk til at oversætte den, skete det af en Svensk, hvorom ogsaa Oversættelsen, som i Bilag VIII. gjengives i sin oprindelige Skikkelse, bærer Præg.

Det vil ikke her være af Veien at møde et dengang iblandt os Danske meget almindeligt Rygte, som endnu ei ganske er uddød, at Hannoveranerne vilde være gaaet over til os ved Landgangen, saafremt den mindste Modstand fra vor Side havde givet dem forønsket Leilighed dertil. Men ikke at tale om at der under hele Begivenheden ikke findes et eneste factisk Spor af et saadant Sindelag iblandt dem, trods den danske General Strickers Dpfordring til dem af 4de September,*) og at ingen Forfattere, være sig engelske eller hannoveranske, i mindste Maade have omtalt en saadan Stemning, maae vi tillige erindre, at den hannoveranske Armee ved Landets Besættelse af de Franske, ifølge Conventionen til Suhlingen af 3die Juni 1803, frivillig havde rømmet sit Fædreland og begivet sig til England, for saaledes at unddrage sig det forhadte franske Herredømme, og at den umuelig kunde vente sig nogen bedre Skjæbne ved at kaste sig i Armene paa de Danske, som fra nu af maatte komme til at staae under den

---

*) See A. C. Hansens Leirfrands S. 151.

forhadte Napoleons Indflydelse. Ei heller røber deres senere udmærkede Tjeneste under engelske Faner i Portugal, Spanien og ved Waterloo nogen Lunkenhed for Englands Interesse, saa vi indtil videre maae ansee dette Sagn for at være opstaaet af den bittere Følelse, som Folkets skuffede Forventning om en afflaaet Landgang dengang fremkaldte. See vi ogsaa hen til, at fra vor Side langt fra ikke saa stor en Styrke, som dertil udfordredes og som kunde have været disponible, blev affendt, og at af det udsendte Commando Landgangen ei engang blev observeret, end siige tilbageviist, saa nødes man til at give den offentlige Mening Medhold, som bittert dadelde en saa kraftløs Begyndelse, og derved led nok et Skaar i sin Begeistring; hvor meget man end som Militair kan være overbeviist om, at Landgangen ei vilde være bleven afværget af en Styrke, liig den, som der var tilstede, og at den, om end afviist ved Bedbæk, rimeligviis vilde være bleven iværksat paa et andet Punkt. Men slige Lærdomme vil ethvert ædelt Folk med Rette først see skrevet med Blod, inden de troes.

Efter indløben Melding til Beymann om den stedfundne Landgang, blev næmlig Bassewitz's Commando strax kaldt tilbage til Kjøbenhavn, for, som det hedder i Saga II, S. 274, at samle den ube-

tydelige Styrke af regulaire Tropper; saa meget mere, som den ovennævnte fiendtlige Transportflaade fra Rügen syntes at true med en Landgang paa den nordlige Side af Rjøgebugt eller paa Amager; man meente ogsaa, at det ei heller kunde nytte at sende hiint Commando videre frem imod den i Skoven etablerede Fiende, da hverken Cavallerie eller Artillerie kunde benyttes, uden at exponere sig, og man fra Fæstningen ikke kunde sende noget Infanterie til Forstærkning, eftersom Regimenternes Frisolk først Alle vare mødte den 16de, og derfor ikke kunde tages til Tjeneste før den 17de; fordi Landeværnet desuden endnu ikke var organiseret, og den hele Infanteriestyrke, hvorover man den Dag kunde disponere, ikke beløb sig til mere end 12—1300 Mand. Endeligen synes ogsaa den Passus i Kronprindsens efterladte Ordre: ei at være Agres for, at være bleven saaledes forstaaet, som om man ei torde gjøre det første Skud, skjøndt den efter skeet Krigserklæring, og hvor meget mere da efter skeet Landgang, fornuftigviis maatte have tabt al Gyldighed.

Den følgende Morgen i Dagbrækningen fortsatte de Engelske deres Fremmarche i 3 Colonner høire afmarcherede for at omringe og indeslutte Staden, skjøndt en fortsat Afmarche til venstre, som den foregaaende Dag, maa synes rigtigere, da det jo var

fra venstre Fløi, der var fixeret til Stranden, at Udviklingen skulde skee. Venstre Fløi under General D. Baird standsede ved Bagernes Mølle eller Svane-møllen, og strakte sig derfra til Emdrup; høire Fløi under General Ludlow, som fra Jægersborg drog over Buddinge, Gladsaxe, Mørkhøi, Husum og Vandløse til Frederiksberg, strakte sig herfra ned til Kallebodstrand, og endte paa den anden Side ved Falkoneergaarden; endelig Reservedivisionen under Gen. Wellesley, som rykkede fra Lyngby over Bangede og Søborghuus til Emdrup, hvorfra den over Utterslevmølle og Lygten udfyldte Mellemrummet imellem venstre og høire Fløi, med Divisionskvarteret i Brønshøi. Denne Ombyttten af Centrum og høire Fløi, der som oftest fører til en Krydsen af Colonnerne, hvilket ellers ansees for en Feil, skete vel her for at skaffe Wellesleys Division, som den, der Aftenen forud var længst tilbage, et kortere Beistykke at tilbagelægge, og for tillige at faae den som Reserve i Midten. Den Deel af den tydske Legion, der var landet ved Bedbæk, blev staaende ved Charlottenlund, for at dække Cavalleriets og det øvrige Feltartilleris Udfibning ved Skovshoved, hvor nu ogsaa Brigaden Spencer landede og indtog sin Stilling nærmest Stranden. Alle Divisioner iagttog den Forsigtighed at udstille Piketer bagud, for at dække sig imod

muelige Angreb i Ryggen fra Landet. Hele denne første Opstilling strakte sig fra Flasketroen over Frederiksberg, Lygten, Lundehuset til Svanemøllen, med Hovedkvarteret paa Landstedet Hellerup ved Strandveien, for at vedligeholde nær Forbindelse med Flaaden. Bore Forposter strakte sig dengang fra Kalkbrænderiet uden om Blegdamsveien, Blaagaard, Ladegaarden, forbi Indgangen til Frederiksberg-Allee til gamle Pesthuus ved Kallebodstrand, med 2 Trepundere og de fornødne Infanteriepileter til Understøttelse ved samtlige Udgange, saasom: paa Landeveien til Frederiksberg strax forbi Jernporten, paa Ladegaardsveien, Nørrebro og imod Østerallee; desuden holdtes Strækningen imellem Sortedam og Stranden besat med en Bataillon i Glasens Have.

Prindsesserne Juliane og Charlotte, til hvem der om Søndagen var bleven requireret og tilstaaet Rejsepasjer, forlode Dagen efter Staden, og bleve ved Frederiksberg modtagne af den engelske Garde med de sædvanlige Gæstbeviisninger. Senimod Middag foresaldt den første Fiendtlighed til Lands ved Vibenshuus, i det der skete et Udfald igjennem Citadelsporten, under Major Holstein med Livjægerne og Herregaardsfytterne; 200 Recruter under Major Kreber, samt et trepundigt Bateria under Capitain Hummel imod den fiendtlige

Forpostlinie, medens Kanonbaadene paa samme Tid roede ud og bestød den i venstre Flanke. Deslige parallelle Angreb, uden noget bestemt Formaal, kunne i det høieste tjene til at vænne uerfarne Tropper til Ilden, og førte ei heller her til andet. Efterat de engelske Piketer vare drevne et Stykke tilbage paa den anden Side Lille Bibenshuus, forstærkedes de af den bagved fremrykkende Linie, en Afdeling af Fiendens 2det Husarregiment, tilligemed Resten af 1ste og en Deel engelsk Artillerie, som nylig var bleven landsat ved Skovshoved, kom ved denne Leilighed i Ilden, hvorpaa vore Tropper igjen maatte tilbage med et Tab af 1 Død og 13 Saarede. Capitain Hummel, der tidligere havde bivaanet Felttog i Udlandet, og hvis hele Ydre bar Præg af en forfaren Krigsmand, nævntes allerede ved denne Leilighed med Berømmelse, og vedligeholdt den hele Beleiringen igjennem. Da det var stille, maatte de engelske Kanonbrigger, som udgjorde en egen Eskadre, den saakaldte advanced squadron, under Chefen for Linieskibet Goliath, Capitain Puget, lade sig bugserere frem, og kom saaledes først silde til at aabne en levende Ild imod vore Kanonbaade, hvilken varede fra Kl. 6—9 om Aftenen, da vore Baade igjen indtog de deres forrige Stilling imellem Ralkbrænderiet og Trekroner, med Tabet af ikkun een eneste Død,

og uden at noget Resultat var opnaaet paa nogen af Siderne. Tidlig den næste Morgen fornyede Kanonbaadene deres Angreb paa de engelske Brigger, i Tillid til deres længere og sværere Skjts; men disse betjente sig nu ligeledes af 18pundere, som med stor Activitet om Natten vare blevne ombyttede med deres tidligere Carronader; ligeledes var et Batterie 9pundigt Feltskjts ført fra Artillerieparken ved Skovshoved til Swanemøllen, hvilket, skjøndt i Begyndelsen uden Jorddækning, ved at enfilere Kanonbaadelinien i venstre Flanke, tvang den til igjen at trække sig tilbage til Kalkbrænderiet. Premierlieutenant Boll af Søetaten blev ved denne Leilighed haardt saaret i Laaret, hvoraf han senere døde, den 26de August. At dette Angreb ikke blev ledsaget af et Udfald til Lands langs Strandveien imod Lille Vibenshuus, for at sysselsætte det engelske Feltbatterie ved Swanemøllen, og saalænge som mueligt hindre Opkastelsen af et fast Batterie sammesteds, var en ikke uvæsenlig Feil fra dansk Side; thi da de Engelse nu lidt efter lidt fik deres Skandseredskaber i Land, begyndte de at opkaste et stærkt profileret Bænk til Dækning for det ovennævnte Feltbatterie, hvilket senere med rask Fremgang blev forvandlet til et svært fast Batterie, og besat med det 82de Infanterie-Regiment under Oberstlieutenant Smith. I den Grad forstode

de Engelske ikke alene rigtig at vurdere dette Støttepunkt for deres venstre Flanke, hvorpaa Forbindelsen imellem deres Land- og Sømagt berode, men og hurtigen at sætte det i tilbørlig Forsvarsstand; hvorimod vi ikke alene ei tænkte paa at forskaffe os et lignende Støttepunkt, ved Befæstningen af et af Kalkbrænderierne, der tillige havde kunnet fastholde Glasens Have, men ei engang vare istand til at fuldende den paabegyndte vigtige Redoute ved Salpeterværket, skjøndt den ikke nær var saa udsat for den fiendtlige Ild, som Svanemøllebatteriet under dets Opkastelse maatte være for vor; og uagtet vi, umiddelbar udenfor vore Arsenaler og Depôter, og med en stor Hovedstads Arbeidskraft til vor Disposition, ikke godt kunne antages at have været svagere paa de fornødne Hjælpemidler til et saadant Værks Fuldførelse.

Af den i Rjøgebugt ankomne Transport var en Afdeling, som førte hele Expeditionens Cavallerie, 3 hannoveranske Husarregimenter og tvende Feltbatterier, strax afgaaet igjennem Drogden til Skovshoved, hvor de landede den 18de. Af disse Tropper blev den større Deel af alle 3 Cavallerieregimenter med et ridende Batterie anvendte til at iagttage den i Ryggen af Beleiringsarmeen liggende Skovegn, i det de drog en sammenhængende Kjede af Piketer og Poster fra Sorgenfri til Rollekolle, med en Ba-

taillon af den tydske Legion til Understøttelse, Alt under den hannoveranske General F. v. d. Deckens Befaling. Hvert Cavallerieregiment afgav desuden een eller flere Eskadroner til Beleiringscorpset, nemlig 1ste Husarregiment til Centrum, 2det til venstre, 3die til høire Fløi, hvilke havde deres respective Qvarterer i Jægersborg, Charlottenlund og Bandløse; sidstnævnte havde desuden det Hverv at iagttage Landeveiene fra Roeskilde og Rjøge.

Efterat tvende Krudtransporter fra Frederiksværk lykkelig og vel havde naaet Kjøbenhavn, var den tredje og største, paa omtrent 500 Vogne, den 17de August tidlig om Morgenen afgaaet fra Værket i to Colonner, hvoraf den ene skulde gaae over Gjorløse og Farum, den anden over Slangerup og Maaløv, under Bedækning af Frederiksværks frivillige Corps, og under Anførsel af Major Tscherning, Inspecteur paa Værket. Da Transportens østligste Colonne ud paa Estermiddagen havde naaet Eggen af Farum, stødte den paa en fremstødt Afdeling af General v. d. Deckens ovenomtalte Observationscordeon, som bestod af en Eskadron af 1ste Husarregiment samt 18 Husarer af 3die, i Alt 120 Heste under Ritmester Krauchenberg. Tscherning lod strax Transporten gjøre Omkring, og førte den over Herløv og Frederiksborg til Kronborg, med Undta-

gelse af den forreste Afdeling paa en Snees Vogne, som blev afftaaren. Krauchenberg fortsatte imidlertid sin Fremrykning over Frederiksborg imod Frederiksværk, og naaede henad Aften den 18de August Kregome, hvor han erfoer Værkets svage Besætning, og besluttede at tage det i Besiddelse. Major Tscherning, som imidlertid igjen var vendt tilbage fra Kronborg til Frederiksværk, og indsaae at den svage Deel af Besætningen, der var bleven ham leynet fra Krudtransporten ikke var istand til at forsvare Værket, søgte i det mindste at forskaffe det en Capitulation, ved at bilde Fienden ind at det var befæstet. Da derfor General v. d. Decken, som selv var fulgt med den fiendtlige Afdeling, lidt over Midnat lod Værket opfordre af Ritmester Krauchenberg, som ligeledes, i Bevidstheden om sin svage Styrke, fandt det raadeligst, at udgive sig for et heelt Armeecorpses Avantgarde, bleve begge Parter, efter nogen Parlemitteren snart enige. Værket blev, som Kronprindsens private Eiendom, sat under engelsk Beskyttelse, og skulde forblive i fuld Drikt, imod at aflevere sine Fabrikata til Fienden, hvilket dog ikke skete. Besætningen blev afvæbnet, men ei gjort tilfange; ja de fra de tvende første Transporter i Kjøbenhavn blevne Rudske fra Frederiksborg Amt fik endog Tilladelse til at inde-

sluttes i denne Capitulation, og vende tilbage til deres Hjemstavn. *)

Den 19de om Morgenen Kl. 7 forlod v. d. Defens Commando igjen Frederiksværk, og medtog ifkun 4 Kanoner og Halvdelen af Besætningens Geværer; men ifølge Generalens officielle Rapport til Lord Cathcart**), havde Bønderne fra de omliggende Skovegne, altsaa de saakaldte Kulsviere, flokket sig sammen, tildeels bevæbnede med Skydevaaben, men største Deel med Høtve, Leer o. dsl., for at afstære hans Retraite. Flere hundrede Mand samlede sig paa en Bakke, og affyrede enkelte Skud paa den fiendtlige Eskadron, hvilke dog, formeddelt Afstanden, bleve uden Birkning, og da den fiendtlige Lieutenant

---

*) Anderledes formaaer jeg næmlig ikke at udlægge følgende mærkelige Passus i Cathcarts officielle Rapport om Frederiksværks Overgivelse (Nav. Chron. 18de Bind, S. 258): and the commanding general in Copenhagen has actually permitted the artillerymen, included in the capitulation, but who were serving in the place, to come out of the town as prisoners on capitulation; thi at Peymann fulde have tilladt virkelige Artillerister fra Frederiksværk, som vare tjenstgjørende i Kjøbenhavn, at forlade Fæstningen, for at indbefattes under Frederiksværks Capitulation, er dog altfor utroligt.

**) Nav. Chron. 18de Bind, S. 258.

Ernst v. Pöten med nogle Dragoner sprængte ind paa dem, løb Hoben fra hverandre, og efterlod 50 Mand og 5 Heste i Fiendens Bold. Da imidlertid v. d. Decken erfoer, at alle Skove og Byer paa hans Tilbagevei vare fulde af lignende bevæbnede Skarer, foretrak han at forandre sin Marcheroute, og førte sit Cavallerie igjennem en mere aaben Egn tilbage til Jægersborg. Samtlige ved denne Leilighedtagne Fanger bleve satte i Frihed, efterat være blevne affraffede med Fugtel.

Saa overdreven end denne Rapport vistnok er, da ingensomhelst dansk Beretning i mindste Maade omtaler en saadan Bevægelse hos den nordsjællandske Almue, saa har man dog paa den anden Side ondt ved at troe, at der ikke skulde ligge ringeste Kjendsgjerning til Grund for en saa høitstaende Militairs officielle Rapport, hvorved vi maae beklage, at der ikke nævnes en eneste Landsby, hvorigjennem Tilbage-toget skete. Men i det vi altsaa indtil videre maae lade den hele Tildragelse staae ved sit Værd, synes i det mindste saa meget at være indlysende, at om end Hannoveranerne have troet at see Spøgelser ved høi Iys Dag, burde denne Egn, og ikke den ved Kjøge, have været gjort til Skueplads for Castenskjold's Operationer, hvorom mere i det Følgende.

Udenfor Kjøbenhavn vedbleve imidlertid de Engelse at landsætte deres Beskæringsstyks og Artilleriepark ved Charlottenlund, og at fremme deres Værker imod Byen, hvortil commanderedes 600 Mand paa Arbejde ad Gangen, hvilke afløstes hver fjerde Time. Især blev Batteriet ved Svanemøllen forstærket og monteret med 4 Fiirogthvepundere, og et bagved liggende Haubitsbatterie forsynet med Traverser og Brystværn. Den 19de var Garnisonen i Kjøbenhavn bleven inddeelt i 3 Brigader under Generalmajorerne F a l b e, L e m m i n g og W a l t e r s t o r f; Livjægerne og Herregaardsstykkerne underlagte Major H o l s t e i n, Cavalleriet under Oberst Grev S c h m e t t o w af Gården til Hest, samt hele Artilleriet under Oberstlieutenant B e c k, efterat General Bielefeldt, ved et Fald fra Hesten paa Steenbroen den 16de, havde faaet en Contusion i Hovedet, som hindrede ham i at varetage sine Forretninger. Senere blev desuden Gen. F a l b e udnævnt til Commandant i Kjøbenhavn. Som Adjutanter hos den commanderende General ansattes Major Friis (senere Commandant paa Rosenborg), Ritmester Funk af Husarerne, Premierlieutenant Søderberg af 3die jydsk Regiment, Ritmester Grev Holf og Lieutenant von Dvalen af Gården til Hest, samt Lieutenant Gederfeld af Sæetaten.

Det var især med Hensyn paa det ovennævnte fiendtlige Batterie at der den 20de August i Dagbrækningen blev foretaget et andet større Udfald, imod Svanemøllen, med det bestemte Formaal at tage og sløise det derværende fiendtlige Batterie, som vedblev mere og mere at foruleilige vor Kanonbaadsflottille. Udfaldet skete i to Colonner igjennem Øster- og Nørreport, hvoraf den første bestaaende af 1 Bataillon af Danske og 1 af Norske Livregiment, Livjægerne, Herregaardsstykkerne, Jægerne af Livregimenterne og af Garder, 200 Mand Cavallerie under Major Flindt, samt de tvende 3pundige Batterier, Hummel og Lüchow, tilsammen henved 1800 Mand under Oberstlieutenant Voigt; den anden bestaaende af 4 Landeværnsbatailloner, Husarrecruterne og 6 Amusetter under General Walterstorff. Første eller Hovedcolonnen aabnede Angrebet med en Jægerkæde, hvis venstre Flanke dækkedes af noget Cavallerie paa Nørrefælled, samt Artillerie ved Indgangen til Nørre-Allé og Strandveien. Altsom Kæden og Artilleriet rykkede frem, lod Voigt den ene Bataillon opmarchere paa Østerfælled, beholdt den anden i Colonne paa Strandveien, med Resten af Cavalleriet i højre Flanke nærmest Stranden, i den Tanke, at naar man havde nærmet sig det fiendtlige Batterie tilstrækkeligt, skulde den opdeplyerede Bataillon foretage en Frontalsving-

ning til høire, for at angribe det i Flanken, medens den anden Bataillon i Colonne, i Forening med Sægerne, angrebe det i Fronten. Dette kom imidlertid ikke til Udførelse, thi istedetfor at liste sig ind paa Batteriet, som den taagede Morgenstund gav Anledning til, aabnedes Udsaldet med en vældig Ild fra 9 Kanonbaade under Baron Holsten, senere ledsaget af en livlig Ild fra de fremrykkende Tropper, hvilken egentlig ikke kunde have noget Maal. Da man efterat være passeret Lille Vibenshuus nærmede sig Batteriet, taug vel dette, og Diebliffet til dets Indtagelse og Sløisning syntes at være kommet, men nu aabnedes Ilden af et nyt Batterie, formodentlig af Feltstyts, længere tilbage; fiendtlige Colonner begyndte at rykke frem; de meget for vidt spredte lette Tropper — ikke tilstrækkeligt understøttede af Cavalleriet paa de aabne Fælleder, estersom Halvdelen af dette til ingen tænkelig Nytte var paa høire Fløi, der jo allerede var tilstrækkelig dækket af Søen og vore Kanonbaade — saae sig ikke istand til at yde nogen kraftig Modstand i venstre Flanke, allerhelst da Walterstorfs Colonne, der var bestemt til et Skrømtangreb imod Tagenshuus og Lygten, var bleven staaende stille paa Nørrebro og ved Indgangen til Fælleden, uden at see en Fiende for sig. Saaledes blev da det libet sammenhængende Angreb opgivet, i det Diebliff det

først skulde yde noget Resultat, og vore Tropper trak sig om Morgenens, Kl. 7 igjen tilbage til Fæstningen med et Tab af 15 Døde og en Snees Saarede, iblandt hvilke Sidste Lieutenant Roepstorf af Garden, og Frieß af Norste Livregiment. Da ligeledes en gunstig Luftning tillod de engelske Kanonbrigger at nærme sig Indløbet til Renden, trak ogsaa Kanonbaadene sig tilbage med et Tab af 3 Døde og 5 Saarede, iblandt hvilke sidste Lieutenant N. Holsteen; men dennegang maatte de desuden strax lægge ind ad Bommen, fordi de vare blevne en Deel bestadigede. Mærkeligt nok findes dette Udfald ikke engang omtalt i Lord Cathcarts ellers saa omstændelige Journal*).

Den følgende Dag toge de Engelske Anledning af et Reisepasses Oversendelse til Prinds Ferdinand, til foreløbigen at opfordre General Beymann til at betænke Følgerne af at udsætte Hovedstaden, tillige Hovedsædet for Rigets Handel, Videnskaber og Kunster, for en Beleiring, liig enhver anden Fæstning; men i det paafølgende Svar forbigikkes Opfordringen med Læns-
hed, og i et senere Brev til Kronprindsen lader Beymann endog den Uttring falde, at kun en Storm skulde bringe Kjøbenhavn i Fiendens Vold, saa det synes at den gamle Ingenieur ikke ret har tænkt sig Muligheden

---

*) Nav. Chron. 18de B., S. 231.

af et alvorligt Bombardement. Da Fienden begyndte at affkære Vandet fra Emdrupfjø blev der givet Ordre til at opgrave alle de Brønde i Byen, som tidligere vare blevne tilkastede, ligesom det ogsaa paa lagdes Indvaanerne at drage Omsorg for Beholdninger af Pompevand og Regnvand, til hvis Conservation der offenkjendtgjordes Forordninger fra Stadsphysicus. Endog Vandet i Fæstningsgravene blev undersøgt, og ved Filtrering fundet drifkeligt. For det Tilfælde at Fienden skulde ødelægge Veirmøllerne paa Volden, indrettedes tvende Reservemøller i Sølvgaden og paa Nyholm. Derimod blev et Forbud imod overflødig Skyden fra Voldene, for ikke at bortødsle Ammunitionen, af den taabelige Mængde udlagt som en halvsorræderst Foranstaltning af General Bielefeldt; saa hurtigt havde allerede Mistillid til Overbefalingen grebet om sig siden Landgangen ei havde mødt Modstand; tildeels ogsaa fordi ingen af de Høistbefalende endnu havde ladet sig see ved Udfaldene.

Den 21de August landede endelig Hovedstyrken af den fra Rügen kommende tydske Legion, tilligemed 2 Feltbatterier paa den nordvestlige Strandbred af Rjøgebugt, imellem Skillings- og Corporals-Kroen, efterat først en stærk Afdeling Cavallerie og Infanterie var bleven sendt dem imøde fra de Engelskes høre Fløi, for at beskytte deres Landgang. Den

bestod, som tidligere bemærket, af 3 Brigader, og skulde udgjøre Beleiringshærens 2den Division eller Centrum, under Lord Roslyn. Ligeledes landede den sidste Brigade, Macfarlane, af General D. Bairds Division ved Skovshoved, og rykkede samme Aften frem til Hellerup. Udsfibningen af Beleiringskyltset ved Charlottenlund fortsattes, en Løbegrav aabnedes fra Jagtveien ind imod Nørrebro, og et nyt Batterie blev opkastet 300 Alen længere ind imod Byen, hvorved formodentlig menes Batteriet i Forverds Have. Paa høire Fløi blev endvidere forfærdiget Faskiner til et nyt Batterie, formodentlig det ved Gamle Vesthuus, hvilke Bærker alle vare bestemte til at dække Armeeens videre Fremrykning, saasnart Lord Roslyns Corps var indtruffet. Dette ankom da ogsaa Dagen efter til Damhuset og Omegn, og stødte om Søndagen den 23de til Beleiringshæren, hvor det opstillede sig i 2den Træfning bag Centrum, foran Bellehøi.

Da de engelske Kanonbrigger og Bombardeerfartøier under Capitain Puget havde nærmet sig Tre Kroner og Ny-Kalkbrænderie, bleve vore Kanonbaade beordrede at angribe dem, og om mueligt tillige ruinere Batteriet ved Svanemøllen. Dette Angreb tog sin Begyndelse Søndagen den 23de August om Formiddagen Kl. 10, og besvaredes strax af de engelske

Bombardeerskibe, som i flere Timer hævdede deres Stilling, indtil deres Ild kjendeligen sagtnedes henved Kl. 1, da de trak sig tilbage. De danske Kanonchalouper, som de Forreste i Træfningen, forfulgte dem nu med en levende Ild, medens Stykpramatene kastede imod Batteriet ved Swanemøllen til Kl. 3½ om Eftermiddagen, hvorved disse da ogsaa kom til at lide meest. Stykprammen Sværdsiften, Capitainlieutenant Kruse, der 1813 faldt ved Glückstadt, fik alene 7 Grundskud, saa den strax maatte lægge ind til Nyholm og udtage sine Kanoner for at repareres. Sødefensionens Tab beløb sig i Alt til 7 Døde og 11 Saarede; de Engelses til 4 Døde og 13 Saarede, iblandt hvilke Første Lieutenant Woodford ombord i Sluppen Cruiser. See vi hen til den flere Timers uafbrudte Kanonade maae vi rigtignok forbauses over dens ubetydelige Resultat, og at en saa anseelig Mængde af det sværeste Skjts fra vor Side ikke engang var istand til at ødelægge Swanemøllebatteriet, som vedblev at tilspøe vore Kanonbaade den meste Skade, og egenlig hvergang tvang dem til at gaae tilbage.

Som Følge af den indtrufne Forstærkning under Lord Roslyn, blev nu det engelske Centrum under Wellesley den følgende Morgen Kl. 3 studt frem imod Jagtveien og Nørrebro, medens Garden paa

høire Fløi besatte Frederiksberg=Allee og den yderste Deel af Vesterbro. Her var samme Nat Enighedsværns Bygninger og Have bleven fløiset af vore Tropper, som nu satte sig i Linie med Søerne, eller endog traf sig indenfor disse, hvorved de ved Skydebanen liggende Reberbaner paa Vesterbro bleve tændte i Brand om Eftermiddagen, for ikke at ligge Ilden fra Tømmerpladsbatteriet i Veien; en Forholdsregel, der senere udstræktes til andre Huse og Bygninger paa Vester- og Nørrebro. Skjøndt nu Forstædernes Beboere, allerede Dagen efter Landgangen, af Commandantsskabet vare blevne forberedte paa dette Skridt, med Betydning om, at de i saa Tilfælde ikke kunde tilstedes Indladelse igjennem Stadens Porte, men maatte søge Ly og Tilflugt ude i Landet, saae man sig dog ikke istand til at overholde denne Krigsregel, da den skulde til at træde i Kraft, men Alt flygtede ind til Byen, ikke alene fra Forstæderne, men endog fra Strandveien og Amager. Det hidtil imellem Østerbro og Kalkbrænderiet staaende Piket med tvende Piecer, blev ligeledes denne Dags Aften af Overmagt drevet tilbage til Glasens Have, og om Natten til den 25de blev endog Piketet ved Acciseboden paa Nørrebro foruroliget af de engelske Forposter, uden at denne Dags betydelige Tab af Terrain kostede os mere end 4 Saarede.

For nu at gjenvinde hvad der aldrig saa søvnagtigen burde have været opgivet, skete først den følgende Dags Eftermiddag, den 25de August, det tredie store Udfald, imod Blaagaard, hvorhos man tillige agtede at skøise de fiendtlige Batterier, som man formodede ved Assistentens-Kirkegaard, samt de imellem Sortedam og Farimagssveien liggende Bygninger og Haver. Hertil anvendtes atter kun et utilstrækkeligt Antal, nemlig Livjægerne, Herregaardskhytterne og Regimentsjægerne, med 8 Kanoner, i Alt ikke stort mere end 500 Mand under Major H o l s t e i n s Anførsel. Disse deelte sig paa Farimagssveien i 2 Colonner, hvoraf den ene drog lige ud over Brøen, og lod derpaa Regimentsjægerne formere sig i Rjede til højre langs Sortedam, Livjægerne til venstre langs Pøblinge Sø; den anden drog over Dæmningen imellem Pøblinge og St. Jørgenssø, forbi Ladegaarden, hvor den gik over Aaen paa den derværende Bro, og formerede sig paa den anden Side i Rjede med Front imod Blaagaard, saa den kom i Forbindelse med den foregaaende Colones venstre Fløi paa Engene søndenfor Blaagaard, medens det ved Ladegaarden staaende Pøket, tilligemed dets Kanoner, blev holdende paa Veien med Front imod Holighed, for at dække venstre Flanke, og sikke Colonnens Tilbagegang over Aaen. Derpaa skete Fremrykningen imod Blaagaard

og den øvrige Deel af Nørrebro. Eftersom Lord Roslyn's Divisjon netop om Morgenen havde afløst Reservedivisionen, som nu i dens Sted var kommen i anden Træfning, stødte vore Tropper denne gang paa Lutter Hannoveranere, navnlig paa en Afdeling af 1ste lette Bataillon under Capitain G. Baring*), samt paa 800 Mand af 5te Liniebataillon under Oberst Reinhold. Disse bleve i Begyndelsen trængte tilbage fra Blaagaard og den største Deel af Forstaden Nørrebro, indtil de naaede Jødekirkegaarden, hvor de fatte sig bag det derværende Plankeværk, som var forsynet med Skydehuller, og aabnede en morderisk Ild, der standsede vor Fremrykning, hvorpaa deres tililende Forstærkninger snart tvang vor ringe Styrke til at gaae tilbage. Skjøndt de Engelse selv kalde dette et kraftigt Udfald, og beklage Tabet af 60 til 70 Døde og Saarede, iblandt hvilke Sidste Capitain Düring af 1ste lette Bataillon, førte det alligevel ikke til noget Resultat for os, fordi Fienden allerede havde faaet Leilighed til at bosætte sig paa Nørrebro. Men ikke nok hermed, blev nu ud paa Aftenen ikke alene Ladegaarden, Blaagaard og Blegdamsveien tagne i Besiddelse, men endog den af os paabegyndte Skandse

---

*) Den Samme, der som Oberst 1815, saa tappert forsvarede la Haye sainte i Slaget ved Waterloo.

ved det daværende Salpeterværk udenfor Østerbro. De danske Beretninger omtale ikke denne sidste Omstændighed med Bestemthed, men ifølge Ludlow Bea-
 mish var det Major Halkett med 3 Compagnier af den 2den lette hannoveranske Bataillon, som, dækkede af de tilstødende Haver og Grøfter, havde sneget sig frem, og paa en Maade overrumplet det under Arbeide værende Værk, hvorved Ingenieurlieutenant Caroc og en Deel af hans Arbeidscommando bleve tagne tilfange. Vel ilede vort tidligere omtalte Piket ved Clasens Have, forstærket af et Detachement Marinere under Capitain Lassen fra Citadellet, fjækt ind paa Fienden, men ved Capitainerne Dürings og du Plats Anstrengelser, hvem et tredie i Reserve staaende Compagnie under Capitain Bösewiel ilede til Hjælp, blev Værket i Hannoveranernes Bold, hvorpaa vore Tropper trak sig tilbage imod Citadellet, som begyndte at aabne sin Ild. General D. Baird, der, som vi vide, commanderede den venstre Fløi af Beleiringshæren, og hvem den ovennævnte 2den lette Bataillon var bleven tildeelt, begav sig strax selv hen til Salpeterværket, og tillod Major Halkett, efter dennes derom yttrede Dufte, at holde Skandsen besat, skjøndt indtagen uden hans Vidende og Samtykke. Men da Lord Cathcart fik Underretning herom, gav han udtryffeligt Ordre til dens Rømning, fordi han ikke

troede den kunde holdes saa nær inde under Fæstningsværkerne; paa General Bairds Modforestillinger lod han sig imidlertid formaae til at forandre sin Bestemmelse, og Værket forblev i de Engelskes Besiddelse.

Intet kunde for Fæstningens Forsvar være af sørgeligere Følger end denne Dags Begivenheder, der kostede os et Tab af 21 Døde og 55 Saarede, hvoriblandt Lieutenant Bruun af Livjægerne, som faldt, og Lieutenanterne Rothe, Fribo, Elleffen, Alle af Artilleriet, samt Fændrik Grev Platen af Danske Livregiment, som bleve saarede. Ved saaledes for godt Kjøb at være kommen i Besiddelse af den yderste Deel af Vesterbro lige ind til Skydebanen, af Ladegaarden, Blaagaard, Blegdammene og Salpeterværket, blev Fienden Herre over de vigtigste Udgange af Byen, vandt en betrygget Opstilling bag Søerne, og i Blegdamsveien den fortrinligste Parallel, hvorfra han usorstyrrret kunde anlægge sine Batterier. Vi see ogsaa de Engelske vieblikkelig benytte disse Fordele, thi den ved Sagtveien paatænkte 1ste Parallel, hvorfra man allerede havde begyndt at aabne Løbegrave for at passere den aabne Fælled, blev nu opgivet som overflødig, og i dens Sted en ny Linie (Blegdamsveien) antagen, til hvis Fastholdelse Skandsen ved Salpeterværket den følgende Nat forvandledes til

et Bærf imod Byen, ligesom der ogsaa blev opfa-
 stet et Batterie af Sandsække tværs over Gaden paa
 Nørrebro, der var istand til at bestrøge selve Broen
 imellem Sortedam og Pøblingesø, samt et lignende
 over Ladegaardsveien. Det kan derfor ikke negtes at
 det var og blev en Hovedseil ved Stadens Forsvar,
 at der ikke i Tide var bleven draget Omsorg for
 at indrette den hele ydre Linie til et haardnakked For-
 svar, ved at opfriske de gamle Befæstninger omkring
 Ladegaarden, indrette denne Bygning, Bjørnsdal
 paa Vesterbro, Blaagaard, samt de fasteste Bygning-
 ger paa Blegdamsveien til Forsvar, og besætte dem
 med hele den mobile Deel af Garnisonen. Hvilke
 Fordele frembød sig ikke her imod den paa de aabne
 Fælleder fremrykkende Fiende, og hvilket virksommere
 Middell gaves der vel til at sløise de hindrende For-
 stæder, end ved at forsvare dem indtil de vare for-
 vandlede til Gruushobe. Salpeterværket og den nord-
 lige Udkant af Glasens Have afgave gode Støtte-
 punkter for denne Linies høire Fløi, som ved gamle
 Kalkbrænderie fattes i Forbindelse med Sødefensjonen,
 der flankerede den; ligesom venstre Fløi heldigen vilde
 have lænet sig til Kallebodstrand, hvor ingen fiendt-
 lig Flottille, paa Grund af det flakke Farvand og vor
 Besiddelse af Amager, vovede sig ind, og hvor desuden
 netop Dagen forud 3 af vore Kanonbaade vare blevne de-

tacherede hen, for at tage den fiendtlige Opstilling i Kongens Enghave i høire Flanke. Vel maa man ei glemme, at den største Deel af de her nævnte Forsvarsanstalter ikke ere et Diebligs Sag, og at deres Undladelse derfor meget mere falder Regjeringens tidligere Forsømmelse end den commanderende General til Last, især ved den korte Frist, der nu undtes denne. Ligeledes maae vi med Billighed indrømme, at selv om vi antage den mobile Deel af Kjøbenhavns daværende Garnison saa stærk som vi i det Foregaaende have troet at kunne, vilde den næppe have været istand til at besætte alle Punkter med tilstrækkelig Styrke, eller til at hæve Forsvaret over alle Tvivl. Men ved at føre dette activt istedetfor passivt, vilde det ikke alene have udsat Byen for mindre Fare, men i alle Tilfælde have efterladt en opløstende Grindring, hvis Indflydelse, ei alene paa Forsvaret selv, men paa hele vort senere offentlige Liv, ikke er til at beregne.

Fiendens Fremskridt den foregaaende Aften imod Østerbro og Glasens Have fremkaldte et nyt Udfald den følgende Morgen tidlig imod sidstnævnte Sted; men hvad der maa undre os, de selysamme Tropper, der havde segtet Aftenen tilforn, bleve her atter sendte imod Fienden, altsaa med formindsket Styrke og forringet Kraft. Udfaldet skete igjennem Citadelsporten

som den eneste, der efter Gaardsdagens Begivenheder endnu stod os aaben, og blev kraftigen understøttet af en Afdeling Kanonbaade, som fornemmelig fyrede med Skraa i Fiendens venstre Flanke. Vore Livjægere fordrev vel her atter i Begyndelsen de fiendtlige lette Tropper, indtil disse havde naaet et med Skydehuller forsynet Blankeværk i selve Haven, da de saa paa ny maatte tilbage med et Tab af 3 Døde og 18 Saarede, iblandt hvilke sidste Artilleriecapitain Hummel. Kanonaden var næsten ophørt, da en Granat fra det fiendtlige Batterie ved Svanemøllen faldt paa Kanonbaaden Stubbekjøbing, og sprængte den i Luften. Herved alene bleve 31 Dræbte og 12 Saarede. Officeren, Lieutenant P. U. Bruun, med 24 Mand vare heldige nok til at komme overbord, og redde sig ved at svømme. De andre Baade havde kun 1 Død og 7 Saarede, iblandt hvilke Sidste Lieutenant Dødt.

De 3 ovennævnte Kanonbaade under Premierlieutenant C. Wulff, som vare detacherede til Kallebodsstrand, havde imidlertid siden den 24de jevnlig foruleiliget den engelske Garde i Kongens Enghave og paa Vesterbro; Fienden havde derfor allerede den 25de begyndt at opkaste et Batterie til 4 Fiirogtypespundere i Haven ved Gamle Besthus, hvilket, trods vore Kanonbaades levende Beskydning, Natten til den 27de blev færdigt, saa at det i Dagingen

aabnede en saare ødelæggende Ild paa vore Baade. Her bleve da Solieutenant Zeuthen og 6 Mand skudte, hans Efterfølger Cadet Buhl mistede venstre Arm, hvorpaa Commandoen paa Kanonjollen Nr. 5 blev overdraget til Lieutenant Fog. Wulff selv og 14 Menige bleve saarede, og da desuden hans Baade havde lidt en Deel, og derhos forskudt deres Ammunition, trak han sig indenfor Estacaderne. Herved kom imidlertid hans egen Baad, Rakskov, paa Grund, saa den maatte forlades; men blev dog ved Hjælp af andre Fartøier kort efter igjen gjort flot, og roet ind til Gammelholm for at kalfateres. Til Lykke blev det faste Batterie paa Tømmerpladsen samme Dag færdigt, og underlagt den brave Artilleriecapitain L ü z o w s *) Commando, der ikke blev Pøsthuusbatteriet noget Svar skyldig. General Beymann, der ellers ikke havde været tilstede ved Udsaldene, indfandt sig imidlertid gjentagne Gange paa dette farefulde Punkt, ja besteg endog, for bedre at iagttage Fienden, under en heftig Kanonade det Øverste af Brystværet, og lod sig kun med Vanskelighed overtale af Lühow til at forlade dette Sted, skøndt Ostentation var langt fra at høre til denne bramfrie Mandes Væsen.

---

*) Forrige Aar død som Chef for Artilleriet.

Vi maae nu en Tidlang forlade den nærmeste Omegn af Kjøbenhavn, for at gjøre os bekjendt med de Foranstaltninger, som bleve truffne i det Indre af Landet til dens Undsætning. For ved denne Leilighed ikke at bedømme Landeværnet med den eensidige Ubillighed, som hidtil har fundet Sted i den offentlige Mening, maae vi her foreløbig gjøre os bekjendt med dets Organisation og Forsatning.

Da ved Englændernes forestaaende Angreb 1801, Landeværnet førstegang blev oprettet af de Landsoldater, der havde tilendebragt deres Tjenestetid ved den staaende Armee, blev det i Sjælland og tilhørende Smaaøer udtjente Mandskab, imellem 30 og 45 Aar, tilsammen inddeelt i tyvende Regimenter: det nordre- og søndre-sjællandske, første paa 9, andet paa 10 Batailloner à 4 Compagnier paa 150 Mand, og skulde saaledes tilsammen have udgjort 11—12,000 Mand. Officererne ved denne Militz bestode kun for en Deel af saadanne, der tidligere havde tjent, og enten vare affsedigede, paa Bartpenge, eller i Stillinger, der endnu tillod dem at gjøre Tjeneste; men bleve ikke besoldede uden paa Feltfod, med Undtagelse af Regimentschefen, Bataillonscommandeuren, 1 Capitain ved hver Bataillon, samt Adjutanten, hvilke havde en fastsat Fredsgage. Landeværnets Dvelfer havde vel oprindeligen været bestemt til 5 Dages Compag-

nie- og 1 Dags Bataillonsexercits hvert andet Aar, i de 6 første Tjenesteaar, men selv denne tarvelige Dvælse blev, deels af Mangel paa tilstrækkelige Befalingsmænd, deels af Hensyn paa Mandskabets borgerlige Liv, deels vel og af finansielle Grunde, aldrig nogensinde foretaget, saa denne Militz lige fra sin Oprettelse af kun existerede paa Papiret. Som en Synderlighed fortjener det endvidere at bemærkes, at man i Sjælland havde givet denne Nationalmilitz tvende Regimentschefer, Generalerne Walterstorff og Oxholm, der, langt fra at være dem bekjendte fra tidligere Tjenesteaar, meget mere begge havde tilbragt deres meste Tid udenfor Landet, i aldeles fremmede Forhold, i Colonierne.

Af hine 19 Batailloner fra Sjælland og Smaaøerne vide vi, at 8 Batailloner fra Kjøbenhavns og Kronborgs Amt, som de nærmeste, ved Kronprindsens Nærværelse i Kjøbenhavn strax bleve indkaldte til Tjeneste i disse tvende Fæstninger, saa at ifkun 11 Batailloner (3 af nordre-, 8 af søndre-sjællandske Regiment) bleve tilbage til Tjeneste i aaben Mark. Af disse blev det overdraget Generallieutenant Castenskjold, Chef for Sjællandske Rytterregiment, der som ældste General tillige var commanderende General i Sjælland (med Undtagelse af Kjøbenhavn og Kronborg), at samle det herværende Landeværn;

Generalmajor Oxholm derimod at samle den Deel af sønder-sjællandste Regiment, som havde hjemme paa Smaaøerne, og da at operere efter bedste Skjøn- nende, kun at Kjøbenhavns Understøttelse blev opgivet dem begge som Hovedformaal.

Ifølge dette Hverv indfandt General Castenskjold sig den 13de August i Kjøbenhavn, for at drage Omsorg for Landværnets Forsyning fra Arsenalet, til hvilken Ende der blev commanderet en Officeer med fornødent Mandskab fra hver Bataillon, for at modtage Armatur og Munitiøn, og føre det ud til Bataillonernes Forsamlingssteder. Imidlertid havde Forretningernes Trængsel og Uoverkommelighed i de første Dage efter Fiendtlighedernes Udbrud til Følge, at ikke alle Fordringer kunde tilfredsstilles inden Byen blev indesluttet, og saaledes kom da den fra Kjøbenhavns Arsenal til Landværnet udleverede Armatur kun til at bestaae af 2634 Geværer og henved 85000 skarpe Patroner. Hvert Landværns- Regiment skulde vel ligeledes, ifølge Planen, tildeles 4 trepundige Kanoner; men — om af Glemsomhed eller af Mangel paa Estertanke fra Generalens eller Arsenal- lets Side i den grændseløse Hurlumhei, hvormed Alt skulde tilveiebringes, ordnes og udleveres — først om Morgenen den 16de August, samme Dag som Landgan- gen skete, androg Gen. Castenskjold hos Artilleriechefen

om de fornødne Kanoner. Dette havde til Følge, at skjøndt der af General Bielefeldt strax blev givet Ordre til at mobilisere et Feltbatterie under Artillerielieutenant Castenskjold, blev der af disse Kanoner samme Dag ikkun 2 Trepundere færdige med Ammunition og Tilbehør, hvilke allerede om Eftermiddagen afgik til Roeskilde, under Anførsel af Stykjuncker Hellefen, da Artilleriet ikke saae sig istand til at undvære een eneste Officeer her fra Fæstningen. Resten af Batteriet, ligesaalidt som den allerede indpakkede øvrige Armatur og Ammunition til Landeværnsbataillonerne, kunde nu ei længere affendes, paa Grund af Byens Indeslutning den følgende Dag. General Castenskjold forlod derimod ligeledes Kjøbenhavn om Eftermiddagen den 16de, og begav sig til de ved Ringsted forsamlede Batailloner, hvormed han allerede Dagen efter satte sig i Marche imod Roeskilde. Paa Efterretning om denne Fremmarche, blev en Deel af Fiendens 3die Husarregiment under Oberst v. Reden, den 20de om Eftermiddagen affendt fra Beleiringshæren til Glostrup; og Obersten udsendte igjen samme Nat en Eskadron under Ritmester Küper imod Roeskilde, for at recogoscere. Ifølge engelske Beretninger opsnappede de hannoveranske Husarer nogle danske Bedetter en halv Miils Wei fra Roeskilde, hvorpaa de udenfor Byen staaende

Feltvagter ligeledes bleve overrumplede i Daggrøet, saa at 16 Mand bleve tagne tilfange og 29 Heste gjorte til Bytte. De herværende Forposter bestode nemlig kun af 120 Landryttere under Godseier Grandjean, som Dagen i Forveien vare stødte til Castenskjold. De fiendtlige Husarer forfulgte de Flygtende til Indgangen til Roeskilde, men bleve her modtagne af en levende Infanterieild, som bevægede dem til at vende om, skjøndt deres Tab ikke beløb sig til mere end 4 jaarede Husarer og 2 Heste*). Dette Sammenstød var nok til at formaae Castenskjold til Nat-ten imellem den 21de og 22de at gaae tilbage til Kornerup og Allersløj, hvor han paa de derværende Bakker, dækket af den forbiflydende Leireaa, haabede at vinde No til at øve og ordne sine 7 Batailloner, og hvor daværende Generalquartiermester-Lieutenant, Capitain Wenzel Saffner, sendt fra Kronprindsen, stødte til ham, og fra den 23de August paa en Maade overtog Forretningerne som Næstcommanderende. Den herværende Styrke beløb sig kun til 2800 Md. Infanterie, da Castenskjold ikke anslaaer sine Batailloner til stærkere end 400 Mand; omtrent 300 Mand Caval-lerie, hvoraf 50 Mand af Sjællandske Ryttere under

---

*) General Cathcarts Dagbog i Nav. Chron. 18de Bd., S. 231.

Ritmester Ludvigsen, som detacherede fra Kjøbenhavn til Kronborg, ved Fiendtlighedernes Udbrud vare blevne udelukkede fra Fæstningen; 30 Mand fra Exerceeskolen i Næstved, Resten Landeværn paa Bønderhefte, som ikke stode for Skud; endelig 9 Kanoner, hvoraf 6 Trepundere og 3 Serpundere, med en Besætning af omtrent 100 Mand, saa at det Hele i Alt anslaaes til 3200 Mand. Vi vilde imidlertid tage høiligen feil om vi tænkte os selv denne ubetydelige Styrke i nogen slagfærdig Tilstand. Af Officerer havde næppe Een ved hvert Compagnie, og disse, hvoraf den større Deel ikke tidligere havde tjent, og i alle Tilfælde kun lidet lært, besade i Almindelighed hele den Ubehjælpssomhed, som en saa ufuldkommen Dannelse og den Tids hele aandløse Betragtning af Krigsvæsenet førte med sig. Af de fra Kjøbenhavns Arsenal affendte Geværer vare kun 1674 Stykker indtrufne ved denne Deel af Landeværnet, og maatte erstattes saa vidt skee kunde med allehaande Vaaben, som fandtes hos Omegnens Beboere, saasom Jagtgeværer, Spyd o. a. desl. Kanonerne vare, med Undtagelse af de tyvende fra Arsenalen, tilveiebragte paa en lignende Maade. Ammunitionen var ikke tilstrækkelig, og maatte suppleres saa godt man kunde af Kirkebly o. s. v. Forplejningen skete i de første Dage af den medbragte Mad-

pose, siden af Haanden i Munden i Dvartererne, hvorved Beboerne viste al muelig Beredvillighed og Opoffrelse; ja en stor Deel af de nærmeste Godser sendte endog en Mængde Levnetsmidler til Leiren ved Kornerup, og senere til Kjøge. Menigmand selv viste Ufortrødenhed og Villighed, skjøndt bortreven fra sin Hjemstavn midt i den travleste Høsttid, og skjøndt Krigsanstalternes hele Usfelhed og Utilstrækkelighed maatte være ham indlysende og i Dine faldende.

Men var Landen end upaaklagelig hos Landeværnet i Sjælland, kan det derimod ikke saa ganske siges om Landeværnet paa Smaaøerne, men hvortil nærmest Forordningen af 19de Januar 1801 om Landeværnets Oprettelse selv gav Anledning. Thi da denne indeholdt den udtrykkelige Bestemmelse: at Landeværnsmandene „ene og alene skulde opfylde den Pligt, at forsvare den Provinds, i hvilken de selv boe og opholde sig,“ beraabte Lollikerne og Falstringerne sig ideligen derpaa til deres Officerer, i det de mindede dem om at de vare Landeværnsmand og ikke Soldater, og at Fienden jo i deres Fraværelse kunde overfalde deres egen Hjemstavn*); i den Grad havde Regjeringen selv

---

*) See Thanch Tilbragelser i Sjælland og Lolland

bestyrket den Isolation i Tænkemaaden, som Landets geographiske Adspjættelse allerede noksom fremkalder.

General Orholm havde næmlig den 15de August forladt Kjøbenhavn, for at samle og mønstre de 4 sidste Batailloner af det søndre-sjællandske Landeværns-Regiment, som hørte hjemme paa Møen, Falster og Lolland. Efterat have undervejs mønstret en Bataillon af nordre-sjællandske Regiment under en Major Grev Moltke i Rjøge, og deraf udtaget en Cavallerietrop paa 20 Mand, som bleve munde-rede af Bosniaf-Eskadronens Depot sammesteds og satte paa Bønderheste, indtraf Generalen den 17de i Stege, hvor den 10de eller møenske Bataillon under Major Koye var samlet, men uden Vaaben. Disse bleve derfor requirerede hos Borgerne og Beboerne, der, saavidt see kunde, udleverede dem med al muelig Beredvillighed, som gif saa vidt, at de til skarpe Patroners Forfærdigelse endog afleverede Lodderne til deres Stueuhre. 2 foresfundne trepundige Kanoner bleve overleverede til en Capitain Wachtmann, der tidligere havde været Artilleriecadet, og hvem det nu overdroges at sætte dem istand og forsyne dem med Ammunition. Ved Ankomsten til Nykjøbing den 19de

---

under Beleiringen 1807. Kjøbenhavn 1808, S. 11, 23 og 28.

forefandt Generalen den 9de eller faldsterste Bataillon under Major Krieger, men her yttrede sig de første Symptomer paa Brangvillighed, i det Mandskabet udenfor Generalens Qvarteer besværede sig over partiist Indkaldelse, og den følgende Dag vedblev denne Gjenstridighed, saa det kun med Møie lod sig opstille. Da man, uovereensstemmende med Landeværnets oprindelige Organisation, havde besluttet ikke at gjøre Compagnierne stærkere end 120 Mand, hvilket man iøvrigt godt kunde have overladt til Feltlivet at besørge, erholdt de ældste Gaardmænd Tilladelse til at gaae hjem. Den 21de i Maribo — hvorfra den 8de Bataillon under Major Oldeland, i Nysted, erholdt sin Marcheordre — overbragte Ritmester v. Dyalen General Orholm en Ordre af 18de August fra Kronprindsen i Kiel, om at forene sig med Castenskjold. Dette havde Orholm allerede tidligere forgjæves foreslaaet denne igjennem sin Adjutant, Major Holstein, men General Castenskjold dengang endnu ikke troede at torde iværksætte en saadan Forening uden nærmere Ordre fra Kronprindsen, skjøndt denne i sin Udnævnelses-Ordre af 11te August udtrykkelig havde givet ham frie Hænder til at operere efter bedste Skjønnende, og skjøndt Tanken om en Forening med Orholm synes at maatte ligge ham saa nær, at det virkelig maa undre os,

at denne ikke allerede var bleven aftalt mundtlig imellem begge Generaler, ved deres Tilstedeværelse i Kjøbenhavn den 14de August. Da Orholm den 22de August indtraf i Nakskov, gjentoges den samme Brangvillighed af den der forsamlede 7de Bataillon under Major Gamst, tildeels ophidsset dertil af Borgerne, der ønskede at beholde den til deres eget Forsvar. Disse udleverede imidlertid det Fornødne til Forsærdiggelse af Ammunition til tvende Trepundere, som foresandtes, og som overdroges til en forhenværende Artillerieofficers Commando. Om Aftenen erholdt Generalen en skriftlig Gjentagelse af Kronprindsens Ordre, og lod derfor Dagen efter, den 23de August, Bataillonerne sætte sig i Marche imod Overfartsstederne. Med megen Vanskelighed og mangfoldige Bryderier lykkedes det langt om længe at faae disse 4 gjenstridige Batailloner i tvende Colonner over til Sjælland, hvoraf de tvende Iollandiske Batailloner (7de og 8de) allerede den 25de og 26de gik over Gaabense til Bordingborg; den fælsterske og mønske Bataillon derimod, som især gjorde Vanskeligheder ved Overfarten, først den 27de over Koster til Kalleyave. Da saaledes de tvende Iollandiske Batailloner havde vundet et Forspring af en heel Dag, ankom de med General Orholm den 26de til Bræsto og Omegn, den 27de til Færø, den 28de til Rjøge,

hvor de bleve indquarterede; hvorimod den fælsterste og mængste Bataillon ved en Silmarche vel for saavidt indhentebe det Forsømte, at den første naaede Kjøge den 28de ved Midnat, den sidste først den 29de om Formiddagen Kl. imellem 9 og 10, hvilket imidlertid havde til Følge at ingen af dem blev indquarteret og forpleiet den Nat, og at de saare udafede og forkomne indtraf paa Valpladsen.

Vi ville erindre af det Foregaaende, at det var den 17de August i Ringsted at General Castenskjold overtog sit Commando, hvilket Sted, som Sjællands Middelpunkt, han aldrig burde have forladt, før hans Forening med Orholm var iværksat, hvilket fornuftigviis burde have været Hovedformaålet for hans Bestræbelser, om der end aldrig var indtruffen nogen Ordre desangaaende fra Kronprindsen. Enten han nu instraderede Orholm fra Bordingborg over Præstø og Farsø til Kjøge, eller bedre over Baarø og Røstved imod Ringsted, blev Castenskjold her i begge Tilfælde nærmere ved sin Underansfører, hvem han derimod ved sin Fremmarche imod Roeskilde netop fjernede sig fra; sølgelig burde denne aldrig have fundet Sted. Men der var desuden endnu en anden Grund, som burde have bestemt ham til at blive ved Ringsted, indtil han havde forenet sig med Orholm, nemlig den, at han derved vandt mere Tid og Ro til at

bøde og flikke paa sit Corpses ufuldkomne Organisation, Udrustning og Vaabenøvelse; hvorimod han, 4 Meil nærmere ved den fiendtlige Beleiringshær, lige i dens Ryg, netop æggede denne til at detachere imod sig; noget den, ved sin ringe Styrke af Cavallerie, maastee ellers nok vilde have vaaget sig for, naar den derved havde maattet fordybe sig i det Indre af Landet. Den grundede eller ugrundede Frygt, som Kulsvierne et Par Dage forud havde indgydet v. d. Decken, er os Borgen herfor, og burde, hvis det ellers var kommet Castenskjold for Dre, have været ham et betydningsfuldt Vink til at forlægge sine Operationer til denne Kant af Landet. Thi hvilken Operation laae vel Generalen nærmere, naar han havde trukken Orholm til sig ved Ringsted, end med sin Hovedstyrke at gaae herfra over Skjoldnæsholm og Saaby ind paa Jagerspriistange, og derfra over Roeskildesfjord til Frederiksfund; medens et Flankecorps, hvormed fulgte alt Cavallerie, maskerede denne Bevægelse ved at følge Landeveien til Roeskilde, hvor det maatte bilde al Verden ind at Castenskjold fulgte. Efter noget Ophold her, for at give Hovedcorpsset Tid til at naae Frederiksfund, maatte Flankecorpsset i en anstrengt Marche over Bærebrosø have søgt at naae Egnen imellem Østykke og Slangstrup, for at iagttage de tvende Veie fra Kjøbenhavn: over Ballerup

og Alstykke, samt over Farum og Uggeløse, at ikke Hovedcorpset skulde blive forstyrret ved sin Overgang over Roeskildesfjord. Dette maatte, skjøndt ad Bi-veie, uforstyrret kunne have tilbagelagt Veien fra Ringsted til Frederiksfund i tvende Døgn, da det var i vor bedste, stadigste Mars tid, og da det saa at sige intet synderligt Artillerie eller Train førte med sig, Omstændigheder, der i det mindste i denne Henseende havde sin fordeelagtige Side, og desuden betydeligt lettede Overgangen over Fjorden. Sif Fienden imidlertid saa betimelig Nys om denne Bevægelse, at han kunde foretage en Modbevægelse, maatte denne nødvendigtviis støde paa Flansecorpset, være sig imellem Alstykke og Slangerup, eller ved Roeskilde. I første Tilfælde maatte hine tvende Byer holdes indtil Hovedcorpsets Overgang ved Frederiksfund var tilendebragt; i sidste trak Flansecorpset sig tilbage over Kornerup, Leireaa og Lindensborg — hvor der nok gives Leilighed til at forsvare sig naar man vil — og hviende saa, hvis det blev videre trængt, om ad Jægerspriistange, hvor det fulgte samme Vej, som Hovedcorpset havde tilbagelagt. Dette maatte imidlertid have vundet Tid til at komme over Roeskildesfjord, og stod da ved en fortsat Marche til Frederiksborg ikke alene i den meest gennemfkaarne og mindst overfluelige Deel af Landet, men og i uhinderlig

Forbindelse med Frederiksværk og Kronborg, med en Baabenfabrik og en Fæstning, tvende vigtige Betingelser for en Folkekrig. Da den gennemfsaarne Egn desuden strækker sig lige ned til de fiendtlige Landgangs- og Udfskibningssteder, vilde netop de ømsindtigste Diverfioner have kunnet være udførte i denne Retning, paa de herligste Colonneveie, der tilmed alle løbe sammen imod Beleiringshærens Ryg: ved Hirschholm, Ruderødal og Lundehuset.

Efter denne lille imaginaire Krig, hvorved Ingen villigere end Forfatteren erkjender, at det er lettere at indsee end at udføre hvad der bør skee i Krig, vende vi os igjen til de virkelige Begivenheder.

Efterat General Castenskjold, i sin ovenomtalte Leir ved Kornerup, den 24de August ligeledes havde modtaget Kronprindsens Ordre om at forene sig med Orholm, afmarcherede han den 26de til Kjøge, hvor han indquarterede sine Tropper deels i Byen og dens nærmeste Omegn, deels i en nordensfor Byen opflaaet Leir. Formodentlig paa Efterretning om denne Bevægelse, satte allerede den følgende Dag den engelske Reserveredivisjon under General Sir Arthur Wellesley sig i Bevægelse fra Beleiringshæren imod Koeskildeskro, som Foreningspunktet for Veiene fra Koeskilde og Kjøge. Den herværende fiendtlige Styrke bestod af det 43de, 52de og 92de Regiment under Bri-

gadegeneral Stewart, af 1ste Bataillon af det 95de Regiment under Oberst Beckwith, og et ridende Batterie under Capitain Newhouse, med hvilke senere en Deel Hannoveraner under General Linsingen, bestaaende af 8 Eskadroner, 6te Bataillon af den tydske Legion samt et ridende Batterie under Capitain Sympher forenede sig, saa at det Hele tilsammen anslaaes at have udgjort 6000 Mand. Ved Ankomsten til Roeskildetro bleve 2 Eskadroner under Oberst v. Neden sendte til Ballensbæk, for at iagttage Strandveien fra Rjøge, og dække Beleiringshæren imod et fiendtligt Forsøg fra denne Kant, medens hele det øvrige Cavallerie blev trukken sammen paa høire Fløi, og tilbeeltes det 43de Infanterie-Regiment, 5 Compagnier af 95de, 6te Bataillon af den tydske Legion, hvilke tilsammen udgjorde en Infanterie-Brigade under Oberst H o h n s t e d t, samt et halvt ridende Batterie under Capitain Witzleben. Disse Tropper, tilsammen omtrent 2500 Mand, under General Linsingen, bleve den følgende Morgen tidlig detacherede imod Roeskilde, formodentlig i den Tanke, at Castenskjold endnu stod ved Kornerup eller nærmede sig fra denne Kant; men paa Efterretning fra Linsingen, at de Danske ved hans Ankomst til Roeskilde, den 28de, allerede for længe siden vare afmarcherede til Rjøge, besluttede Welles-

ley at angribe dem her. For imidlertid at unde Linfingens Corps nogen Hvile efter dets frugtesløse Marche til Roeskilde, opsatte han dette Angreb til den følgende Dag, men traf imidlertid den Aftale med Linfingen, at denne den følgende Morgen tidlig skulde bryde op fra Roeskilde, for ved Lille Salby at gaae over Rjøgeaa og falde de Danske i venstre Flanke, medens Wellesley selv med Hovedstyrken og de tvende Husar = Eskadroner under Oberst v. Røden, fulgte Landeveien til Rjøge, for at angribe dem i Fronten. *)

Den sjællandske Deel af Landeværnet, der, som vi vide, allerede havde tilbragt den hele foregaaende Dag i Rjøge, var den 29de om Morgenen Kl. 5 allerede udrykket til Exercits, hvorimod de tvende Iol-landske Batailloner endnu vare i deres Qvarterer i Byen, tildeels vel paa Grund af den foregaaende Dags Marche, medens den senere ankomne fælsteriske Bataillon, der havde tilbragt Natten under aaben Himmel, langs Grøvterne ved Beien søndenfor Rjøge, netop var ifærd med at blive indquarteret, da der indløb Melding fra Forposterne, at Fien-

---

*) See Wellesley's officielle Rapport til Cathcart, ligesom dennes til Castlereagh i Naval Chronicle 18de Bind, S. 259—263.

den var i Anmarche paa den anden Side Skil-
lingskroen. General Castenskjold beordrede nu strax
General Orholm at tage sine tvende nærmest ved
Haanden værende Batailloner tilligemed 2 Kanoner,
og rykke Fienden imøde, medens han selv vilde samle
hele sin øvrige Styrke i Sletten strax nordensfor Kjø-
ge. Vi have i det Foregaaende troet os besøiede til
at dadle Castenskjold i strategisk Henseende, at han,
ved at nærme sig Koeskilde, uden Nødvendighed paa-
drog sig Fiendens Opmærksomhed og fjernede sig fra
Orholm, og nødes her til at udtale en lignende Da-
del over ham i taktisk Henseende, naar vi see ham
søge sin Forening med Orholm ved Kjøge, en af de
meest aabne Egne i Landet, og her ydermere opstiller
sit skrøbelige Infanterie paa en aldeles tilgængelig
Slette, med en Kjøbstad, — hvis Gader og Stræder
danne ligesaa mange Defileer, — samt en ikke ube-
tydelig Na, der ikke kan gjennemvades, med een eneste
derover førende Bro i Ryggen; da han dog — siden
han nu engang var kommen i denne Egn — ved
at stille sig søndenfor Kjøge, havde havt denne By
og dens Na, samt gamle Kjøgegaard foran Fronten,
og en betydelig uafbrudt Skov i Ryggen, hvis Ud-
fald han ved et uheldigt Udfald af den forestaaende
Fegtning endnu længe kunde have holdt, og derved

gjort det fiendtlige Cavalleries Forsøgelse mindre fordærveligt.

Ifølge engelske Beretninger var Kloffen bleven 9 om Formiddagen, inden Wellesley nærmede sig Skillingskroen, hvor han lod sit Infanterie opmarchere i een Linie med venstre Fløi til Stranden og sine 2 Eskadroner under Oberst v. Røden paa høire Fløi, i hvilken Stilling han ventede over een Time, for at oppebie Linsingens Komme. Saaledes lader det sig forklare, hvorledes General Orholm kunde vinde Tid til at udføre sit ovennævnte Hverv, som han ikke saasnart havde erholdt, før han skyndte sig at samle de tvende indquarterede Iollandiske Batailloner, til hvem der ydermere først skulde uddeles Taskeammunition, 30 Patroner pr. Mand. Dette medtog naturligviis Tid, saa førend de naaede Dalsomagle, havde Fienden allerede passeret Skillingskroen. I Nærheden af førstnævnte By lod Orholm sine tvende Batailloner opmarchere, og besatte den foreløbig med 2 Compagnier, indtil den fælsterste Bataillon kunde naae at besætte den. 80 Ryttere bleve satte paa høire Fløi, nærmest Stranden, og tvende Kanoner under en Lieutenant Schultes spillede foran Fronten. Men i den Hurlumhei, hvori disse vare komne afsted, havde de ikke faaet tilstrækkelige Karbuser med sig; en anden Officeer, som blev sendt ind

til Kjøge for at hente den første bedste Ammunitionsvogn, kom tilbage med den Bæf, at Vognene vare indelukkede i Kirken, og Døren til denne spærret. Det varede altsaa ikke længe inden Lieutenant Schultes havde forskudt sig, og maatte gaae tilbage, især da Fienden opkjørte sit ridende Batterie paa 12 Kanoner, hvormed han begyndte at bestyde Orholms Front. Paa Tilbageveien blev den ene Kanon liggende, fordi Hestene bleve bortskudte, og faldt saaledes i Fiendens Bold; og da Orholm beordrede sit Smule Rytterie at tage den tilbage, blev det beskudt med Granater, og holdt ikke Stand. Næppe saae Infanteriet dette, før det uden Ordre fulgte, hvilket snart udartede til fuldstændig Flugt, indtil det naaede de udenfor Byen Kjøge liggende Grøfter og Gårder.

Her havde imidlertid General Castenskjold vunden Tid til at opstille 4 sjællandske Batailloner i en eneste udviklet Linie ved det saakaldte „hvide Knæ,“ med sin Smule Rytterie paa høire Fløi nærmest Stranden, noget foran Infanteriet; formodentlig for at dække dettes Opmarche og de sammesteds holdende 6 Kanoner. Resten af Infanteriet kom ikke ud af Kjøge eller frem over Naen, vi vide ikke om af et Ulfælde, eller for ifølge Plan at tjene til Reserve.

Wellesley, der endnu stedse var uden Forbindelse med sit høire Flankecorps, havde af den Grund fulgt

langsomt; men da det forekom ham, at de Danske foretog sig en Bevægelse tilvenstre, hvilket vistnok ikke var andet end de efterhaanden fra Kjøge deboucherende Batailloner, som søgte at fuldføre deres Dymarche i denne Retning*), saa besluttede han at holde sin høire Fløi tilbage, og at foretage en Attake en échellon**) fra venstre Fløi, hvorved Skytterne af 1ste Bataillon af det 95de Regiment, samt det ridende Batterie Newhouse skulde tjene til Dækning. Da det 92de Regiment (Gordon Highlanders Bjergskotter) under Oberstlieutenant Napier stod nærmest Stranden, kom dette saaledes til at begynde det egenlige Angreb, men fulgtes umiddelbart af det 43de og 52de Regiment under General Steward. Da ingen danske Beretninger nærmere omtale denne Deel af Fegtingen, nødes vi til at følge de engelske, og saaledes beretter da Wellesley, at vort Landeværn traf sig tilbage til en Forstlandsning (formodentlig en Markgrøvt), som det havde opkastet foran Fronten

---

*) See Thanch S. 33.

**) Hvorved de angribende Afdelinger følge paa hinanden som Trappetrin:

af sin Leir udenfor Rjøge, og da det 92de Regiment derpaa gjorde Mine til at storme den, ordnede det danske Rytterie sig paa Strandbredden, for at falde det i venstre Flanke.*) Det være sig nu hermed som det vil, saa var dette allerede nok til at lade Wellesley kalde sine 2 eneste Eskadroner fra høire Fløi til Understøttelse for sin venstre; ja til ydermere at tage det 43de Regiment som sin midterste Echelon tilbage i anden Træfning, altsaa til Reserve for sin fremrykkende Infanterielinie; et Beviis paa at Fienden respecterede os mere, end vi siden viste os at fortjene, og at der ved en noget intelligentere Anførsel nok kunde have været udrettet mere end der skete. Der paafulgte nu et Angreb af Oberst v. Redens Husarer, som formodentlig har kastet den Skygge af dansk Cavallerie, som her var tilstede. Den bagved holdende 5te Landeværns-Bataillon, som stod nærmest Stranden, og allerede havde lidt en Deel af den fiendtlige Kardæskild, for hvilken Capitain Dvístgaard blev et Offer, synes nu ligeledes at have trukken sig tilbage. Da

---

*) Kunne vi fæste Lid til *S. C. Wedel = Jarlsbergs* fædrelandste Betragtninger, Kjøbenhavn 1807, S. 19, og *Thanch* S. 38, skal den Emule regulaire Cavallerie, som her var tilstede, have imponeret Fienden, ved sin vel udførte Dymarche, hvorom ogsaa Wellesleys Modforanstaltninger synes at vidne.

imidlertid de udtagne Skytter vedbleve at holde de foranliggende Grøfter, gik det 92de Regiment med fældet Gevær løs paa den formeentlige Forstandsning, hvorpaa hele Landeværnet i fuldkommen Orden kastede sig ind i Byen. Den her opstaaende Trængsel forøgede naturligviis Forvirringen, der steg til det høieste, da Fienden lod opkjøre et Par Kanoner i Borten, og derfra bestrøg Gaderne med Kardæsker. Ikkun ved Broen gjorde endnu, paa General Örholms Foranstaltning, 4 Kanoner og en Deel af den just indtrufne mængde Bataillon under Capitain Bjerring nogen Modstand, men blev snart overvældet, hvorpaa Wellesley passerede Aaen, og nu først saae sig i Forbindelse med sit længe ventede Flanfecorps under General Linfingen.

Denne var næmlig samme Dags Morgen Kl. 5 brudt op fra Moeskildekanten, og havde ved Ørsted gjenforenet sig med 2 Eskadroner under Major Grote, som om Natten vare blevne sendte derhen, for at iagttage og indhente Efterretninger om Castenstjolds Afdeling. Det var ogsaa lykkedes ham samme Nat at opsnappe et Par Fanger, hvoraf den Ene førte en skriftlig Beretning om de Engelskes Styrke og Bevægelser til En af de danske Militair-Autoriteter; ligeledes var en Transport af 30 Bogne med Levnetsmidler, som ventelig var en Estersørsel til Ca-

stenstjold, falden ham i Hænderne. Efter kort Rast fortsatte Linsingen sin Marche over Ladager til Giby, hvor han standsede, tvivlsom om han skulde gaae over Kjøgeaa i Nærheden af Yderholm eller ved Lellingegaard. Efterat et udsendt Recognosceringspartie under Major Plessen, havde fundet førstnævnte Sted vanskeligt, paa Grund af det skovgroede Terrain imellem Giby og Dalby, hvilket desuden gennemskjæres af en Mosestrækning*), bestemte man sig for Overgangen ved Lellingegaard. Major Plessens Detachment fulgte nu den venstre Nabred over Spanager, for at dække Hovedcolonnen i høire Flanke paa dens Marche igjennem Giby, hvor den ankom Kl. 9½ om Formiddagen. Ved Lellingegaard fandt Major Plessen Broen afbrudt, saa hans Detachment maatte vade igjennem Naen, og oppebie sit Infanterie paa den søndre Side. Da dette nu kom, maatte de medfølgende Pionerer først istandsætte Broen, hvilket medtog næsten en halv Times Tid, og alligevel kun tilstedede Infanteriet at gaae over rodeviis; hvorimod det medfølgende ridende Artillerie maatte vade igjennem, uden at støde paa en Skygge af Modstand fra dansk Side, da Landeværnet, efterat have

---

*) See Linsingens Rapport til Wellesley i Naval Chronicle 18de Bind, S. 262.

afbrudt Broen, synes at have ladet Overgangsstedet aldeles uændset i deres venstre Flanke. Efterat være kommen over paa den søndre Bred fortsatte Linsingen sin Marche igjennem Tellingegaard, og videre imellem Naen og den søndenfor liggende Skov, lod den foranliggende Deel af denne afføge ved et Detachment af det 43de Regiment, hvem 4 Eskadroner under Oberst Victor v. Alten fulgte i Retning imod Rjøge, imedens en Deel af det 95de Regiment, tilligemed de 2 Eskadroner under Major Blessen, sendtes igjennem Skoven til højre af Colonnen, for over Nashøi og Svansbjerg at sætte sig i Besiddelse af Broen ved Søllerup, imellem Herfølge og Sæder, og derved afskære de Danske Retraiten. Hovedcorpset, bestaaende af den øvrige Deel af det 43de Regiment, samt 6te Bataillon af den tydske Legion, fulgte dem i Linie, ligesom Artilleriet efter Cavalleriet. Med Undtagelse af en ubetydelig Sectionsild af den her staaende Afdeling af Landeværnet, som trak sig tilbage igjennem Skoven, og hvoraf den største Deel blev tagen eller nedfaldet, mødte Hannoveranerne ei heller her nogen synderlig Modstand, og da de naaede den modsatte Udkant af Skoven, saaes det øvrige Landeværn i fuld Flugt fra Rjøge, og Forbindelsen med Wellesley var gjenoprettet.

Mærkeligt er det at Ludlow Beamish

beretter, at skjøndt de Danstes regulære Tropper — hvorved han rimeligviis maa forstaae den uniformerede Deel af Landeværnet, da, som vi vide, de faa sjællandske Ryttere under Ritmester Ludvigsen vare de Gæstehuse, der med Rette kunde kaldes saaledes — flygtede med stor Overilelse og smede Vaaben og Lædertøi fra sig, viste dog hvad han kalder vor Militz, en bedre Mand *). Nogle af disse, fortæller han, fyrede ud af Vinduerne i Kjøge paa det hannoveranske Cavallerie, og lode sig nedstøde af Infanteriet; Andre kastede sig bag de paa Marken staaende Korntraver, og fyrede herfra paa deres Forsølgere. Vel blev den største Deel af dem enten nedslaaet eller gjort til Fange, men ikke uden Tab for de hannoveranske Husarer. Lieutenanterne Rudorf og Jansen bleve saaledes begge faarede, den Første dødeligt; desuden havde Husarerne 16 andre Saarede og 22 Heste beskadigede, hvilket Tab især rammende 3die Husarregiment.

Efterat Wellesley havde sat sig i Forbindelse med Linningen paa den anden Side Kjøge, overtog denne Efterfløtten med sit Cavallerie og ridende Ar-

---

*) Ifølge Thanch S. 44, skulle 2den Bataillon, under Major Grey Moltke, og 5te Bataillon, begge af det søndre-sjællandske Landeværn, have holdt sig længst i Flden.

tillæie. En Hob Flygtende, som tog Veien ad Balsø til, blev levende bestudt af Capitain Wizleben, der snart bragte deres Smule Artillerie til at tie. 18 Vogne med Vaaben, Ammunition og Rekviziter bleve tagne af Oberst B. v. Alten, og kort efter faldt endnu henimod 50 Vogne med lignende Ting i Hænderne paa Major Plessens Husarer, da disse ved Næshøi kom ud af Skoven.

Imidlertid var det lykkedes General Orholm at samle en Deel af det flygtende Landeværn, hvormed han havde besat den høitliggende Kirkegaard i Hersfølge, for om mueligt at skaffe General Castenstjold Frist til at samle nogle af de Flygtende bag de der-værende Høider. Men Styrken, som af Ræder (S. 204) angives til 120, af Ludlow Beamish dog til omtrent 400 Mand, var i ethvert Tilfælde for ringe til med Held at byde de Forsølgende Spidsen. Da derfor Linsingen, efterat have passeret Clemenstrup, havde givet Oberst B. v. Alten Ordre til at angribe, lod denne i Nærheden af Hersfølge sit ridende Artillerie beskyde Kirkegaarden fra den østfor liggende Møllebakke, medens nogle Skytter af det 95de Regiment angreb den i Fronten, og 4 Eskadroner omgik den i venstre Flanke. General Orholm vilde have trukken sig tilbage til Kirken, men da denne ikke kunde aabnes uden ved Magt, hvilket med-

tog Tid, sendte han Fienden en Officeer imøde med Tegnet til Overgivelse. Da Kirkelaagen i den Anledning blev aabnet, benyttede 16 fiendtlige Husarer under Lieutenant Schuering dette Dieblif til at sprænge ind paa Kirkegaarden, ved hvilken Leilighed der endnu faldt nogle Skud fra begge Sider. Lieutenant Baron Wedel-Jarlsberg fik tvende Hug i Armen, og den hele Misere endtes omtrent Klokken 4 med at General Orholm og de Faa, der endnu vare omkring ham, bleve afvæbnede efter et Tab af 2 Døde og 13 Saarede.

Det fiendtlige Cavallerie med sit ridende Artillerie fortsatte Jagten til Sæder, hvor der endnu toges en heel Deel tilfange, og derpaa gjordes Holdt, fordi de Flygtende efterhaanden tabtes af Sigte paa Veien til Næstved, hvorhen Castenskjold rettede sit Tilbagetog, og hvor han dog allerede den følgende Dag forefandt 2 Batailloner, 250 Ryttere og 4 Kanoner samlede. Men da han ikke troede sig istand til at foretage noget med denne Styrke, lod han det sjællandske Landeværn vende tilbage til dets Hjemstavn, og drog kun med Rytterne og Mandskabet fra Smaaøerne i de første Dage af September over Kallehave og Bordingborg til Møen og Falster. Det fiendtlige Infanterie, som ikke havde kunnet følge Cavalleriet, havde allerede gjort Holdt ved Svansbjerg,

hvorfra Linsingen tog Veien til høire igjennem Skoven ved Taagerød imod Gjørslev, for at dække sit Cavallerie i høire Flanke paa Høiderne ved Sæder. Herfra blev det imidlertid snart tilbagekaldd for at dække Wellesleys Hovedquarteer i Kjøge, ved en Forpostlinie fra Lellinge over Mashøi, Svansbjerg og Herfølge til Bidstølle, hvorimod Linsingen med sit Infanterie fulgte Veien til Ringsted, hvorhen ogsaa en Deel af Landeværnet havde taget Flugten.

De Danstes Tab ved Kjøge angaves løseligen til omtrent 100 Mand Døde, hvoriblandt Capitain Dvistingaard, Eier af Bibygaard ved Roeskilde, og til 150 Saarede, hvoriblandt Capitain Nørager ved et Skud i Foden, hvoraf han senere døde, samt Lieutenanterne Kretschmann, Rist og Wedel = Jarlsberg. Fangne bleve General Orholm og 57 Officerer samt 1100 Mand. Det erobrede Skyts beløb sig til 9 Kanoner. *)

Men ulige større end det materielle Tab var det dybe Skaar, som Nationalsølelsen led; thi fra nu af

---

*) See Wellesleys Rapport i Naval Chron. 18de Bind, S. 260; Sansens Leirfrands i Tillæg S. 15, samt Sindricksens Efterretning om Fegtingen ved Kjøge S. 6, angive de Danstes Tab overeenstemmende med Cathcarts Rapport til 1500 Fanger.

begyndte den Forestilling mere og mere at udbrede sig i Folket, hvilken de senere Begivenheder end mere hidroge til at bestyrke, at vore Anstrengelser til Lands ere frugtesløse, at vore Forsvarsanstalter i denne Retning derfor kun ere at ansee som en unyttig, trykkende Byrde, ved hvilken Tænkemaade alle militaire Former nødvendigviis maae synes hule og tomme. Saavel hos Dannede som Udannede søgte den frænkede Nationalære et Slags sørgelig Dpreisning i en vedvarende Parodieren, ikke alene af de nærmest foregaaende Begivenheder, men og af Meget i de militaire Indretninger, der tidligere stiltiende var bleven anseet for nødvendigt og respectabelt; det Alvorlige sammenblandedes med det Ubetydelige, og Disciplin kaldtes Trældom af Folk, der aldrig havde staaet for Skud. Fra nu af begyndte ogsaa vor nationale Fornedelse lidt efter lidt at blive os bevidst, og i saa Henseende udgjør maastee Rjøgslaget, trods sin hele øvrige Ubetydelighed, ikke noget uvigtigt Bende- punkt i vor indre Historie. Vel toge vore Søfolk ingen Deel i denne Folkets sørgelige Hændsen paa „Bænkhalmen“, men alligevel var det kun et daarligt Tidens Tegns, at Nationalsjælens saa at sige ikke vidste nogen anden Udvei end at gaae til Søes, hvorved den dog i visse Maader blev landflygtig.

I de følgende Dage fortsatte Linsingen med sit

Cavallerie sin Marche over Ringsted og Næstved til Bordingborg, hvorfra han, efterat have overbevist sig om Landeværnets Dvergang til Smaaberne, atter vendte tilbage til Næstved, og efter 2 Dages Ophold derfra til Korsør, for at forvisse sig om, at ingen flere væbnede Forsamlinger fandt Sted iblandt Almueen hele Landet rundt. Wellesley med Infanteriet indtog derimod en Centralstilling imellem Roeskilde, Ringsted og Rjøge, med Hovedkvarteret i Blæsenborg Kro ved Lethraborg*). De ved Rjøge fangne Landeværnsofficerer bleve Dagen efter Slaget førte paa 11 Bogne, under Bedækning af hannoveranske Husarer, til Nygaard ved Drdrupsveien, hvor de besøgtes af den fiendtlige Dvergeneral, og hvorfra de Dagen efter Ankomsten tillodes at reise hjem, imod at udstede en Forskrivning om ei at tjene mere i denne Krig. De menige Krigsfanger bleve derimod Alle førte ombord paa den engelske Flaade, for at fræmme Almueen i Sjælland fra lignende Forsøg.

Vi vende nu igjen tilbage til Kjøbenhavn, hvor General Beymann i de samme Dage havde begjæret en 24 Timers Vaabenstilstand, under Paaskud af at

*) Underledes formaaer jeg ei at udtyde Navnet paa Wellesleys Hovedkvarter, som han og Cathcart i deres Rapportter kalde Bræsenborg.

maatte flytte de Syge og Banvittige fra St. Hans Hospital, men da de Engelske ikkun vilde indrømme ham 4 Timer hertil, modtog han den slet ikke, men lod klogeligen Fienden belejre sig med deres Vortskaffelse, som ogsaa fandt Sted Dagen efter til Frederiksberg Kirke, og senere længere ud i Landet til Frederiksborg. Den 28de bleve de sidste Bygninger, Haver, Grøfter og Hegn indenfor Søerne gjort lige med Jorden. Til indre Ordens Overholdelse blev der oprettet et ridende Politiecorps af Kjøbmænd og andre anseete Borgere, som havde deres opsadlede Heste paa Charlottenborg, hvor dengang Politiekammeret var. Beymanns Hovedkvarter, som hidtil havde været i Commandantboligen i Citadellet, forlagdes Søndagen den 30te August til Hotel d'Angleterre paa Kongens Nytorv, for at være mere midt i Byen. Samme Dag begyndte de Engelske at anlægge et nyt Batterie ved Ny-Kalkbrænderie, for, altsom deres Beleiringsarbejder skred videre frem, at dække deres venstre Flanke imod vore Kanonbaade, paa samme Maade som det hidtil var skeet ved Svaneøllebatteriet. Der fortsattes med Anlægget af Platformer*) til Beleiringskystet, hvoraf allerede

---

*) Hvorved forstaaes de ophøjede Underlag af Jord og Tømmer, hvorpaa Beleiringskystet stilles.

Dele vare opførte i deres Batterier, hvilke nu alle med stærke Skridt nærmede sig deres Fuldbendelse.

Det var for at overtyde sig om at Fienden ei havde anlagt Batterier i Glasens Have, og for tillige at omhugge de Træer, der endnu vare blevne staaende fra Udfaldet den 26de, og som kunde være den frie Udsigt og Fæstningens Ild i Veien, at det sidste store Udfald skete igjennem Citadelsporten den 31te August om Morgenen Kl. 4, efter at en Demonstration af de Engelske imod Dragør samme Nat, havde sinket det et Par Timers Tid. Udfaldet skete med de 3 Batailloner af danske og norske Livregiment, deres og Gardens Jægere, Livjægerne og Herregaardskytterne, samt 8 Kanoner, Alt under Oberst Beck, Chef for norske Livregiment, men hvorved dennegang ogsaa General Beymann selv var tilstede tilfods, som Mange mene, for mueligen ved en hæderlig Død i aaben Mark at unddrage sig Ansvar for et Forsvar, om hvis heldige Udfald han mere og mere mistvivlede. Med Tropperne fulgte dennegang 50 af Holmens Lømmere under Lieutenant Bille, samt 50 Mand af Brandcorpsen, for at tjene som Pionerer ved de tilbageblevne Bygningers Sløisning; desuden understøttedes Udfaldet af ikkun 3 Kanonbaade fra Sø siden, hvilket Sidste maa forundre os saa meget mere, som det nys begyndte Batterie ved

Ny-Kalkbrænderie nok kunde fortjene en alvorligere Besskydning inden det, liig Svanemøllebatteriet; alt for meget kom til Kræfter. Vore Jægere trængte vel et Stykke ind i Haven, inden det stødte paa en Viket af det 50de Regiment under Lieutenant Light, men denne gjorde alvorlig Modstand, og blev ved tililende Tropper fra Strandveien og Østerbro, hvilke toge vore Tropper i venstre Flanke, sat istand til at holde sig. General D. Baird, der, som vi vide, commanderede paa denne Fløi, ilede selv til, og blev ved denne Leilighed togange let saaret i venstre Skulder og Haand, uden at forlade Kamppladsen*).

---

*) Ifølge *T. Hook, Life of Gen. D. Baird, London 1833, Vol. II, S. 177*, blev den ene Finger paa hans venstre Haand knust, medens en anden Kugle rammede hans Kravebeen. Generalen stak strax Haanden i Barmen, og traf den sidste Kugle frem, som var gleden ned, og havde slaaet sig noget flad imod Benet (?). Capitain Alex. Gordon, der, som hans Søstersøn og fjæreste Adjutant, holdt ved hans Side, tog Kuglen, og gjemte den siden bestandig hos sig, indtil han selv faldt som Wellingtons Adjutant ved Waterloo. General Baird mistede iøvrigt den samme Arm $1\frac{1}{2}$ Aar efter i Slaget ved Corunna, og udstod en meget smertelig Amputation i Skulderledet, som gjorde ham utjenstdygtig den øvrige Deel af hans Liv.

Ogsaa General Beymann blev saaret af en Musketkugle i venstre Been, men vedblev endnu en Tidlang at være tilstede, indtil en Karreet blev hentet, der først maatte kjøre ham op paa Castelsvolden, hvorfra han vedblev at iagttage Fegningens Gang. Da Professor Winsløv her indfandt sig for at forbinde ham og beklagede hans Uheld, udbrod Generalen: „Å! det er intet, her burde den have truffen!“ i det han pegede paa Hjertet, hvilket noksom viser os hans Sindsstemning. En Times Tid efterat alle Bygninger i Glafens Have vare komne i Brand, omtrent Kl. 6, trak vore Tropper sig tilbage med et Tab af 20 Døde og 82 Saarede. Derimod fortsattes Kampen endnu længe fra Søfiden, hvor først Kl. 8, 6 Bombardeerfartøier, understøttede af Trekroner, Nyholm og Citadellens lange Linie, begyndte at kaste imod Svanemøllebatteriet og de fiendtlige Bombardeerfartøier udenfor samme. Opad Formiddagen sprang eet af disse i Luften, og et andet sank, hvorpaa den fiendtlige lette Eskadre trak sig tilbage, idelig bestudt af vore Baade, indtil den Kl. 1 var udenfor Skudvidde. Denne halve Dags Kanonade kostede imidlertid Sødefensionen ikke mere end een Død og 6 Saarede.

Ved dette, som ved alle foregaaende Udfald, paatrænger sig uvilkaarlig den Bemærkning, at hvor

fjækt de end fra de Underordnedes Side kunne være begyndte, førte dog intet af dem til noget betydningsfuldt Resultat, fordi de bleve foretagne med mindre Styrke, end selv de svage Stridskræfter tilstedede, og fordi de Commanderende ei heller synes at have sat sig noget bestemt Formaal, som de vilde opnaae, hvilket ligesaa Beleiringens Begyndelse ikke kunde være noget andet end de fiendtlige Beleilingsarbejders Forstyrrelse. Gjælder nu dette allerede om Udfaldene den 20de og 25de August imod Svanemøllen og Blaagaard, hvormeget mere da om Udfaldene den 26de og 31te i Glasens Have, hvor man deboucherede ud af Citadelsporten, og saaledes ikke alene forblev i umiddelbar Forbindelse med Sødeseffionen, men og strax kunde udbrede sig med fuld Front, og — tildeels skjult af Lystskoven og det øvrige gennemskaaene Terrain — havde kunnet omgaae Redouten ved Salpeterværket, mueligen endog sat sig i Besiddelse af den, og derved gjenvundet en betrygget Udgang over Østerbro, samt et fast Holdpunkt udenfor Byen. At Udfaldene overhovedet fattedes tilbørligt Eftertryk, synes endvidere allerede at fremgaae af den Omstændighed, at der under hele Beleiringen ikke synes at være gjort en eneste Fange, af hvem man havde kunnet erfare de engelske Kastebatteriers Beliggenhed, hvorom man synes at have svævet i

Uvidenhed, lige indtil man sporede dem af deres sørgelige Virksomhed.

Natten til den 1ste September naaede de engelske Beleiringsarbejder deres Fuldbendelse, hvis gradvise Fremgang havde været følgende. Allerede fra Jagtveien, der med Føie kan ansees for de Engelskes første Parallel, begyndte de at anlægge Traverser (Tvervolde) over alle de Veie, som herfra føre ind til Byen, saasom paa Strandveien, i Øster- og Nørre-Allee, paa Nørrebro, Ladegaardsveien, gamle Kongevei, Frederiksberg-Allee og Landeveien, besatte dem tildeels med 1 à 2 Feltstykker, og opkastede saa igjen nye Traverser paa de samme Veie og med den samme Besætning, alt som de skrede videre frem imod Fæstningen, for saaledes at kunne yde deres fremstødte Piketer de fornødne Holdepunkter imod vore Udfald. Fra Jagtveien udgik imidlertid et Par hundrede Skridt østfor Muddelen udenfor Assistentens Kirkegaard, en formelig Løbegrav ind imod Nørrebro-Forstad, hvor den endte i et svært Morteer-Batterie i Torverds Have, noget forbi den nærmeste Indgang til Kirkegården. Paa samme Maade som Jagtveien kan ansees for første, kan Blegdamsveien fra 25de August af ansees for de Engelskes anden Parallel, der fortsattes fra Nørrebro Forstad ved en egen dertil aabnet Communication bagom Blaagaard,

tværs over Marken og Ladegaardsaaen, samt bagom de fløiede Ladegaardsværker til Bodruffgaard, og herfra paa venstre Bred af det derværende Vandløb til Svanholm (det nuværende Hørspinderie ved gamle Kongevei). Vel fattedes endnu tredie Parallel, som, ved en fortsat Beleiring, Farimagsvæien vilde have egnet sig til. Derfor synes det ubilligt, naar Napoleon, i sin Samtale med General-Adjutant Lindholm, der efter Kjøbenhavns Overgivelse sendtes til Paris for at berette ham dette, paa en Maade bebrejder Fæstningen at have overgivet sig, inden Løbegravene vare aabnede, og at Lindholm tildeels tier stille dertil. *)

De engelske Batterier fra høire til venstre Fløi vare i Alt følgende (see medfølgende Plan).

1) Ved gamle Besthuus 6 Firogthvepundere og 2 Morterer, hvoraf 4 af de første vare anbragte i en Face, der vendte imod Kallebodstrand, de øvrige i en Face, der vendte imod Tømmerspladsen.

2) Bag Gartner Mohrs Have, 4 hundrede pundige Morterer, halv forsænkede eller indstaarne.

---

*) See Saga II. S. 292.

- 3) Foran Skydebanen, ikke langt fra Reberbanerne paa Vesterbro, 6 Kanoner.
- 4) I Svandholm Have ved gamle Kongevei: 4 Morterer og 2 Haubiger.
- 5) I Bodruffgaards Have, ligeoverfor Helmers Bastion, den meest fremspringende Deel af Fæstningen, et regelmæssigt af Taffiner og Jord opført Demonteerbatterie paa 8—10 Fiirogthvepundere, som imidlertid ei kom til at spille.
- 6) Ved Ladegaardsveien, foran Gaarden Rolighed, 10 hundredepondige og 150pondige Morterer, indskaarne i Jordsmonnetbag en foran liggende svær Grøvt, og dækkede med Sandsække og Jord, hvorfra var ført en Løbegrav hen til Gaarden Rolighed. Det var især dette Batterie, der kom til at virke fordæveligst, skjøndt i en Afstand af omtrent 2000 Alen.
- 7) I Blaagaards Have: 8 Fiirogthvepundere.
- 8) I Torverds Have: 10 Stkr. 150= til 200pondige Morterer, som ved en traverseret Løbegrav stod i Forbindelse med Jagtveien; ogsaa dette Batterie virkede høist ødelæggende paa Byen, i lignende Afstand som Nr. 6.

- 9) I Sandgraven paa Vesterfælled: 2 Morterer og 2 Haubitzer.
- 10) I Redouten ved Salpeterværket: 2 Fiir- ogthvepundere imod Østerbro Forstad, 6 Morterer imod Byen, 4 Morterer imod Strandkanten.
- 11) Østenfor Gaarden Nøisomhed et Batterie paa 4 Tolvpundere med Front imod gamle Kalkbrænderie og Søen, tilligemed en Løbe- grav, som førte op til Strandveien, og til den fornævnte Redoute.
- 12) Ved Ny-Kalkbrænderie ligeledes et Batterie paa 4 tolvpundige Skibskanoner, betjente af Matroser, med Front imod Søen.
- 13) Ved Svaneøllen et Batterie paa 9 Fiir- ogthvepundere, 2 Morterer og 2 Haubitzer med Front imod Kalkbrænderierne; desuden en Fleche i Rildvælds Have, besat med 4 Feltkanoner, hvoraf 2 imod Byen, 2 imod Søen.

Disse Angivelser, som ere efter en dansk Ingenieurofficeers skriftlige Rapport over en Besigtigelse af de engelske Beleiringsarbejder, nogle Dage efter Capitationen, stemme ikke ganske med General

Cathcart's Rapport*), isølge hvilken det hele i Batterie bragte Beleiringsstyks, vel angives til 48 Morterer og Haubitzer, men derimod kun til 20 Firogtyvepundere**). Batteriernes Brystværn vare isvrigt fornemmelig opførte af Sand- eller Jordsække til en Tykkelse af 4—5 Alen, og imellem de forstjellige Stykker Styks var der opført Traverser, ligeledes af Sandsække, til en Tykkelse af 3—4 Alen.

Foruden de her anførte Batterier fandtes endnu betydelige Artillerieparcer i Runddelen udenfor Frederiksbergslot, foran Gaarden Bentegodt paa Veien til Lygten, ved Bangehuus paa Veien til Lundehuset, samt paa Marken imellem Strandveien og Ny-Kalkbrænderie. Det fiendtlige Infanteries Hovedleir, bestaaende af lutter Straahytter, stod bag Bakkerne foran den nuværende Korsø, som endnu dengang blot var en Mose med et ubetydeligt Vandløb, og strakte sig omtrent fra Bangehuset hen til Bentegodt; men betydelige Afdelinger stode desuden i Søndermarken, samt i og ved Frederiksberg, foran Godthaab og ved Utterslev.

---

*) Nav. Chron. 18de Bind, S. 263.

***) Hermed fortjener at sammenlignes den i Lahdes topographisk-historiske Udsigt over Kjøbenhavns Beleirning 1807, 4to, som stemmer temmelig med ovenanførte.

Efterat de engelske Kastebatterier vare blevne fuldførte, skete den sidste Opfordring til Overgivelse den 1ste September, endnu stedse med Tilbud af de samme Betingelser, som tidligere vare blevne foreslaaede ad den diplomatiste Wei*). Sa, ifølge Ræder I, S. 222, skal General Cathcart tidligere igjennem Major Tscherning, endog have ladet foreslaae strax at forlade Sjælland med Erstatning for hver en Skade, der kunde være foraarsaget, naar blot Flaaden blev udleveret for at oplægges i engelske Havne under danske Officerer og med dansk Bemanding. Men hvor fordeelagtige end saadanne Tilbud nu kunne synes, saa maae vi vel erindre, at General Beymann hverken med Hensyn paa sin Herre, eller paa sin egen Vre, eller paa den i hele Landet og Hovedstaden herskende Stemning torde handle saaledes. Der leynedes ham derfor intet Andet end at afflaae de ham gjorte Tilbud, med Tilføiende, at han udbad sig Tilladelse til at indhente Kronprindsens nærmere Bestemmelse i saa Henseende. Dette antog de engelske Befalingsmænd ikke for andet end for et Paaskud til at vinde Tid, da de ikke kunde formode, at den danske Commandant var saa aldeles

---

*) See Opfordringen, Beymanns Svar, og de engelske Befalingsmænds Gjensvar under Bilag IX.

blottet paa de fornødne Instruxer for de vigtigste mødende Tilfælde; de affloge derfor denne Begjæring under 2den September. Endnu samme Dag kundgjorde General Beymann sit Svar for sine Medborgere, og ledsagede det med en Opfordring til deres Nationalære, hvilke begge vandt almindeligt Bifald; thi Generalen havde ved sit Saar forsonet den offentlige Stemning, især da han i sin Kundgjørelse om Udfaldet den 31te slet ikke havde omtalt det, skjøndt man ei var uvidende om, at hans Smertes vare betydelige og ledsagede af en heftig Saarseber.

I Fæstningen skred man nu til de sidste Foranstaltninger. For at erstatte Afgangen af Artillerister og Skytter, som dem, der hidtil næsten udelukkende vare blevne brugte, udtoges af Landeværnet de, der tidligere havde tjent som saadanne, hvilke øvedes paa Amagerfælled. Det borgerlige Infanterie, som allerede siden den 23de August havde faaet sine Poster anviste i Bastionerne imod Landsiden, i Tilfælde af Generalmarche, erholdt fra 1ste September Forstærkning af den hele Garnison paa følgende Maade fra venstre til høire Fløi:

Bester vold.

Holks Bastion. . . 1 Bataillon Marinere.

Gyldenløves . . . 1 dito dito.

- Schack's Bastion . 1 Landeværnsbataillon.
 Helmers . . . . . 1ste Bataillon af norske Livregimt.
 Nørrevold.
 Sahns Bastion . 1 Landeværnsbataillon.
 Ahlesfeldts . . . . . 1 dito.
 Stadsøberstens . Garden til Fodø.
 Rosenborg . . . . 1 Landeværnsbataillon.
 Østervold.

- Dwitzow's Bastion 2den Bataillon af danske Livregimt.
 Beuchlers . . . . . 1 Landeværnsbataillon.
 Rosenfrands's . . 1ste Bataillon af danske Livregimt.

Livjægerne, Herregaardsffytterne og Medlemmerne af det saakaldte danske Broderskabs Skydeselskab fordeelted til Schack's, Ahlesfeldts og Rosenfrands's Bastioner, hvillke flankere de 3 Hovedindgange igjennem Vester-, Nørre- og Østerport, og paa de tre tilstødende Courtiner stillede endvidere 6 Compagnier Studenter, 2 paa hver, hvorimod de tvende resterende Compagnier sattes i Reserve under Volden ved Nørregade. Til at iagttage Fæstningsgraven blev den saakaldte Kirsebærgang besat med en Række af Poster, udstillede fra selve Voldbesætningen. I Nyssesteens Lunette imellem Langebro og Tømmerpladsen stod et fast Commando paa 150 Mand under Capitain Nestorf af danske Livregiment, og til Forstærkning af Besætningen paa Tømmerpladsen comman-

deredes hver Nat et Piket paa 50 Mand. Hver af de 3 Ravelinsvagter udenfor Portene var besat med 1 Lieutenant og 50 Mand, og til Forsvar af de umiddelbar udenfor Portene liggende, med Muur omgivne Baabenpladse (tambours), foresandtes en Mængde Haandgranater, hvormed Granadererne af danske og norske Livregiment tidligere vare blevne øvede i at kaste. Ved Vesterport holdt desuden et trepundigt Feltbatterie paa 8 Kanoner; ved Rosenborg et lignende, formodentlig i Reserve, for i fornødent Tilfælde at kunne rykke op paa Bolden og bestryge Boldgangene*); endelig 4 Amusetter, betjente af Landeværns-Artillerister, indenfor Østerport, som desuden fordeeltigen flankeres af Citadellens tilstødende Bærker. Vester vold og dens Besætning stod under Commando af Oberst Beck, Chef for norske Livregiment; Nørrevold under General Lemming, Chef for Marinerne; Østervold under General Walterstorff.

---

*) Saafremt Garnisonens Styrke havde tilstedet det, vilde det, i Tilfælde af Storm, vistnok ogsaa have været ønskeligt, om der havde holdt tvende disponible Hovedreserver paa Gammeltorv og paa Exerceerpladsen, for at ile det Punkt af Bolden til Hjælp, hvorefter imod Hovedangrebet viste sig at være rettet.

Det af 12 Compagnier bestaaende Brandcorps under Brandmajor Kirkerup beordredes at holde med sine Sprøiter og øvrige Brandredskaber paa Torvene i det Indre af Byen, og saasnart det blev mørkt bleve Brandlygterne tændte. For hurtigen at meddele Brandcorpsset naar og hvor der opstod Ild, var der ifølge Politiets Foranstaltning oprettet ridende Patrouiller af Borgere; ligeledes var der af Brandcorpsset ansat 8 Mand i hvert Qvarteer, som ved paakommende Ild foreløbigen havde at ile til Hjælp, hvorhos det, i Tilfælde af Bombarde-ment, var befalet, at tvende Vægtene skulde være tilstede paa hver Post. Endelig var der fra Søetatens Side givet Ordre til at træffe saadanne Foranstaltninger ombord i alle Krigsskibe, at de paa nærmere Ordre fra Admiralitetet til Holmens Over-Equipagemester kunde sønkes, samt deres Master, Stænger, Ræer, Seil og Takkelage kappes og tilintetgjøres *).

Saaledes forberedt faae man de nærmeste Begivenheder imøde, vel ikke uden spændt Forventning, men dog med den Uforfærdethed, som Bevidstheden om den retfærdigste Sag, og med den Selvtillid, som

---

*) See F. Grodtschillings (Adjutant hos Commandeur Steen Bille) Dagbog hos Selfried S. 296.

Erindringen om 1801 saa naturligen maatte fremfalde.

Efter en smuk Sommerdag, Onsdagen den 2den September, var Solen gaaet ned; en mild Aftenstund havde loffet en Deel Spadsferende hen i Kongens Have, og forsamlet en Mængde Mennesker omkring Hovedbagten, hvor der dengang hver Aften gaves Musik udenfor Hovedkvarteret. Det begyndte netop at mørkne, og Klokken var omtrent imellem $7\frac{1}{4}$ og $7\frac{1}{2}$ da de første Prøvekast af fiendtlige Bomber faldt paa Kongens Nytorv, og kort derpaa en Generalsalve af Fiendens samtlige Kastebatterier fulgte, der uden strax at skade, jog Mængden fra hverandre med det Udraab: der har vi Bombardementet! — En Regn af Bomber, Granater, Brandfugler og Raketer, hvilke sidste her førstegang bleve anvendte*), styrtede nu, med aldrig før kjendt Voldsomhed, i samfulde 12 Limer uafbrudt ned over den ulykkelige By. Det natlige Syn af de lysende Ildbæner, de springende Projectiler, de blussende Raketer; den blandede, forvirrede Lyd af Ildsvælgenes Explosioner,

---

*) Skjøndt opkaldte efter den engelske Ingenieur Congreve, stammer denne Opfindelse oprindeligen fra Indien, hvor de Engelske havde gjort Bekjendtskab med den i deres Krige med de Indsødte.

Bombernes Springning, Kanonernes Torden, Kuglernes Hvinen og Raketternes Susen, i Forbindelse med den Knagen og Bragen, som de nedstyrtende Huse, Skorstene og Tage afftedkom, samt de mangfoldige Angst- og Jammerstrig, som derimellem løde fra de Umyndige, Bærgeløse og Lemlæstede, frembød en Scene, der næppe lader sig fatte af den der aldrig oplevede det, men vel snarest maa fremstille sig for vor Phantaste, som naar vi læse om Jordskælvet i Lisabon. Det var især imod den nordvestlige Deel af Byen, at Fiendens Anstrengelser vare rettede, hvor de tvende nærliggende Kirker, Frue- og Petrikirke, med deres høie Taarnspire tjente ham til forønsket Maal, og hvor derfor næsten ei heller eet Huus forblev ubeskadiget. Paa ikke mindre end 38 forskjellige Steder opkom der denne Nat Ild, men trods den almindelige Bestyrtelse, som saa ualmindelige Optrin maatte fremkalde, lagde Brandcorpsen i den Grad sin Dygtighed for Dagen, at ifkun eet eneste Pakhuus i Bimmelkæftet, tilhørende Grosferer Tutein, og hvori der var et betydeligt Oplag af Bomuld, denne Nat blev et Rov for Luerne. Vel besvaredes Ilden ved en heftig Kanonade fra vore Bolde, men de engelske Kastebatterier laae i alt for stor Afstand, og i det Hele taget for godt dækkede, til at denne kunde blive

virksom, og sølgelig var deres Tab for intet at regne.

Den følgende Dag flygtede Alt hvad flygte kunde ud paa Christianshavn og paa Amager. Fra det Offentliges Side gjordes Foranstaltninger til at modtage de Huusvilde og Nødlidende saa godt som Omstændighederne tilstødede det. Det under Bygning værende Christiansborg Slots mangfoldige Kjeldere, Hvalvinger, Buegange og Vinduesfordybninger tjente nu, ligesom tidligere under den store Ildbrand 1795, mangfoldige Familier af de forskjelligste Vilkaar, til Tilflugtssteder. Det samme var Tilfældet med de hvalvede Kjeldere i Cancelliebygningen, Proviantgaarden og Dpgangen til runde Taarn. Fienden, som hele Dagen skal have staaet i den Forventning, at der fra vor Side vilde skee Forslag til Overgivelse, lod, da han saae sig skuffet, efter en Stilstand af 10 Timer, Bombardementet igjen tage sin Begyndelse om Aftenen Kl. 6. Skjøndt ikke fuldt saa voldsomt som den foregaaende Nat, tiltog det dog i Hefstighed henad Morgenstunden, og varede til Klokken imellem 7 og 8 om Morgenens, ja hørte ikke ganske op før over Middag. Dgsaa denne Nat forblev Brandcorpset endnu stedse Herre over Ilden, thi omendskjøndt der opkom Ild over en Snees Steder, og Brandmajor Kirkerup selv blev haardt saaret, brændte ikkun

een eneste Bygning, det kongelige Hømagazin ved Vestervold, opad Formiddagen, tændt i Brand fra Vesthuusbatteriet, der vedblev at overøse Brandstedet med sine Projectiler, og derved gjorde Slukningen saa meget farligere og vanskeligere

Ud paa Eftermiddagen den 4de September blev det paa Tømmerpladsen opstablede Tømmer stukket i Brand ved gloende Kugler fra Vesthuusbatteriet. Ikke saasnart naaede Esterretningen herom til Hovedquarteret, før 100 af Holmens Tømmere blev beordrede derud for at slukke og rydde tilside, medens 3 Kanonbaade under Lieutenant J. J. Suenson sendtes til Kallebodstrand, til Forstærkning for de derværende Baade, hvis Ild af groveste Skjyts alligevel ikke var istand til at bringe Vesthuusbatteriet til Taushed. Til Lykke for Byen bar Vinden ud over Stranden, ellers vilde den store Ildmasse, som her hvirvlede høit i Sky, useilbarligen have forplantet Branden ind over Volden. Imidlertid blev Batteriet yderst paa Tømmerpladsen saaledes omspændt af Luer, at dets Kræbrystværn kom i Brand og dets Krudforraad sprang i Luften, saa det maatte forlades, men først efterat dets samtlige Kanoner vare blevne fornaglede. Befalingsmanden paa Ryssefsteens Lunette, den ovennævnte Capitain Nestorf, der ved denne Leilighed vilde ile sin betrængte Nabo til Hjælp, fandt her sin

Død om Aftenen, og endnu den følgende Morgen ffete et Forsøg af Livjægerne under Major Holstein og en Deel Landeværn paa at redde de efterladte Kanoner, hvilke under de stedfindende Omstændigheder næppe vare en saadan Opoffrelse værd, men ved hvilken Leilighed Lieutenanterne Mangor, Hammer og Drewsen, de tvende Sidste af Landeværnet, nævntes med Berømmelse.

I selve Staden var endelig ogsaa Frue Kirke- taarn, der, som vi vide, hele Tiden havde været et stadigt Maal for de fiendtlige Projectiler, bleven tændt i Brand af en congressk Raket. Det varede ikke længe før dets svære Klokker styrtede ned*) og i deres Fald knuste Bjælkerærket indeni samme, samt forplantede Ilden til selve Kirken. Senad Morgen- stunden, omtrent Kl. 4, styrtede det 380 Fod høie Taarn sammen i sig selv, under Fiendens Hurraraab udenfor Byen. Ogsaa Petri Kirke blev saa for- skudt, at den i 10 Aar efter ikke kunde bruges til Gudstjeneste. Slutningsredskaberne, hvoraf 36 Sprøi- ter uafsladeligen havde været i Brug, bleve nu lige- ledes mere og mere satte ud af Virksomhed, deels paa Grund af den vedvarende Ild, som Fienden i

---

*) Den store, saakaldte Stormkloffe veiede alene 11,962 Pund.

denne Nat lod nedregne over Staden, hvorved mange Sprøiter ødelagdes, deels ogsaa fordi Brandfolkene's Kræfter, efter saa mange Dage og Nætters Anstren- gelse, tilsidst begyndte at ligge under, hvorfor der denne Nat ogsaa her sendtes dem 100 af Holmens Tømmere til Hjælp. Da desuden de fleste Huse i den bombarderede Deel af Byen stode tomme, for- di Indvaanerne allerede de tvende foregaaende Dage vare flygtede til Christianshavn, for saa vidt de ikke vare i Tjeneste paa Bolden, udbredte Ilden sig denne Nat næsten uden Hinder, og omspændte hele Qvar- teret imellem Gammeltorv og Nørrevold, næmlig: en Deel af Klosterstræde, Skindergade, Krystalgade, begge Kannikestræder, begge Violstræder, Nørretorv, Nørregade, Lærkelestræde, samt en Deel af St. Be- derstræde og Studiestrædet. Af offentlige Bygninger brændte den største Deel af Studiegaarden (Univerfi- tetet), Metropolitanstolen, Borchs Collegium, samt- lige Profesforboliger, og en Deel Præsteboliger med tildeels kostbare Bogsamlinger. Desuden brændte 3 Bogtrykkerier; og Walkendorfs Collegium samt Bu- dolfs Kloster bleve gjorte ubeboelige. Man frygtede ikke uden Grund at Ilden paa Tommerpladsen, ved Vindens vestlige Retning, kunde meddele sig til Bræn- deoplaget ved Langebro, og derfra formedest denne og de mange i Havnen liggende Koffardieskibe til Labo-

ratoriet paa Christianshavn, hvorved man vistnok maa ansee det for en Feil, at der i Begyndelsen af Beleiringen ikke var bleven draget Omsorg for, at den i denne Egn af Byen opdyngede Mængde brændbare Ting, ikke itide vare skaffede af Veien til Amager, hvortil den tilstødende Strand frembød den ønskeligste Leilighed.

Først Kl. 11 Lørdag Formiddag, den 5te September, ophørte Bombardementet, efterat i de 3 Nætter tilsammen omtrent 10000 Bomber vare indkastede. Ilden havde nu ogsaa udbredt sig til Frederiksborggaden, Kultorvet, Rosengaarden, Bustervig, lille Kjøbmagergade og en Deel af Landemærket, saa det hele Antal af ødelagte Bygninger beløb sig til 305 Gaarde og Huse. Trinitatis Kirke med Observatoriet paa Rundetaarn og Universitets-Bibliotheket, samt Regentens vare i stor Fare. Brandfolkene, deels dræbte, deels saarede, deels aldeles afkræftede, kunde ikke længere betjene Sprøiterne, hvilke desuden med de øvrige Brandredskaber deels vare ubrugelige, deels tilintetgjorte. I Tilfælde af Bombardementets Fornyelse maatte man derfor imødesee den største Deel af Byens Ødelæggelse, og Rædselen lod sig næppe forestille, hvis det blev rettet imod Christianshavn, som nu var propfuldt af værgeløse Flygtninger af alle Aldere, Stand og Kjøen, og hvor alt rørligt

Gods, saa vidt fsee kunde, var flyttet ud. Efteraaret var desuden for Døren, ingen tilstrækkelig Forsyning af nogetsomhelst Slags havde kunnet finde Sted, være sig af det Offenlige eller af Private, og de vigtigste Levnetsmidler som Brød og Kjød begyndte allerede at skorte. Disse vare de gyldige Grunde, der bestemte General Beymann til at aabne Underhandlinger med Fienden den 5te September om Eftermiddagen. En Parlementair affendtes med en Skrivelse, hvori Generalen foreløbigen begjærede 24 Timers Vaabensstilstand, med den Bestemmelse at tjene som Indledning til Capitulationen. Hertil svarede Lord Cathcart at han maatte undvige enhver Underhandling, der blot kunde have Genhold og Forsinkelse til Formaal; men at han, for at lægge sit inderlige Dnske for Dagen om at gjøre Ende paa saa bedrøvelige Optrin, lod en høiere Officeer følge med ind til Byen, med Fuldmagt til at modtage de Forslag, Generalen maatte være tilfjnds at gjøre angaaende en Capitulation, da denne maatte være en ufravigelig Betingelse for selv den korteste Vaabenhvile.

Den indkomne fiendtlige Officeer var Armeens Vice-Generalquartiermester, Oberstlieutenant, Sir George Murray, senere saa bekjendt som Wellingtons høire Haand i Spanien, og som Colonial-Minister under William den 4de. Han paastod Flaa-

dens Udlevering som ufravigeligt Grundlag for Underhandlingen, og tilspøiede den bestemte Erklæring, at Bombardementet uden Skaansel vilde blive fornyet, saafremt han vendte tilbage med et undvigende, eller endog kun tvetydigt Svar. General Beymann svarede, at Kongens og Kronprindsens Traværelse gjorde det aldeles nødvendigt for ham at raadsføre sig med de fornemste af Stadens tilstedeværende Autoriteter om en Gjenstand af saa overordenlig Vigtighed, men at det allerede var for langt ud paa Natten til at dette kunde skee før den følgende Dag; imidlertid forpligtede han sig til inden næste Middag Kl. 12 at oversende Betingelserne for Overgivelsen. Vilde man ikke desto mindre vedblive at bombardere, maatte han overlade Byen til dens Skjæbne; selv gav han imidlertid Ordre til at standse Ilden fra Bolden.

Søndagen den 6te September om Formiddagen Kl. 9 forsamledes omkring den commanderende Generals Sygeleie et Krigsraad, bestaaende ikke alene af de høieste Befalingsmænd af begge Militaeretater, men og af de fornemste civile Autoriteter, i Alt 21, foruden de 3 Overstcommanderende. Efterat et Document var bleven oplæst, der skildrede Fæstningens Tilstand, og at der nu efter al Rimelighed vilde paafølge en Storm, erklærede Chefen for Ingenieurcorpsset, General Gedde: „at Fæstningen i dens nuvæ-

rende Forfatning ei kunde holde sig imod en stormende Fiende." Man skred derpaa til en omstændelig Discussion, hvis endelige Resultat blev, at Uuden Undtagelse bleve enige om den sørgelige men uundgaaelige Nødvendighed at indgaae en Capitulation med Fienden om Flaadens Ublevering, som Grundlag for Underhandlingerne. Som Følge heraf afsendtes inden Middag en Skrivelse til den fiendtlige Overgeneral, hvori General Beymann, tilkjendegav ham den ovennævnte Beslutning, dog med den Betingelse, at ingen andre engelske Militaire maatte betrede Byen, end de til Underhandlingernes Fremme fornødne Commissaireer. Da der ingen videre Capitulationspunkter fulgte med dette Svar, foreslog Cathcart i sit Gjen svar, at der gjensidigen skulde udsendes høie Officerer, saavel af Sø- som Landetaten til at affatte de nærmere Capitulations-Artikler, og da dette var bleven indvilget fra dansk Side, og Mødestedet berammet at være ved Barrieren udenfor Østerport, indfandt sig sammesteds imellem Kl. 7 og 8 om Aftenen fra engelsk Side: Generalmajor Sir Arthur Wellesley, den ovennævnte Oberstlieutenant Murray, samt Admiral Gambiers Flagcapitain, Comodore Sir Home Popham; fra dansk Side: Generalmajor Walterstorf, Contreadmiral Lütken og Generalauditeur Bornemann. Under alle

disse Forhandlinger var der ingen formelig Vaabenstilstand affluttet, fordi de engelske Befalingsmænd sandsynligviis vilde forbeholde sig frie Hænder til øieblikkelig at begynde Bombardementet paa ny, saafremt vi ikke antog deres Betingelser; i Virkeligheden derimod forudsattes den fra dansk, og indrømmedes siltiende fra engelsk Side.

Forhandlingerne toge deres Begyndelse med at Bopham oplæste General Peymanns Fuldmagt, hvorpaa de engelske Commissairer vilde begynde Underhandlingerne strax paa Stedet, eller og følge med ind til Byen, for at aabne dem der. Da de danske Underhandlere indvændte, at en Sag af saa overordentlig Vigtighed krævede Naadsførelse med de høieste Autoriteter, og at deres General, som sengeliggende af sit Saar, forinden maatte underrettes om deres Komme, saae de engelske Commissairer heri blot en Udflugt, og truede gjentagne Gange med at afbryde Underhandlingerne, saafremt de danske Commissairer ikke havde Andet at meddele dem. Endelig enedes man om at Gen af hver Magts Contrahenter skulde følges ad til Byen, og at de øvrige Fire imidlertid skulde oppebie deres Tilbagekomst udenfor Østerport. Valget faldt paa Generalauditeur Bornemann fra dansk og paa Home Bopham fra engelsk Side, hvilke begge derpaa fulgtes ad til det danske Hovedquarteer

i Hôtel d'Angleterre. Ved sin Ankomst hertil forlangte Popham, efter en kort Samtale paa Fransk med de Tilstedeværende, et Stykke Papiir, hvorpaa han med sin Blyant opsatte Hovedpunktet saa lyden-
de: „at den danske Flaade med alle dens Arsenaler og Tilbehør skulde overleveres til Hans britiske Maje-
stæt som Eiendom, og at de danske Autoriteter havde at afgive det fornødne Mandskab til dens Udrust-
ning, saa den kunde forlade Havnen naar de britiske Befalingsmænd fandt det for godt.“ Da de tilste-
deværende Danske stedsede ved Ordet *Eiendom*,
saasom der tidligere kun havde været Tale om at
udlevere Flaaden som et Depositum, yttrede Pop-
ham, at det var en Følge af at man ikke
i Tide havde antaget de gjorte Tilbud. Da der
endvidere blev spurgt, om der ved Flaade forstodes
Andet end Orlogsskibene, svarede han: hver Baad!
— og ved Krigsforraad? — hvert Stykke i Arse-
nalet*).

Dette Udkast blev nu bragt ind til Gen. Bey-
mann, hos hvem de samme Medlemmer af Krigs-
raadet, som om Formiddagen havde givet deres Sam-

---

*) See T. C. Bruun (daværende Secretair i det danske Hovedkvarter) Toget til Sjælland og Kjøbenhavns Beleiring 1807, S. 89—94.

tykke til Flaadens Udleverelse, igjen vare forsamlede. Ikkedestomindre vakte den skaanseløse Frækhed, hvor- med Fordringen fremsattes, almindelig Harm, lige- som vel og den Omstændighed, at Flaaden nu for- langtes som Eiendom, maatte komme de Fleste af dem uventet, der ikke, som Generalcommandoen, alle- rede havde faaet et Bink derom i de fiendtlige Be- falingsmænds sidste Opfordring af 1ste September (see Bilag IX). Saaledes forløb een Time med Forslag og Indvendinger; Tiden blev allerede Sir Home Popham for lang, han forlangte at vende til- bage til Østerbro for at hente de andre Underhand- lere, da han vilde have Sagen afgjort endnu samme Nat, og, allerede i Bognen, forlangte han sit ovenan- førte Udkast tilbage. Imidlertid fortsattes Delibera- tionerne; og nu fremkom Commandeur Steen Bille med det Forslag, aldeles at forkaste Capitulationen, og gjøre et fortvivlet Udfald med alt vaabendygtigt Mandskab i Forening med Holmens Magt og Sø- folkene fra Kanonbaadene, skjøndt han selv ikke lo- vede sig noget andet Resultat deraf end en hæderlig Undergang. Hvis Commandeuren, efter Fiendens sid- ste Opfordring og inden Bombardementets Begyndel- se, som tredje Commanderende havde gjort et saadant Forslag, vilde det, skjøndt næppe heller da førende til noget heldigt Resultat, idetmindste for Sindelagets

Skuld have fortjent al Paaafjønnelse; men fremsat i dette Dieblif, efterat han allerede om Formiddagen havde givet sit Samtykke til Capitulationen hvis Grundbetingelse maatte være ham som Medlem af Generalcommandoen, bekjendt, faaer det et tvetydigt Skin, allerhøjest da han senere, 2 Timer efter Capitulationens Afsluttelse, tager Anledning heraf til at unddrage denne sit Samtykke, hvilket senere fritager ham for alt Ansvar, der kommer til at hvile saa tungt paa de Andre.

Billes Forslag blev altsaa med Høie forkastet, og da nu de øvrige Underhandlere imidlertid vare komne ind fra Østerbro, fortsattes Conferentserne Resten af Natten i det danske Hovedquarteer, kun med den Forskjel, at Generalauditeur Bornemann, Billes Svoger, nu ligeledes troede sig berettiget til at frabede sig al Deelagtighed i de videre Underhandlinger, under det Paaaskud, at han som Armeens Generalauditeur, kunde komme til at lede Undersøgelserne angaaende Capitulationen. I hans Sted udnævntes Generaladjutant Kirchhoff imod sin Villie til Underhandler, skjøndt det er vanskeligt at indsee hvorfor man søiede den Første mere end den Sidste, da denne dog ansørte sin Ukyndighed i Sproget som en langt gylligere Grund for sin Bægning. Ved de fortsatte Underhandlinger gjorde de danske Commissairer sig især

Umage for at formaae de Engelske til blot at overtage Flaaden som et Depositum til den almindelige Fred, men forgjæves. De Engelske gjorde i Begyndelsen endog Paastand paa at besætte Trekroner, Østerport og Christianshavnsport udelukkende, men Nørreport og Vesterport i Forbindelse med de danske Tropper, og da de tilsidst opgave disse sidste Fordringer, yttrede Wellesley halv skjemtende: at hvis de danske Underhandlere senere bleve tiltalte for denne Capitulation, vilde han selv komme og tage dem i Forsvar*). Endelig sluttedes Underhandlingerne om Natten Kl. 2 med den bekjendte Overeenskomst (see Bilag X), hvoraf Gen. Walterstorff strax forfærdigede en fransk Oversættelse, hvormed han, ledsaget af de tre engelske Underhandlere, om Morgenen Kl. 9 afgik til det engelske Hovedkvarter paa Hellerup, for at erholde dens Ratification af de engelske Overbefalingsmænd, ligesom den allerede tidligere var bleven underskrevet af Gen. Beymann.

Ifølge Capitulationens 1ste Artikel, toges derpaa samme Dags Eftermiddag Kl. 5 Citadellet Frederikshavn i Besiddelse af Generallieutenant Burrard, i Epidsen for det 79de Regiment (Cameron Highlanders) og 2 Batterier; medens Gen. Spencers

---

*) T. C. Bruun S. 96—103. Ræder I, S. 262.

Brigade transporteredes søværts fra Kalkbrænderiet til Bommens Vagt, hvor den landede og fremdeles besatte begge Holme. I de første Dage efter Capitationen tilstedeedes ingen Engländer Afgang til Staden, og for at afbryde al Samfærsel blev Citadelsporten imod Staden lukket, Vindebroen optrukken, og fra dansk Side sat en Palisadering imellem Toldbodveien og Esplanaden, hvorimod Catharts Hovedkvarter den 13de Septbr. forlagdes fra Hellerup til Commandantboligen i Citadellet.

Saaledes faldt dennegang Kjøbenhavn, efter 3 Ugers Indesluttelse, i Fiendevold, uden at vi derfor bør lægge General Beymann eller hans nærmeste Raadgivere denne Overgivelse under de stedfindende Omstændigheder til Last; meget mere knytter sig her-til uvilkaarlig den oftere yttrede Betragtning, at da Kjøbenhavns Tilstand som Fæstning endnu stedse er den samme, om ikke flettere, og da paa den anden Side ligeledes en lignende Løkkemad for Rovfuglene atter er beredt og færdig i vore store Krigsskibe, vil ved en tilkommende almindelig Krig Danmarks Hovedstad ikke usandsynligen atter worde udsat for en lignende Skjæbne, for hvilken iøvrigt vore dyrekjøbte Erfaringer 1700, 1801 og 1807 nu dog vel tilstrækkeligen burde have advaret os. Thi kun for at have en betrygget Byggeplads og et Opbevaringssted for

vore store Skibe, som ikke kunne ligge noget andet Sted i Riget, maa Kjøbenhavn vedblive at være befæstet, og derved, enten som hidtil, ved et næsten haabløst Forsvar udsættes for Odelæggelse, og Flaaden alligevel for at tabes; eller og maae dens Fæstningsværker gives en Udvidelse, der nok langt vilde overstige vore finantzielle Hjælpekilder at bestride, ligesom vore militaire Kræfter at besætte, naar ikke andre Dele af den i saa mange Henseender adspalttede Stat skulle blottes. I ethvert Tilfælde blive vi derved trukne ind i et skjævt Forsvarssystem, der gjør os afmægtigere end vi behøvede at være, og udsætter vort ømsindligste Punkt for at blive Krigens Skueplads, uden at vi besidde tilstrækkelig Garantie for dets Betyggelse. Derfor maa ogsaa den egentlige Aarsag til Kjøbenhavns Overgivelse meget mere søges i denne Grundfeil, end hos de enkelte Befalingsmænd, der stode hiin Katastrophe nærmest; Thi om vi end tænke os Beymann mere energisk, og som Følge heraf Udfaldene kraftfuldere og det ydre Forsvar langvarigere og mere haardnakket; om end Castenskjold havde lagt mere Overblik og større Anførerduelighed for Dagen, er der dog ringe Sandsynlighed for at det endelige Resultat i materiel Henseende vilde være bleven stort anderledes, hvor villige vi end ere til at indrømme, at vort Folkelis i saa

Tilfælde rimeligviis vilde have erholdt et Opving, som det nu tildeels savner.

En anden Betragtning, som fremstiller sig, er den, om de Engelske efter et saa voldsomt Bombardement, hvormed ikke let noget andet kan sammenlignes, endnu kunne have havt betydelige Forraad af Projectiler tilbage? — skjøndt det ovennævnte Manuscript af en dansk Ingenieur beretter, at flere Dage efter Capitulationen saaes over 50 Bogne igang med at kjøre Bomber fra Kastebatterierne ned til Kalkbrænderiet, hvorfra de i Pramme indskibedes til den engelske Flaade; og skjøndt Popham ved de stedfindende Underhandlinger udlod sig med, at det var en Lykke for Kjøbenhavn, at Capitulationen blev affluttet, eftersom man fra Frederiksberg Slots Altan havde bemærket, hvorledes Alt flygtede over til Christianshavn og Amager, hvilken Deel af Staden derfor netop var bestemt til at bombarderes den følgende Nat. Men ikke at tale om deslige Yttringers ringe Tilforladelighed under saadanne Omstændigheder, maa det nok ogsaa være Tvivl underkastet om de Engelske, selv under Forudsætning af deres Beleiringsmunitions Tilstrækkelighed, vilde have været istand til med den større Deel af deres Kastebatterier at naae denne Deel af Byen. Ogsaa synes det som Gen. Cathcart for Allvor har været betænkt paa et

andet Middel til Kjøbenhavns Betvingelse; thi ikke at tale om et betydeligt Dplag af Synkefædiner, som især bruges til at fylde Fæstningsgrave med, i Tilfælde af Storm, og som efter ophævet Beleiring fandtes i Pilealleen ved Frederiksberg, omtaler desuden Cathcart i sin Rapport til Castlereagh af 8de September*) udtrykkelig, at en Bataillon Søfolk og Marinere med 3 Divisioner Tømmermænd under en Capitain Watson fra Linieskibet Inflexible vare komne iland den 5te September, og, vedbliver han, „hvis Fæstningen ikke havde overgivet sig, vilde deres Tjeneste have været udmærket ved Overgangen over Graven (at the passage of the ditch)“. De Engelse have altsaa virkelig været betænkte paa at storme. Hvor vidt nu Gen. Beymann i den Tilstand, hvori Byen befandt sig, burde have ladet det komme til denne Yderlighed, lod sig vanskelig afgjøre dengang, end sige nu, men maatte jo fornemmelig bero paa den Kraft og Begeistring han endnu troede Besætningen og Borgerne istand til, hvilket han i alle Tilfælde, som sengeliggende af sit Saar, havde ondt ved selv at overbevise sig om, ikke at tale om hvor mislig og upaalidelig en saadan Burdering, selv under mindre ugunstige Omstændigheder altid maa være.

---

*) Naval Chron. 18 Bd. S. 249.

Overgangen over en bred Fæstningsgrav, uden fore-
 gaaende Breche, imod et ubeskadiget Feltartillerie, sy-
 nes vel at give Forsvareren en betydelig Overlegen-
 hed over Angriberen, især naar vi ved et fortvivlet
 Forsvar af Indvaanerne tænke os den overhøiende
 Række af Huse, som vende imod Bolden, i Lide ind-
 rettede til Forsvar, hvorved især Infanterie=Casernen,
 tildeels ogsaa Rosenborg, vilde blive af Bigtighed.
 Men Sligt skulde man først lære Muret efter af Sa-
 rago'ssa, hvorimod man Muret forud havde seet
 Ulm, Erfurt, Spandau, Magdeburg, Cüstrin, Stet-
 tin overgive sig efter ulige ringere Modstand, tildeels
 uden Sværdslag, paa første Opfordring, skjøndt under
 ulige gunstigere Omstændigheder for Forsvaret, lige-
 som Stralsund fort efter og Sveaborg det føl-
 gende Aar overgave sig paa en langt skammeligere
 Maade. Thi hvor megen Misfor nøielse der end
 efter Capitulationen yttredes imod denne, synes dog
 Stemningen iblandt Indvaanerne efter de 3 Bombar-
 dementsnætter i det Hele taget at have været ned-
 slaet, hvorom ikke alene Præsten Gudtwalkers Bestræ-
 belser for at samle Underkriverter paa en Begjæring
 om Capitulation vidne — der indleveredes den 5te om
 Eftermiddagen undertegnet af flere anseete Borgere —
 men især de aldeles tjenstmæssige Meldinger, der sam-
 me Dag indløbe fra Commandanten, Gen. Falbe,

den du jour havende Stabsofficeer, Oberstlieutenant Voigt, og Commandeuren for det borgerlige Artillerie, Major Hallander, der Alle eenstemmigen indberettede til den commanderende General, at flere Afdelinger af Borgerne den sidste Bombardementsnat uden videre havde forladt Bolden, for at redde hvad der endnu stod til at redde, saa at der efter Midnat ikke faldt et eneste Skud mere fra Bolden *). Ei heller er den Omstændighed at oversee til Beymanns Retsfærdiggjørelse, at selv en afflaet Storm næppe vilde have fordrevet de Engelske fra Sjælland, snarere maafee vilde have ladet dem søge Erstatning i denne Des vedvarende Besiddelse, allerhelst da dette vel ogsaa vilde have bestemt Sverrig til allerede strax at erklære sig fiendtlig imod os, for at kunne tage Deel i Occupationen.

Sluttelig paatrænger sig endnu et Spørgsmaal med Hensyn til Capitulationen, om næmlig Flaaden ikke kunde have været ødelagt, om ei tilintetgjort? — Vi vide allerede af det Foregaaende, at Kronprindsen ved sin Nærværelse i Kjøbenhavn ikke havde givet General Beymann nogen Instrux i saa Henseende, skjøndt Ræder (I, S. 226) vil vide, at han dog dengang

---

*) See Ræder I, S. 241 og 242.

mundtligen skal have yttret til Admiral Lütken, at han hellere vilde see Flaaden ødelagt end i Fiendevold, hvorimod det er os bekjendt, at det senere Forsøg paa at tilkjendegive Gen. Beymann denne sin Villie, mislykkedes ved Overbringerens, Lieutenant Steffens, Paagribelse af de Engelse (S. 35). At brænde Flaaden, som vi vide var Kronprindsens Lanke, lod sig ikke udføre i dens sædvanlige Leie, uden at risikere at ogsaa flere hundrede i Havnen liggende Kjøbmandsskibe kom til at dele dens Skjæbne, hvorved høist sandsynligviis den største Deel af den endnu ubestadigede Deel af Byen vilde være gaaet med. Derimod synes det som om Kronprindsens ovennævnte Uttring til Admiral Lütken har givet Anledning til at Admiralitetet traf de S. 135 omtalte Foranstaltninger til at sænke Flaaden, ved at lade hugge et firkantet Hul under Bandgangen paa hvert Skib, hvorover anbragtes en Fyrrelap, som hurtig kunde brækkes fra; ved endvidere at lade gjøre Forberedelser til at kappe Undermasterne ombord i selve Skibene, men derimod at lade Stænger og Ræer opstables paa Holmen for at brændes, samt Seil og Takelage samles paa Bedingerne for at ituskæres. Senere bleve imidlertid disse Forholdsregler af Admiralitetet selv erkjendte at være utilstrækkelige, fordi Havnens ringe Dybde ikke vilde have tilstedet de større

Skibe at synke tilstrækkeligt under den sædvanlige Vandlinie, saa at Fienden alligevel vilde have været istand til at faae dem op, og kunde deraf tage Anledning til at forlænge sit Ophold. Endelig synes man ogsaa at have næret et svagt Haab om, endnu at kunne formaae Fienden til blot at tage Flaaden i Deposito, og vilde ikke paadrage sig det uhyre Ansvar uden Regentens udtrykkelige Befaling eller officielle Samtykke, at have berøvet Staten al Udsigt til at erholde en saa kostbar Eiendom tilbage ved den almindelige Fred.

Den danske Flaade, som her faldt i Fiendens Hænder, bestod i Alt af 18 Linieskibe, 17 Fregatter, 8 Brigger og 32 mindre Krigsfartøier, der i Alt ansloges til en Værdie af 18—20 Millioner Rd. d. Cour. (see Bilag XI). Ikke saasnart havde Efterretningen herom naaet England, før der blev sendt Befalinger til Chatam og Sheerness, for at gjøre Forberedelser til dens Modtagelse, samt udstedt Ordre til London, Hull og Leith om at tilveiebringe det fornødne Antal Styrmand og Rødsler, for at føre den til England. Ogsaa lod den engelske Regjering udgaae en Kundgjørelse, hvori den tilstod hver Den, som begav sig til Kjøbenhavn, for at være behjælpelig ved den danske Flaades Overtagelse, en Præmie af 2 Rst. 10 Sh. foruden heelt befaren Matroslyre.

Saaledes tilveiebragtes henved 2000 Matroser fra de nylig hjemkomne Grønlandsfarere, og af andre ved Fiskerierne anvendte Søfolk til den danske Flaades Bemanding. Overopsynet med dens Equiperung overdroges til Viceadmiral Stanhope og Contreadmiral Sir Samuel Hood, hvem den tidnævnte Sir Home Popham gik tilhaande i Get og Alt. Med denne Sidstnævnte var det da ogsaa, at den daværende danske Equipagemester paa Holmen, Capitain S. Urne Rosenvinge, hvem ifølge Embeds Medfør det sørgelige Hverv var bleven overdraget at overlevere Flaaden, geraadede i personlig Strid, fordi Popham i Fleres Dørværelse bestyldte ham for at have fordulgt flere Magaziner for de Engelske. Rosenvinge fordrede ham strax paa Pistoler, hvorpaa Admiral Hood, der ønskede at undgaae alle Rivninger, foreslog at Popham skulde gjøre ham en offentlig Uerklæring, hvilken og fandt Sted i Admiralsens Dvarteer paa Christiansholm, i Admiral Stanhopes og flere Officerers Dørværelse*).

De Danskes Tab fra Beleiringens Begyndelse til Capitulationen angives i Alt til 188 Faldne, hvoriblandt 5 Officerer, 6 Underofficerer og 177 Me-

---

*) See Archiv for Søværnen 9de Bd. S. 185.

nige, iblandt hvilke Sidste vare 6 Studenter ved Kjøbenhavns Univerſitet. Saarede vare 18 Officerer, 21 Underofficerer og 307 Menige, hvoriblandt 3 Studenter; desuden havde Brandcorpsſet 11 Døde og 31 Saarede. De ved Bombardementet omkomne Indvaanere anſlaaes vel af Mûnter*) til 1600 Menneſker i Alt, hvilket dog ſynes overdrevent, ſelv om vi derunder vilde indbefatte de Militaire; thi af hiint Antal angives kun 160 Fruentimmer, 77 Børn ſom Dræbte, 175 Individier ſom Savnede, hvilke tilſammen endnu kun vilde udgjøre 412 Menneſker, regne vi nu hertil de faldne Militaire og Brandfolk, vilde de i Beleiringens Løb Omkomne endnu kun lidet overſtige 600 Menneſker i Alt, de reſterende 1000 bleve ſaa at regne for de ved Lemlæſtelſer og af Følgerne ſenere bortrevne Individier, hvilket dog ſynes vel høit. De Engelfkes Tab angive de ſelv heel uſandſynligt til 42 Døde og 145 Saarede til Lands, ſamt til 14 Døde og 32 Saarede til Søes, hvoriblandt 4 dræbte og 6 ſaarede Landofficerer, og 1 dræbt og 1 ſaaret Søofficeer**).

---

*) J. Mûnter, Kjøbenhavns Beleiring i Sommeren 1807, S. 90—94.

***) Naval Chron. 18de Bd. S. 250 og 252.

Antallet af de ved Bombardementet beskadede Gaarde og Huse anslaaes af **Münter** i Alt til 15 à 1600, hvoraf imidlertid kun 305 bleve aldeles ødelagte, hvis Brandassurance omtrent udgjorde $2\frac{1}{2}$ Million, hvorimod Skaden selv beløb sig til 5 Millioner, og med Tabet af Bohave iberegnet til $6\frac{1}{2}$ Million Rdl. d. G. Kommer nu hertil Forstædernes Ødelæggelse og Tømmeroplægts Brand paa Tømmerpladsen, hvilket af en nyere Statistiker alene anslaaes til 4 Millioner, beløber det hele ved Beleiringen voldte Tab sig endog til $10\frac{1}{2}$ Million Rdl. d. G.; ikke at tale om Kjøbenhavns betydelige Andeel i den Mængde danske Handelskibe, som før Krigens Udbrud bleve lagte under Beslag eller opbragte til engelske Havne, hvis Antal i Alt anslaaes til 600 Skibe, til en Værdi af 18 Millioner Rdl. d. G. Freden havde været 80 Aar om at tilveiebringe denne Velstand; Krigen brugte 3 Uger til at ødelægge den.

Samme Dag som Capitulationen var bleven afsluttet undsaae den engelske Minister Jackson sig ikke ved at anmode General Peymann om Pas til Holsten, for, som han udtrykte sig, at fornye sine Underhandlinger til Gjenoprettelse af den afbrudte gode Forstaaelse imellem de tvende Magter; men Generalen besad noksom Følelse af hvad han skyldte sin Re-

gjerling og sin egen Værdighed til ligesvem at afvise dette Andragende. Derimod afgik Dagen efter Oberst Grev Schmettow og Ritmester Grev Holt af Gården til Hest, som Courerere, med engelske Passer til Kiel, for at overbringe Kronprindsen Generalens detaillerede Beretning om de sørgelige Begivenheder, der havde fremkaldt Capitulationen. Senere fulgte General Walterstorff, ledsaget af Commandeur Steen Billes Adjutant, Premierlieutenant Grodtshilling af Søetaten; og ved denne Sidstes Tilbagekomst erholdt Commandeuren selv Ordre at begive sig til Kiel, i de første Dage af October, hvorhen allerede tidligere ligeledes General Castenskjold var bleven kaldet fra Smaøerne, og hvorfra de ogsaa begge omtrent samtidigen vendte tilbage over Fehmern og Lolland. Til de tvende commanderende Generaler Beymann og Bielefeldt indløb derimod hverken nye Ordre eller nærmere Instrux fra Kronprindsen, ei heller noget som helst Svar paa deres mangfoldige Indberetninger og Forespørgsler, som deres vedvarende penible Stilling ligeoverfor de Engelske gjorde fornødne. Den 10de September overdrog General Beymann, formeddelt Følgerne af sit Saar, Generalcommandoens løbende Forretninger til General Bielefeldt, noget man ogsaa har bebrejdet hiin ei at have gjort strax da han blev saaret, som om man derved havde erholdt

større Garantie for at Overcommandoen vilde være kommen i bedre Hænder, og som om ikke meget mere det ædle Sindelag fortjener al Erkjendelse, der ei strax griber den første, bedste Anledning til at unddrage sig byrdefulde Pligter og det tungeste Ansvar, men meget mere tømmer sine Lidelsers Kalk indtil Bunden. Ei heller under de hyppige Berørelser med de Engelse efter Capitulationen fornegtede General Peymann nogenstinde sin værdige Holdning; næppe var det engelske Hovedquarteer forslagt til Citadellet, før baade Admiral Gambier, General Cathcart og flere andre høiere engelske Befalingsmænd gjorde ham deres Besøg, men bleve ikke modtagne.

Capitulationen, som lød paa at de Engelse i det seneste inden 6 Uger skulde rømme Sjælland, var saaledes tilende den 18de October, og da der intetsomhelst Brud var skeet paa den fra dansk Side, disse tværtimod, ifølge den engelske Generals eget officielle Vidnesbyrd i sin Rapport til Castlereagh, havde teet sig høist retskaffent i Opfyldelsen af deres indgaaede Forpligtelser, saa blev der fra engelsk Side besluttet at Indskibningen skulde tage sin Begyndelse den 13de October. Samme Dag bleve derfor først 8 Batailloner af den tydske Legion indskibede fra Holmen, og Dagen efter sammes tvende lette Batailloner, tilligemed Brigaden Macfarlane, paa de samme

Transportfibe, der havde overført dem fra Hull; og da disse Tropper med deres Depoter, samt alle Armeens Syge og Saarede, aldeles optogte Førselsfibene som desuden ikke egnede sig til Overførsel af de rannede Skibsfager, lagde de strax ud i Renden, og bleve remplacerede paa Holmen af de Skibe, der skulde overføre Cavalleriet. De i Kallehave, Bordingborg, Korsør, Kallundborg, Frederiksborg og Hirschholm staaende Detachementer bleve paa samme Tid tilbagekaldte, og efterat have trukken sig igjennem en Række af Cavallerieposter, som i en snævrere Kreds endnu omgave Kjøbenhavn, naaede de i 3 Dagmarcher deres nærmeste Omegn.

Da Indskibningen af Artilleriets Felt- og Beleiringsstyks lidt efter lidt var gaaet for sig fra Kalkbrønderiet; Cavalleriets og det hannoveranske Artilleriets derimod fra Dokken, ligesom de engelske Regimenter fra Citadellet, Alt ombord i Krigsfibene, var der Søndag Eftermiddag den 18de, endnu kun følgende Tropper i Land: Gardebrigaden, som samme Dag afmachede fra Frederiksberg til Stranden ved Hellerup, tilligemed et ridende Batterie; Flank-Compagnierne af 32te og 50de Regiment samt hele det 82de Regiment under General Spencer, i Arsenalet paa Nyholm; endelig det 4de Regiment (King's own) med en Afdeling Artillerie i Citadellet,

hvor det hele Liden havde ligget i Garnison. Generallieutenant Sir George Lublow overdroges Commandoen over denne Arrieregarde.

En Storm, som reisste sig samme Dags Aften og varede i 24 Timer, gjorde den videre Indslibning umuelig, ja endog det blotte Samqvem imellem Skibene og Land saare vanskeligt, hvorfor der indlevedes en Brevverling imellem det engelske og danske Hoved=quarteer, for at fjerne enhver Bekymring for Fiendtlighedernes Fornyelse efter Baabensstilstandens Forløb. Skjøndt Beymann ivrigt protesterede imod at de Engelske vedbleve at beholde Citadellet over den fastsatte Tid, fandt disse dog ikke raadeligt at rømme det, før Arrieregarden var i Sikkerhed.

Den 20de om Morgenen var det stille, og saasnart det blev lyst blev Generalmarchen slaaet for de endnu i Land værende Tropper. Efter at Dokken og Havnen vare ganske fri for Krigs- og Førsels=skibe, roede General Spencers Afdeling ud fra Holmen og under Citadellets Kanoner langs Strandkanten til Hellerup, for at forstærke Garden, og da nu ogsaa Krigsskibene, som laae under Trekroner, havde lettet, drog ligeledes det 4de Regiment ud af Citadellet, for at støde til Garden, dækket af sine egne Flankeurcompagnier.

Saaſnart de vare afmarcherede, blev Citadellens Vindebro imod Byen nedladt, og den engelske Fortadjutant affendte til det danske Hovedquarteer, for at meddele General Beymann at det nu stod ham frit for at tage Citadellet i Besiddelse. Som Følge heraf blev et lille Detachment af det engelske Artillerie og af 4de Regiment, som var blevet tilbage, afløst af en dansk Vagt; og efterat Skytset, Inventariet og Røglerne vare blevne overleverede af Bladsmajoren, indskibede denne sidste Levning af den engelske Besætning sig fra Citadellet, og afgik ligeledes til Helerup.

Saaſnart det 4de Regiment var stødt til Garden, lod General Ludlow Indskibningen tage sin Begyndelse. Ingen danske Tropper lode sig see, ei heller fandt nogen Sammenstemmel af Befolkningen sted, der overhoved teede sig rolig og høflig, siger Gen. Cathcart. Havde imidlertid nogen Forstyrrelse været paatænkt eller var den tilfældigviis opstaaet, vedbliver han i sin Rapport, vilde Indskibningen ligesuldt være gaaet for sig uden Molest, da det valgte Sted var jævnt og flat, og udenfor Citadellens og Trekroners Skudvidde, tværtimod behersket af de engelske lette Krigsfartøier. Den af Bopham findrigt inventerede Bro, hvorfra Indskibningen skete, egnede sig ligesaa fuldt til Forsvar som til Indskibning: et lille Fartøi, en Bram

og et Flydebatterie vare næmlig fastgjorte til hinanden paa Strandbredden, hvoraf de tvende første vare belagte med Blanker, det sidste derimod havde flere med Søfolk bemandede Kanoner af svært Caliber færdige til at fyre i skjæv Retning. De flade Baade lagde til paa begge Sider af Brammen, og Kanonbaadene, der ligeledes indtog Tropper, lagde til paa den anden Side af Flydebatteriet, saaledes at da Feltbatteriet var indskibet, marcherede Tropperne til deres Baade; og da det Hele var afgaaet, bleve Brammen og Flydebatteriet tilintetgjorte *).

Den 21de October, paa Trafalgar Slagets Marsdag, gik endelig den hele engelske Flaade under Seil med sit Bytte, og passerede Kronborg. Af de ranede Skibe kom imidlertid Orlogsskibet *Neptunus* allerede paa Grund ved Laarbæks Rev, og blev brændt; Orlogsskibet *Mars* og Fregatterne *St. Thomas* og *Triton* grundfattedes paa *Saltholm*, hvor de ligeledes brændtes, fordi de Engelske ei ansaae dem for gode nok til at overføres til England.

Fra Kronprindsens Side var der vel først i September gjort nogle Forsøg paa at overføre en Deel

---

*) See General Cathcarts Rapport til Castlereagh af 21de October 1807 i Naval Chron. 18de Bind S. 429.

regulaire Tropper til Sjælland og Lolland, deels fra Kjerteminde til Kallundborg, deels fra Svendborg over Thorsenge og Langeland til Taars i Lolland, deels endeligen fra Helgenhavn over Tehmern til Rødby og Nysted, Alt i den Tanke at komme Gen. Castensffjold til Hjælp; men da Efterretningen om dennes Nederlag ved Rjøge allerede den 2den September naaede Kiel, blev den førstnævnte Overgang aldeles opgivet, den følgende udsat, og ifkun den sidstnævnte iværksattes i aabne Vaade, hvilken dog først tog sin Begyndelse under Sølieutenant Falsen om Aftenen den 4de September. Men de paa denne Vaade efterhaanden overførte Tropper udgjorde ifkun Avantgarden under General Ewald, bestaaende af 1ste sjællandske, samt den holstenske Bataillon let Infanterie, flesvigiske Jægercorps, Jægercompagniet af Prinds Christians Regiment, 10 trepundige Kanoner, tilligemed det uberedne Livregiment lette Dragoner, som, paa Grund af Dversfartens Mislighed, havde maattet efterlade sine Heste i Holsten, for paa ny at forsynes med utilfredne Heste i Lolland. Til disse Tropper stødte Levningerne af de 4 Landeværns-Batailloner fra Smaagerne, saa at den samlede Troppstyrke midt i September, da General Ewald selv gik over til Lolland og overtog Commandoen samme-

steds, tilsammen udgjorde 3362 Mand*). De engelske Krydsere vare imidlertid ingenlunde uopmærksomme paa hine Troppetransporter; thi allerede den 2den September var en af Contreadmiral Keates større Fregatter gaaet til Ankers under Fehmern, for, ifølge den ham tidligere meddeelte Instrux fra Admiral Gambier (see S. 23), at affkære denne korteste Forbindelse imellem Fastlandet og Smaaøerne, hvilket vi imidlertid have seet at den ei tilfulde formaaede. Efter Fegtingen ved Rjøge blev derfor Omegnen af Kallehave og Bordingborg stærkt besat med engelske Tropper, og da disse henimod Midten af October igjen forlode denne Egn, for at forberede deres Indskibning ved Kjøbenhavn, lagde 5 engelske Kanonbrigger, hver paa 10 Kanoner, sig i Farvandet imellem Bordingborg og Gaabense, bestyede sidstnævnte Færgested, som fjækt forsvaredes af en Jægercapitain Hummel, flere Dage efter hinanden, fra 13de til 17de October, men vare ligeledes ei heller istand til at forhindre General Ewalds Overgang fra Møen til Kallehave Natten til den 20de October.

Den 11te September indtraf Efterretningen om Kjøbenhavns Capitulation i Kiel, og skjøndt Kron-

---

*) Ræder I, S. 211 og 382.

prindsen tilsyneladende vedblev at negte den sin Rati-
fication, skjenkede han den dog stiltiende sit Samtykke,
i det han i alle Maader lod den staae ved Magt,
og allerede Dagen efter gav Generalerne Castenstjold
og Ewald Ordre til at holde sig aldeles defensiv paa
Smaaøerne, saa der under hele Vaabensstilstanden ikke
skete et eneste Forsøg imod Sjælland, for at de En-
gelske ikke heraf skulde tage forønsket Anledning til
at forlænge deres Ophold der, maaskee for stedse.
Først efter Sjællands Rømning satte Armeen sig sidst
i October i Bevægelse, Avantgarden under General
Ewald fra Kallehave imod Roeskilde, hvor den ind-
traf den 23de October, den øvrige Deel af Armeen,
deels over Smaaøerne, deels over Fyen, til Sjælland.

Kronprindsen, som den 30te October forlod Kiel,
indtraf den 2den November i Odense, den 5te i Ny-
borg, og den 6te sildig om Aftenen i Kjøbenhavn.
Den følgende Dag var det hans første offentlige Hand-
ling at lade Generalerne Beymann, Bielefeldt og
Gedde affordre deres Kaarder, paa Grund af deres
Forhold under Kjøbenhavns Beleiring; Contreadmi-
ral D. Lütken og Generaladjutant Kirchhoff forkynd-
tes Huusarrest, ligesom General Walterstorff allerede
den 22de September var bleven sendt i et Slags
Forviisning til Aalborg, hvorfra han nu ligeledes
indtraf som Arrestant i Kjøbenhavn, Alle for deres

Deelagtighed som Underhandlere i Kjøbenhavns Capitulation. Ligeledes beordredes samme Dag en Overfrigscommissiøn nedfat til at bedømme de Dvønnævntes samt General Castensfjolds med Fleres Forhold under Beleiringen og Capitulationen; ifkun Commandeur Steen Bille var det Ilykkedes, ved at undslaae sig for at underskrive Capitulationen, og ved sin personlige Tilstedeværelse i Kiel fra 13de til 23de December, i den Grad mundtliggen at retfærdiggjøre sig, at han af alle høiere Commanderende var den Æneste, der ei blev sat under Tiltale. Undersøgelsen og Processen varede omtrent eet Aar, indtil der under 16de November 1808 endelig fældtes en meget haard Dom, som inden den forkyndtes de Ulykkelige, under 21de Januar 1809 erholdt kongelig Formildelse (see Bilag XII). Den hele Fremgangsmaade, der iøvrigt fortjener at efterlæses hos Ræder I, S. 447—486, maa aabenbar kun ansees som en politisk Fyldestgjørelse, Regjeringen troede at fkylde sin mægtige nye Bundsforvandte Napoleon, for at overbevise denne om, at man ikke havde spillet under Dække med England, og for derhos at udsone den Mistillid, man tidligere havde viist imod den mægtige Imperators Hensigter. Allerede paa Kongens Fødselsdag, den 28de Januar 1809, løslodes de Ulykkelige af Arresten i Citadellet, hvorpaa General Beymann senere tog sit

Ophold hos sin ældre Broder, der som tidligere afskediget General boede i Rendsborg. Efter endt Krig og Napoleons Fald erholdt Beymann ikke alene Tilladelse til igjen at bære Uniform og Feltegn, men blev endog flere Gange naadigen modtaget af Frederik den Sjette, under dennes temporaire Ophold i Rendsborg, hvor han 1823 afgik ved Døden i den høie Alder af 88 Aar.

Naar store politiske Ulykker ramme et Folk, er det kun altfor tilbøieligt til at vælte hele Skylden over paa de enkelte Mænd, der til den Tid stode i Spidsen for dets Anliggender; ogsaa dele de den tilvisse, og med større Føie, jo mere umyndigt og uselvstændigt Folket tidligere er bleven holdt; men aldrig glemme dog dette, at selv dets Regenter og høitstaaende Mænd ligefrem blot ere Producter af dets eget Folkeliv, Skud af dets egen Stamme, og at Skrivtens Ord ogsaa her finde deres Anvendelse: „af deres Frugter skulle I kjende dem.“

Bilag af Aftstykker.

Bilag I.

(See S. 16).

Fra det danske Deconomie- og Commerce-Collegium til den danske Consul Wolf i London.

S Anledning af det i Hr. Consulens Skrivelse af 14de Juli indberettede i London udsprede Rygte om befrygtende Misforstaaelse imellem Storbritannien og Danmark, undlader man ikke at give Dem tilkjende, at dette Rygte er aldeles ugrundet, at intet fra vor Side er foresaldet, hvorved den imellem begge Hoffer herskende gode Forstaaelse paa nogen Maade kunde ansees svækket eller afbrudt.

Vi maae derfor herved anmode Hr. Consulen om bestemt at modsigge alle saadanne ugrundede Rygter, og at berolige vore Søfarende med den Forsikring, at hertil aldeles ingen Anledning er forhaanden, da Collegiet ikke vilde undlade, naar nogen uforudseet Omstændighed havde Indflydelse paa Dan-

marks hidtil iagttagne Neutralitet, betimeligen igjennem de Kongelige Consuler at lade de Søfarende meddele det Fornødne til Efterretning.

Kjøbenhavn den 25de Juli 1807.

Bilag II.

(See S. 17).

Fra Legationssecretair Rist til den danske Consul Wolf i London.

Gjentagelsen af de mange Rygter, som circulere i de forskjellige Dagblade i disse Dage om et uvenstabeligt Forhold, som skulde finde Sted imellem dette Land og Danmark, gjør mig det til Pligt at underrette Dem om, at de ere aldeles uden Grund. Jeg er istand til igjennem den bedste Autoritet at kunne sige Dem, at den britiske Expedition, langtfra at være bleven standset i Sundet, er for en stor Deel ufortøvet gaaet til Østersøen. De firdste Depecher, Regjeringen har modtaget fra sin Minister i Kjøbenhavn, Mr. Garlike, dateret 3die Juli, nævne henved 50 Transportskibe, der have fortsat Touren til Østersøen, og at de øvrige kunne ventes med det første.

Jeg er altfor overbeviist om den Tilfredsahed, som denne Underretning, tilligemed Forsikringen om at den gode Forstaaelse imellem begge Hoffer ikke er undergaaet nogensomhelst Forandring, ville forarsage Dem, til ikke at benytte den første Leilighed til at meddele Dem den, især da jeg seer de offentlige Blade fremture i deres Bildfarelse, og derhos betænker de alvorlige Følger, som deslige Beretninger kunne have paa vor Handel. Jeg ønsker derfor at De vil have den Godhed at udbrede denne Efterretning saa meget som mueligt i Hans danske Majestæts Consulater og Vice-Consulater i Storbritanien, saa vidt disse Rygter kunne have udbredt deres skadelige Indflydelse. Med Hensyn til den Anmodning, som jeg for nogle Dage siden modtog fra Dem, om at forskaffe Passer til Reisende, beder jeg Dem have den Godhed at underrette mig om Alien-Office (Comptoirret for fremmede Reisende) nogensinde, og især for nylig, har gjort nogen Vanskelighed ved at udstede deslige Passer (licences), paa Deres eller nogetsomhelst andet respectabelt Handelshuses Forlangende, hvilket jeg hverken kan formode eller finde nogen Grund til. Skulde det imidlertid være Tilfældet, skal jeg gjøre det til Gjenstand for en nærmere Undersøgelse; hvis ikke, maa jeg ønske at den sædvan-

lige Maade i saa Henseende fremdeles maa blive fulgt.

Den 14de Juli 1807.

Jeg er o. s. v.

J. Rist.

Bilag III.

(See S. 31).

Kronprindsens Proclamation til Kjøbenhavns Indvaanere.

Medbrødre! Efterat have bragt Alt i den Orden, som Tid og Omstændigheder tillade, iler jeg til Armeen, for med den saasnart som mueligt at virke til mine kjære Landsmænds Vel, hvis ikke snarlig Omstændigheder indtræffe, som kan afgjøre Alt paa en efter mit Dunste ærefuld og fredelig Maade.

Kjøbenhavn den 11te August 1807.

Frederik C. B.

Bilag IV.

(See S. 35).

Kronprindsens eneste Instrux til General Beymann.

Mine Pligter kalder mig til Armeen, hvor jeg er mere fornøden end her, hvor Mænd som De, og

i hvem jeg sætter den største Tillid. De antager derfor hele Commandoet, saavel af Sø- som Land-Defensionen, og træffer alle de Anstalter, De maatte finde fornødent, alt saavel Civil som Militair lyder Dem; De communicerer denne Befaling saavel til Admiralitetet, som Magistraten og Cancelliet. At De forsvarer sig til det Yderste er en Selyfølge, og behøver jeg ei at byde en kjæk Soldat. Saasnart Fiendtligheder begynder, gjør Beslag paa alt engelsk Eiendom. De afværger derimod at være Agresfor. Provianteringen skeer snarest mueligt, saavel til Kronborg, som Kjøbenhavns Fæstninger. Generalmajor Bielefeldt og Commandeur Bille commanderer under Dem en second, og skal, hvor De ei er tilstede, Gen af disse føre Commando overalt, og skal Commandant og Alt lystre ham De har en Næstcommanderende, og skal i Tilfælde De bliver syg, være Høistcommanderende. Samtlige Institut-Officerer og her sig opholdende fremmede Officerer fordeles ved Regimenterne.

Kjøbenhavn den 11te August 1807.

Frederik C. B.

Bilag V.

(See S. 35).

Kronprindsens Ordre til Gen. Weymann om at brænde Flaaden;

(affendt fra Kiel midt i August).

Hvor ubehageligt det end er at tænke sig Kjøbenhavns Overgivelse til Fienden, hvor lidet jeg end frygter denne Overgivelse, saa længe De fører Commandoen, finder jeg det dog nødvendigt at tilkjendegive herved Hr. Generalen, at det er Hs. M. Kongens Onske og Befaling, at De, dersom Ulykken — hvilket Gud forbyde — skulde møde, at Kjøbenhavn blev indtaget, skal tænde Ild paa Flaaden, og lade den opbrænde, eftersom Hs. M. vælger af to Under det mindste, og det for Hs. M. virkelig er et mindre Onde at see sin Flaade brænde, end det langt større at see den i Hs. M. og Landets Fienders Hænder, og derved at give disse Voldsmand en Triumph, som ingen Dansff vil kunne taale.

(See Tillæget til Hansens Leirtrands S. 47).

Bilag VI.

(See S. 57).

Den engelske Flagcapitain **Some Pophams** Disposition til Landgangen paa Sjælland.

Liniestibet Prince of Wales paa Helsingørs Rhed, d. 7de August 1807.

Contreadmiral Essington skal føre Overopsynet med Armeens Udsfibning. Capitainerne Linzee, Colville og Rose skulle tilforordnes ham ved denne Tjeneste, og disse have at tage dem af deres Skibsofficerer til Hjælp, som de maatte finde fornødne til at overholde Orden iblandt Mandstabet og Fartøjerne i deres forskjellige Divisioner.

Saaavel Krigs- som Transportskibenes Fartøier blive at inddele i Divisioner og Underafdelinger; hver Division commanderes af En af Capitainerne, og hver Underafdeling, der ikke maa bestaae af mere end 6 Baade, commanderes af en Lieutenant. I hver af Krigsskibenes Baade maa der være en paalidelig Underofficer, og i hver af Transportskibenes en paalidelig Baadsmand. Krigsskibenes Fartøier, som skulle danne Divisionerne, skulle ordnes paa følgende Maade:

1ste Division	2den Division	3die Division
Capitain Linzee.	Capitain Colville.	Capitain Rose.
Prince of Wales.	Centaur.	Minotaur.
Goliath.	Captain.	Agamemnon.
Maida.	Pompey.	Mars.
Spencer.	Brunswick.	Defence.
Hercules.	Alfred.	Valiant.

Transportffibenes Fartøier skulle ogsaa inddeles i Divisioner, saasnart de indtræffe med et forholds- mæssigt Antal Førere til at ledsage hver især, og de af Transportbaadene dannede Divisioner underlægges ligeledes de ovennævnte Capitainers Commando.

Prince of Wales', Centaurs, Maidas, Hercu- les, Alfreds og Goliaths Barkasser skulle holdes pa- rate til at landsætte hver en Serpunder under Com- mando af Capitain Bligh, som skal føre Overopsy- net med Udsfibningen af det Kongelige Artillerie og dets Requisiter. Alle herunder hørende Officianter samt Fartøier skulle staae under hans Commando.

Krigssfibenes Fartøier i Divisionerne skulle be- tegnes ved en lille Divisionsvimpel heist paa en Vim- pelftage; og hvis Transportffibene kunde forsyne de- res Baade med en lille Vimpel af samme Farve, vilde det være til stor Nytte. Første Divisions Far-

røier skulle føre rød, anden hvid, tredie blaa, og Artilleriet halv rød, halv blaa Vimpel.

Naar der gives Signal til Baadene at samles for at modtage Tropper, skal hver Division samle sig omkring det Skib som Signalet antyder, hvilket ogsaa strax har at heise Divisionsflaget som Rendezvouspunkt.

Contreadmiral Esington vil give de fornødne Befalinger til Baadene, naar disse have at forføie sig i Divisioner og Underafdelinger til Krigsskibene og Transportskibene; endvidere paa hvad Maade de have at modtage Tropperne i tilbørlig Orden, med Hensyn til de Regimenter, der skulle landsættes; og endelig naar Signalet skal gives til at sætte af. De forskjellige Baade, der tilsammen føre eet og samme Regiment, maae underveis til Landgangsstedet drage Omsorg for at holde Linie, og ikke at komme imellem dem, som føre andre Regimenter. For desiffrere at opnaae dette Niemed, har en Lieutenant at føre, og en Anden at slutte hvert Regiments Baaderække, saalænge de roe i hinandens Rjølband; men derimod at være hver paa sin Fløi, naar de have formeret Linie.

Hvis det skulde gjøres nødigt for Regimenterne at lande saaledes at de strax kunne formes, have deres Commandeurer at angive Central-Compagnierne,

og dernæst de øvrige Compagniers tilsvarende Stilling, paa det at Baadene kunne rette sig derefter. De Baade, der føre de tvende midterste Compagnier skulle udmærkes ved Regimentets Dvarteerfaner, til Tegn for samme Regiments øvrige Baade at forme= re sig til højre og venstre af samme.

Storbaadene og Barkasserne skulle ledsages af saa mange Baade fra deres tilsvarende Skibe, som Capitainerne maatte finde fornødne til at bugserer dem; og de Baade, som ikke bruges til denne Tjeneste, skulle hjælpe at bugserer dem af Transportskibenes Fartøier, som Divisionscheferne maatte bestemme. Der maa drages særdeles Omhu for ikke at oversylde Baadene.

Samtlige Landgangsbaade maae være forsynede med Dræg og tilsvarende Louge.

I følge Admiralens Befaling

H o m e P o p h a m.

Bilag VII.

(See S. 61).

Den fiendtlige Armees Inddeling og Styrke.

Overbefaling.

Høistcommanderende Generallieuten. Lord Cathcart.

Næstcommanderende Generallieutenant Burrard.

Ingenieurtropper.

Høistcommanderende Oberst d'Arcy.

Næstcommanderende Major Fletcher*).

foruden 20 andre Officerer og 1200 Pionerer.

Artillerie.

Høistcommanderende Generalmajor Bloomfield.

Næstcommanderende Oberst Harding.

samt 8 Feltbatterier, deels engelske, deels tydske, der
anslaaes til . . . . . 2000 Md.

Cavallerie.

Høistcommanderende Generalmajor Linsingen.

3 hannoveranske Husarregimenter à 8 Eskadroner,
tilsammen 24 Eskadroner . . . . 2000 Md.

Infanterie.

1ste Division under Generallieutenant Sir George
Ludlow.

1ste Brigade under Generalmajor Finch,
(2det og 3die Garderegiment) . . 2641 Md.

2den Brigade under Generalm. Ward
(28de og 79de Inf. Regiment) . . 2364 —

---

tilsammen 5005 Md.

---

*) Senere bekjendt for Anlæget af Wellingtons berømte
Linier ved Torres Vedras udenfor Lisabon 1810.

2den Division under Generallieutenant Sir David Baird.

1ste Brigade under Generalmajor Grosvenor (4de og 23de Inf. Regmt.) 2178 Md.

2den Brigade under Generalmajor Spencer (32te, 50de og 82de Infant. Regmt.) . . . . . 2791 —

3die Brigade under Generalmajor Macfarlane (7de og 8de Infant. Regmt.) . . . . . 1980 —

---

tilsammen 6,949 Md.

3die Division (Hannoveranere) under Generallieutenant Lord Rosslyn.

1ste Brigade under Oberst du Plat (6te, 7de, 8de Lin. Bat.) . . . . . 2510 Md.

2den Brigade under Oberst Driberg (3die, 4de, 5te, Lin. Bat.) 2618 —

3die Brigade under Oberst Barfe (1ste og 2den Lin. Bat.) . . . . 1737 —

4de eller lette Brigade under Oberst Alten (1ste og 2den lette Bat.) 1407 —

---

tilsammen 8272 Md.

Reservedivisionen under Generalmajor Sir Arthur Wellesley.

Brigaden Stewart (43de, 52de, 92de og 95de Infant. Regmt.) . . . . . 4123 Md.

Recapitulation.

Ingenieurtropper	1200	Mand
Artillerie	2000	—
Cavallerie	2000	—
Infanterie	24349	—
<hr/>		
Den hele engelske Armee . . .	29549	Stridsmænd.

Bilag VIII.

(See S. 63).

**Proclamation fra Hs. K. Storbritanniske
Majestæts Befalingshavende over Land-
og Sømagten i Østersøen.**

(See Zellfried Forsøg til en politisk Overskuelse af Englands
Oversald paa Danmark 1807. Kbhvn. 1808).

Da de sidste Freds-Tractater, og de Forandringer i Statsforfatning och Grændser, som af saa mange Magter ere blevne erkjente, saa meget have forstøret Frankriges indflydende paa det faste Land af Europa, at det for Danmark, ihvorvel det ønsker at blive neutral; nu er bleven umueligt at forblive ved sit Neutralitets System, og uundgaaelig nødvendig for de Magter, som vedblive at sætte sig imod de Franske Indgreb, att tage saadanne Regler for sit Forhold, for at hindre, at de neutrale Magters Baa-
ben ikke blive vendte imod dem.

I denne hensigt kan Kongen, vor Herre, ikke med Ligegyldighed ansee Danmarks nærværende Stilling, hvorfor Hs. M. haver skicket Gesanter, forsedde med Fuldmagt, til Hans danske Majestæt, for paa et venstabeligt viis at begjære Forklaringer, som Liederne dem fordrer, og en Dvereensstemmelse af saadanne Forholdsregler, som alleenest er istand til at hemme den yderligere Ufærd, hvilken Frankrige igjennem Acquisitionen af den danske Marin har i Sinde.

Kongen vor Herre, haver des aarsag holdet det for raadeligt at begjære en temporair Overleverende af de Danske Linieskibe i en af Hans Majestæts Havne.

Dette Depositum synes være saa rigtig, og under de Neutrals og Krigførende Magters relative Forhold saa aldeles nødvendig, at Hs. Majestæt desuden har holdet det for en Pligt, hvilken han ffylber Sig og sit Folk at understøtte denne Fordring med en stærk Flaade, och en, med alt hvad som til det virksomme och snarreste Foretag er erforderlig, tilstrækkelig udrustet Armee.

Vi komme derfor til Eders Ryster, I Sjælands Beboere, ikke som Fiender, uden til vort eget Forsvar, at hindre, at de, som saa længe have forstyrret Europas Fred, ikke skulle tvinge Eders Marine at vende sig imod os. Vi begjære den, som Underpant,

ikke som Erobring. Der er gjort Eders Regjering det høytideligste Løfte, hvilket hermed bliver fornyet i Kongens, vor Herres Navn, og paa hans udtrykkeligste Befaling, at om vort forlangende bliver venstabelig beviljed, skulle Eders Krigsskibe efter slutted almindelig Fred udi samme Forsatning og Tilstand, som de ere blevne imodtagne under det Britiske Flaagets Beskyttelse, blive givne tilbage igjen. Det staaer i Eders Regjering's Magt, ved et Ord, at lage det saa, at vi stikke vore Sværd, som imod vor Villie ere blottede imod Eder, igjen i balgen. Dog skulle paa den andre Side Frankriges Rænker gjøre Eder døve imod Fornuftens och Venstabelets Røst, saa falde det uskyldig udgydede Blod, og en beleired og bombardered Hovedstads Forstrækkelse over Eders og Eders grumme Raadgiveres Hoveder.

Hs. M. Kongens af Storbritanien Matroser og Soldater skulle, saa længe Eders Forhold tillader det, behandle Sjælland, som en Provinz af en med Storbritanien i Alliance staaende Magt, hvis Territorium har den Ulykke at være en Skueplads for Krigen. Alle deres personer, som blive fredlig i deres hus, skulle blive betragtede som hellige. Gyendom skal blive respektared og beskytted, og den strengeste Disciplin holden.

Alle Levnetsmidler, som bringes til Forsælling, fulle, efter en bestemt billig pris, blive betalede; men da en bestandig Levering af Levnetsmidler, Foudrage, Brænde, og Kjørseleer ere fornødne for alle Armeer, saa er det vel bekjent, at Requisitioner ere uundgaaelige, og maatte blive igjennemførte.

Det vil blive Indvaanerne en stor Lættelse, og spare dem Forliis og Ubehageligheder, om Embedsmænd i de forffjellige Districter findes, til hvilke Requisitioner kunde blive stillede, og ved hvilke Fordringerne for Betalingen kunde blive bestemte og liquiderede.

Om saadanne Personer blive udnævne og opfylle deres pligt, uden at blande sig i saadanne Sager, som ikke høre til deres Virkefæds, saa skulde de blive respecterede, og alle Requisitioner skulde igjennem behørige Canaler och Departementer i Marinen og Armeen, til dem sigtes. Men da Noelighed paa Indvaanernes Side, som Princip for denne Indretning er fornøden, saa er det nødvendig, at alle Classer af Civile Embedsmænd ikke lemne deres huse, og hver og en Landmand eller anden Indvaaner, som enten alene eller i Foreening med flere bliver troffen bevæbnet, eller i øvrigt gjør sig skyldig i nogen slags voldsom handling, kan vente at blive behandlet med den yderste Strængbed.

Da Hs. K. Majestæts Regjering hidintil har undslaaet sig at forlige denne Sag med en venstabelig Overenskommelse, saa er en Del af Armeen bleven udsfibet, og den hele Magt har taget en frigerist Stilling, dog er det endnu ikke for seent at give Plads ad Fornuftens Stemme och Raad.

Givet paa Kysten af Sjælland d. ....de Aug. 1807.

(undertegnet)

J. G a m b i e r,

Admiral af det blaae Flag, og Befalingshavende paa Flaaden i Østersøen.

(undertegnet)

C a t h e r t,

General-Lieutenant og Befalingshavende over Britiske Tropperne i Norden af Europas Continent.

Bilag IX.

(See S. 131).

De engelske Befalingsmænds Opfordring til General Peymann om at overgive Kjøbenhavn.

Hovedkvarteret udenfor Kjøbenhavn
den 1ste September 1807.

Min Herre!

Vi Overstbefalende over Hs. Majestæts Sø- og Landmagt udenfor Kjøbenhavn, ansee det nu for pas-

fende, at opfordre Dem til at overgive Fæstningen for at undgaae videre Blodsudgydelse, ved at opgive et Forsvar, som aabenbar ikke kan fortsættes længe.

Kongen, vor naadige Herre, har gjort sig al muelig Umage for at afgjøre det omtvistede Anliggende paa den forsonligste Maade ved sine diplomatiske Agenter.

For at overbevise Hs. danske Majestæt og al Verden om den Ulyst, hvormed Hs. M. seer sig nødsaget til at gribe til Vaaben, fornye vi Undertegnede, i det Dieblif da vore Tropper ere udenfor Deres Porte, og vore Batterier i Begreb med at aabne deres Ild, Tilbudet af de samme fordeelagtige og fredelige Vilkaar, som bleve foreslaaede ved Hs. Majestæts Ministre ved Deres Hof.

Hvis De vil samtykke i at overlevere den danske Flaade, og tillade at vi føre den bort, skal den blive opbevaret som et Depositum for Hs. danske Majestæt, og tilbageleveres med hele dens Udrustning i ligesaa god Stand som den modtoges, saasnart Bestemmelserne for en almindelig Fred vil have fjernet den Nødvendighed, som nu foranlediger dette Krav.

Eiendomme af ethvert Slags, som ere blevne tagne siden Tiendtlighedernes Begyndelse, ville blive gjengivne deres Eiermænd, og Enigheden imellem de

forenede Kongeriger Storbritanien og Irland samt Danmark vorde gjenoprettet.

Men hvis dette Tilbud nu forkastes, kan det ikke gjentages. All offentlig som privat Eiendom, der er bleven taget, maa da tilfalde dem, der have taget den, og Byen maa, naar den indtages, dele Skjæbne med alle erobrede Stæder.

Vi maae udbede os en hurtig Afgjørelse, fordi ved vore Troppers nuværende fremmelige Stilling faa nær Deres Glæde, det hurtigste og kraftigste Angreb er uundgaaeligt, ligesom enhver Opsættelse vilde være paa urette Sted.

Vi vente derfor Deres afgjørende Svar hosføiet, og have den Ære at være o. s. v.

J. Gambier,

Høistbefalende over Hs. Majestæts
Skibe og Fartøier i Østersøen.

Cathcart.

Til Hs. Excellence

General B e y m a n n, Gouverneur

i Kjøbenhavn.

General Beymanns Svar.

Kjøbenhavn 1ste September 1807.

Mine Herrer!

Vor Flaade, vor egen uomtvistelige Eiendom ere vi overbeviste om, befunder sig ligesaa trygt i Hs. danske Majestæts Besiddelse, som den nogenstunde kan være det i Kongen af Englands, saasom vor Herre aldrig har havt noget Fiendtligt ifinde imod Deres.

Derfom De kan være grusom nok til at søge at ødelægge en By, som ikke har givet Dem ringeste Anledning til en saadan Behandling fra Deres Side, maa den finde sig i sin Skjæbne; men Pligt og Ære byde os at forkaste et Forslag, som ikke sømmer sig en uafhængig Stat, og vi have besluttet at tilbage-drive ethvert Angreb, og til det yderste at forsvare vor Stad og gode Sag, for hvilke vi ere redebonne at opoffre vort Liv.

Det eneste Forslag jeg seer mig istand til at gjøre, for at forebygge videre Blodsudgydelse, er, at affærdige et Sendebud til Kongen min Herre, for at erfare hans endelige Beslutning med Hensyn til Indholdet af Deres Brev, saafremt De i den Anledning vil tilstaae mig et Pas. Jeg er o. s. v.

Beymann,

Høistcommanderende over Hs.
Majestæts Landmagt.

Gjensvar.

Hovedkvarteret udenfor Kjøbenhavn
den 2den September 1807.

Min Herre!

Det gjør os faare ondt at maatte underrette Dem om, at det ikke staaer i vor Magt at opsætte vore forenede Operationer i den Tid, som udkræves til at indhente Svar fra Deres Regjering.

Vi have gjort Alt hvad vi formaae indenfor Grændserne af vor Bemyndigelse, ved i dette Dieblif at tilbyde Dem ligesaa fordeelagtige Vilkaar, som dem der gjordes Dem for at undgaae et Brud.

Vi skulle høiligen beklage Stadens Ddelæggelse, hvis den bliver beskadiget, men føle Fyldestgjørelse i den Betragtning, at i det vi for sidste Gang have gjentaget Tilbudet af de fordeelagtigste og meest forsonende Vilkaar, have vi gjort Alt, hvad der staaer til os, for at forhindre Blods Udgydelse og forebygge Krigens Rædsler.

Vi have den Ære o. s. v.

J. Gambier,

Admiral o. s. v.

Cathcart,

Gen. Lieutn. o. s. v.

Bilag X.

(See S. 150.)

Kjøbenhavns Capitulation.

1ste Artikel.

Naar denne Capitulation bliver underskrevet og stadfæstet, skule Hans britiske Majestæts Tropper sættes i Besiddelse af Citadellet.

2den Artikel.

En Bagt af Hans britiske Majestæts Tropper skal ligeledes besætte Holmen.

3die Artikel.

Skibene, samt Krigsfartøjerne af enhver Benævnelse, tilligemed alle Hans danske Majestæt tilhørende Skibsfager og Sø-Inventarium skulle overgives i de Personers Værge, som blive udnævnte af de Høistcommanderende for Hans britiske Majestæts Krigsmagt; og de skulle ufortøvet sættes i Besiddelse af Holmene, samt af alle de dertil hørende Bygninger og Forraadshuse.

4de Artikel.

De sig i Hans britiske Majestæts Tjeneste befindende Forraads- og Førselskibe skulle tillades, hvis fornødent gjøres, at komme ind i Havnen, for igjen at indstibe hvad Skibsfager og Tropper de have hidbragt til denne De.

5te Artikel.

Saasnart Skibene ere blevne udbragte fra Holmen, eller inden 6 Uger fra denne Capitulations Dato, eller før, om mueligt, skulle Hans britiske Majestæts Tropper overantvorde Hans danske Majestæts Tropper Citadellet, i den Tilstand, hvori det befindes, naar de besætte samme. Hans britiske Majestæts Tropper skulle ligeledes inden forommeldte Tid, eller, om mueligt før, igjen indskibes fra Den Sjælland.

6te Artikel.

Fra denne Capitulations Dato skulle Fiendtlighederne ophøre over hele Sjælland.

7de Artikel.

Ingen Person, være sig hvo det vil, skal vorde molesteret; og al Eiendom, offentlig eller privat, undtagen de forommeldte Hans danske Majestæt tilhørende Skibe og Krigsfartøier samt Skibsfager og Eöinventarium, skal respecteres; og alle civile og militaire Betjente i Hans danske Majestæts Tjeneste, skulle vedblive i den fulde Udøvelse af deres Embedsforretninger over hele Sjælland; og Alt skal anvendes, som kan sigte til at fremme Enighed og god Forstaaelse imellem de tvende Folk.

8de Artikel.

Alle paa begge Sider tagne Fanger skulle ubetinget tilbagegives, og de Officerer, som ere Fanger paa Wesord, skulle befries fra sammes Forpligtelse.

9de Artikel.

All engelsk Eiendom, som maatte være bleven sequestreret ifølge de stedhavte Fiendtligheder, skal tilstilles Eierne.

Denne Capitulation skal stadfæstes af de respective Høftcommanderende, og Stadfæstelsen skal udverles inden Kl. 12 denne Dags Middag.

Givet i Kjøbenhavn den syvende Dag af September 1807.

E. F. Walterstorff.	Arthur Wellesley.
D. Lütken.	Home Popham.
J. H. Kirchhoff.	George Murray.

Stadfæstet og bekræftet af os i det britiske Hovedquarteer paa Hellerup den fornævnte syvende Dag af September 1807.

J. Gambier.	Cathcart.
-------------	-----------

Bilag XI.

(See S. 158.)

Fortegnelse over de danske Krigsskibe, som ifølge Kjøbenhavns Capitulation bleve overleverede til Fienden.*)

a) Linieskibe.

	Kanoner.	bygget.
Christian den Syvende	90.	1803.
Neptunus †	80.	1789.
Waldemar	80.	1798.
Norge	78.	1800.
Danmark	76.	1794.
Prindsesse Sophie Frederikke	70.	1775.
Justitia	70.	1777.
Arveprinds Frederik	70.	1782.
Kronprinds Frederik	70.	1784.
Fyen	70.	1787.
Odin	70.	1788.
Trekroner	70.	1789.
Kronprindsesse Marie	70.	1791.
Skjold	70.	1792.
Prindsesse Caroline	66.	1805.
Seieren	64.	1795.
Ditmarsken †	60.	1780.
Mars †	60.	1784.

*) See Gardes Efterretninger om den danske og norske Sømagt, 4de Bind, S. 598—609.

b) Fregatter.

	Kanoner.	bygget.
Berlen	46.	1804.
Havfruen	40.	1789.
Freia	40.	1793.
Iris	40.	1795.
Rajaden	40.	1796.
Rota	40.	1801.
St. Thomas †	36.	1779.
Frederiksværn	36.	1783.
Venus	36.	1805.
Nymphen	36.	1807.
Frederikssteen	26.	1800.
Triton	24.	1790.
Lille Bølt	20.	1801.
Fylla	20.	1802.
Glücksstadt	12.	1804.
Elven	10.	1800.
Eiberen	10.	1802.

c) Brigger.

	Kanoner.	bygget.
Flyvende Fisk	20.	1789.
Sarpen	18.	1791.
Glommen	18.	1791.

	Kanoner.	Bygget.
Nidelven	18.	1792.
Delphinen	18.	1805.
Mercurius	18.	1806.
Mart †	18.	1807.
Brevdrageren	14.	1801.

d) Mindre Fartøier.

Flydebatteriet Nr. 1 paa 24 Kanoner.

4 Stykpramme paa 20 Kanoner.

10 Kanonbaade.

13 Kanonchalouper.

1 Kanonjolle.

2 Morteerbaade.

1 Kongejagt.

Af de med † betegnede Skibe kom Neptunus ved Bortførelsen paa Grund ved Taarbæk, og blev brændt af de Engelse; samme Skjæbne havde Mars ved Saltholm, fordi det ikke ansaaes for tjenstdygtigt. Ditmarsken blev af de Engelse ødelagt i Dokken, og Fregatten St. Thomas brændt som ubrugelig. Briggen Mart blev den 12te August 1809 tilbageerobret udenfor Frederiksværn.

Af den hele Flaade levedes kun Linieskibene Prinds Christian Frederik, 66 Kanoner, byg-

get 1804, og Prindsesse Lovise Augusta, 60 Kanoner, bygget 1783, hvilke begge dengang tilfældigviis vare i Norge. Det første ødelagdes i Kampen ved Sjællandsbødder den 22de Marts 1808; det sidste blev ophugget 1829.

Af tilbageblevne mindre Skibe, der ligeledes tilfældigviis ikke vare tilstede ved Kjøbenhavns Overgivelse, blev Briggen *Fama*, 14 Kanoner, tilligemed Kongejagten *Søormen*, 8 Kanoner, Aaret efter tagen af de Engelske ved Nyborg, da denne Fæstning blev besat af de spanske Tropper ved deres Undvigelse den 9de August 1808. Fregatten *Diana*, 20 Kanoner, toges af Spanierne 1809 i Carthagens Havn, som Vederlag for de tvende spanske Infanterieregimenter, Asturien og Guadalaxara, af Romanas Corps, som de Danske afvæbnede og overleverede til de Franske efter Tumulten i Roeskilde den 31te Juli 1808. Briggen *Fehmern*, 14 Kanoner, faldt i Fiendevold ved Glückstadt's Overgivelse 1814; og Briggen *Lougen*, 18 Kanoner, blev i Norge efter Kielerfreden, tilligemed den tilbageerobrede *Mart*.

Bilag XII.

(See S. 171.)

Overkrigs-Commissionens Dom over General Beymann med Flere, i Aaledning af Kjøbenhavns Capitulation.

Anno 1808 den 16de November blev udi en eedsvoren Overkrigs-Commission, udi Sagen:

Den constituerede Krigs = Fiskal, Auditeur Fr. Seltzen contra: General = Lieutenant Joachim Melchior v. Holten Castenskiold, Chef for det Sjællandske Rytter = Regiment; Generalmajorerne Henrik Ernst Beymann, Deputeret i det forrige Generalitets = og Commissariats = Collegium (nu General = Commissariats = Collegium); Carl Frederik Bielefeldt, Chef for det Kongelige Artillerie = Corps; Hans Christoph Gedde, Chef for Ingenieur = Corpsen; Ernst Frederik Walterstorff, Chef for det nordre Sjællandske Landeværns = Regiment; Contre = Admiral Otto Lütken; General = Adjutant (nu Oberst) Johan Hieronimus Kirchhoff, Deputeret i det forrige Generalitets = og Commissariats = Collegium (nu General = Commissariats = Collegium); Oberst Frederik Beck, Chef for det

det Norske Livregiment til Fods; og Oberstlieutenant Johan Mangelsen Voigt af det Danske Livregiment til Fods; fældet saadan:

Dom.

Efter Krigs=Jistalens indgivne Klage=Skrikt, samtliges Tiltaltes indgivne Forsvars=Skriver, og alt øvrigt i denne Over=Krigs=Commission Fremførte, samt paa lovlig Maade erhvervet Dplysning og Vidnesbyrd, er det befundet, at General=Major H. C. Beymann, hverken har efterkommet Hans Kongelige Høihed Kronprindsens (nu Hans Majestæt Kongens) ham givne Instruxioner, eller gjort det Øderste til Landets og Stadens Forsvar; hverken opfyldt de ham som høieste Befalingsmand og øverstcommanderende General paaliggende Pligter, eller iagttaget den udi saadan Charge tilbørlige militaire Conduite, i det han ikke har forsøgt at hindre eller vanskeliggjøre Fiendens Landgang, eller paaseet at Udfaldene af Fæstningen skete tilbørligen, eller draget betimelig Omsorg for Udenværkers Anlæg, eller gjort fornødent Brug af Sø=Statens Skyts; viist sig ligegyldig ved, om Fienden skete alt mueligt Afbræk, Detaschements=Cheferne bleve tilstrækkelig instruerede og fuldkommen opfyldte deres Pligter, og derhos ikke draget Omsorg for, at General=Lieutenant Castensfiolds Corps

blev forsynet med det samme tilkommende Skjts og Ammunition her fra Staden. Endvidere: har capituleret, og udleveret den danske Flode til den engelske Magt, uden beviislig Nødvendighed, og hverken, i Henseende til den indgangne Capitulation, eller det holdte Krigs-Raad, iagttaget Krigs-Lovenes Forfkrivter; ei forsynet de til at negociere om en Capitulation udnævnte Commissarier med de fornødne Forholds-Regler; antaget Capitulations-Forslaget uden skjellig Overveielse; og endeligen, viist en ufor svarlig Ligegyldighed i den antagne Capitulations rette Fortolkning og Opfyldelsen af dens Indhold. — Ved hvilken Overhørighed og skammelige Efterladenhed han er skyldig til Straf efter den 68de Krigs-Artikel.

General-Major C. F. Bielefeldt, som en Second Commanderende udi General-Commandoen, er deeltigt udi det Mangelagtige i Stadens og Fæstningens Forsvar, samt den ufor nødne Capitulation, og Flodens Overgivelse; samt derhos baade directe og indirecte har fremfor Andre for Ledet General-Major Beymann til Capitulationens Antagelse, og endeligen endog saa paadraget sig en grundet Mistanke om, at ville kaste Skinnet af dette Forhold paa Andre. — Hvorfor han er skyldig til Straf efter 68de og 70de Krigs-Artikel.

General-Major H. C. Gedde, ikke alene har viist sig forsømmelig og efterladet udi sin Charge, men tillige baade directe og indirecte forledet General-Major Beymann til Capitulation, og derved gjort sig skyldig til Straf efter den 70de Krigs-Artikel.

Oberstlieutenant J. M. Voigt, ved en ham betroet Commando den 20de Augusti 1807, haver viist sig seendragtig, og ved ugyldige Udflugter søgt at unddrage sig sine Pligters Opfyldelse; samt derhos under denne Sag viist uforholden Trættelyst, Vidtløstighed, og brugt usømmelig Spotten; hvorved han er skyldig til Straf efter den 103de, 26de og 188de Krigs-Artikel.

Oberst F. Beck har som Detaschements-Chef den 18de Augusti 1807 ikke viist tilbørlig Conduite, og er derfor skyldig til Straf i Analogie af den 66de og 188de Krigs-Artikel, samt Reskripterne af 22de Decbr. 1792 og 11te Mai 1765.

Contre-Admiral D. Lütken, og Oberst J. H. Kirchhoff, hverken som Underhandlings-Commissairer om Capitulationen eller i det holdte Krigsraad have udviist tilbørlig Conduite; hvilket dog maa ansees affonet med deres under Sagen udholdte Arrest.

General-Lieutenant J. M. v. S. Castenskiold ei med tilbørlig Bestemthed har requireret Kanoner her-

fra Staden til sit Corps, hvilket dog efter de befundne Omstændigheder ei kan drage til videre Følge for General-Lieutenanten under denne Sag, end at han maa deeltage i Omkostningerne.

General-Major G. F. Walterstorff ved Udfaldet den 20de Augusti 1807 ei har iagttaget tilbørlig militair Conduite, hvilket dog maa ansees affonet med de ham den 20de September s. A. og senere paalagte Arrester. Hvorimod General-Major Walterstorff som Underhandlings-Commissair angaaende Capitulationen maa ansees at have opfyldet sine Pligter.

Skjøndt Krigs-Fiskalens paa Over-Krigs-Commissionens, i Følge den 72de Krigs-Artikel den 17de Januari d. A. afgivne, præliminaire Eragtning, grunde sig Sigtelser, saaledes ere befundne besøiede med samtlige Paagjældende, hvorved tillige alle dem og deres Eiendomme paalagte Arrester og Sequestrationer ere hjemlede; saa bør Fiskalens Sigtelser og Paastande dog ei være Noget til Hinder, videre end de ved Dom tages til Følge.

Thi kjendes for Ret:

General-Major Henrik Ernst Beymann bør have Ære og Liv forbrudt, og hans Gods være confiskeret.

General-Major Carl Frederik Bielefeldt bør have Ære og Liv forbrudt, og hans Gods være confiskeret.

General-Major Hans Christoph Gedde bør have sit Liv forbrudt.

Oberst = Lieutenant Johan Mangelsen Voigt bør have sin Charge forbrudt; saa bør og de af Johan Mangelsen Voigt under denne Sag brugte utilbørlige og spottende Udladelser være døde og magtesløse, og ikke komme nogen til Fornærmelse i nogen Maade.

Oberst Frederik Beck bør udholde To Maa-
neders Fæstnings = Arrest i Citadellet Frederikshavn,
af første Grad, efter Rescriptet af 22de December
1792.

General-Lieutenant Joachim Melchior von
Holten Castenskiold, Contre-Admiral Otto
Lütken og Oberst Johan Hieronimus Kirch-
hoff bør for Krigs = Fiskalens videre Tiltale i denne
Sag frie at være.

General-Major Ernst Frederik Walter-
storff bør udi Sagens XVI Post b. for Krigs-
Fiskalens videre Tiltale fri at være. I øvrigt bør
han for Tiltale i denne Sag fri at være.

I Følge det Kongelige Danske Cancellie = Colle-
giums Anmodning udi Skrivelse af 1ste December

1807 til denne Commission, forbeholdes Justitiens Tiltale imod Sognepræsten her i Staden Hr. Hudt-walker, i Anledning af hans den 5te September 1807 udviste Forhold, samt et derom til hans Broder i Hamborg skrevet Brev.

Forsaavidt de af Krigs = Fiskalen nedlagte Paa-stande ikke udi denne Dom ere tagne til Følge, bør de ei være Noget til Hinder eller Præjudice i nogen Maade.

Samtlige i Anledning af denne Sag paalagte Arrester og foretagne Sequestrationer fjændes lov- lige.

Den constituerede Krigs = Fiskal, Auditeur F. Heltzens Salarium bestemmes til syv hundrede Rdlr., og udredes saaledes: H. C. Pehmanns Bo 150 Rdlr., af C. F. Bielefeldts Bo 60 Rdlr., af H. C. Geddes Bo 50 Rdlr., af General = Lieutenant J. M. v. H. Castenskiold 80 Rdlr., General = Major C. F. Wal-terstorff, Contre = Admiral D. Lütken, og Oberst J. H. Kirchhoff hver for sig 100 Rdlr., og Oberst F. Beck og Carl Mangelsen Voigt hver for sig 30 Rdlr.

Endelig bør af H. C. Pehmanns, C. F. Bielefeldts, og H. C. Geddes Boer udredes de paa

deres Arrest og Baretægt samt Dommens Execution medgaaende Omkostninger.

Kjøbenhavn udi den formedelst Kjøbenhavns Capitulation nedsatte Over-Krigs-Commissjon.

FRIEDRICH Pr. z. Hessen.

(L. S.)

W. Stochfleth.

(L. S.)

Baudissin.

(L. S.)

P. Rosenstand Goiske.

(L. S.)

Denne Overkrigscommissjonens Dom ville Vi, med allernaadigst Hensyn til de Domfældtes lange og tro Tjeneste, have, af sær Kongelig Naade, formildet derhen:

1. General-Majorerne Heinrich Ernst Beymann, og Carl Friederich Bielefeldt, meddeles Afsted af Vor Krigstjeneste, uden Tilladelse at bære Uniform og Feldttign, og skulle de indtil videre opholde dem inden for Citadellet Friederichshavns Bolde.

2. General-Major Hans Christoph Gedde, skal i Naade være affkediget af Vor Krigstjeneste.

3. Oberstlieutenant Johann Mangelsen Voigt, skal i Naade være affkediget af Vor Krigstjeneste,

med den for hans havte Charge reglementerede Pension, hvorimod Over = Krigs = Commissionens Dom stadfæstes i Henseende til Mortificationen af de af ham under Sagen brugte utilbørlige Udladelser.

4. Oberst Friederich Beck ville Vi i Naade eftergive den ham tilkiændte tvende Maaneders Fæstnings = Arrest i første Grad, i Betragtning af den Arrest han allerede har udholdt.

I øvrigt bliver Over = Krigs = Commissionens Dom herved allernaadigst stadfæstet.

Givet i Vort Hovedquarteer i Vor Kongelige Residencestad Kjøbenhavn, den 18de Januari 1809.

Frederik R.

F. Bülow.

Fremlagt og aflæst i Over = Krigs = Commissionen den 21de Januarii 1809.

FRIEDRICH Pr. z. Hessen.

W. Stochfleth.

Baudissin.

P. Rosenstand Goiske.

Litteratur

til Krigsbegivenhederne i Sjælland

1807.

- 1) **A. C. Hansen**, Kjøbenhavns Leirfrands for Aaret 1807, eller udsørlig Efterretning om Alt hvad der er skeet saavel i som udenfor Kjøbenhavn som i England, i Anledning af Krigen imellem Danmark og Storbritanien, fra 21de Juli til September Maanedes Udgang. Kjøbenhavn 1807, hvortil endnu er foiet et Tillæg, som gaaer til henimod Slutningen af October 1807.
- 2) **L. Møller**, Kjøbenhavns nye Leirfrands, eller fuldstændig Beskrivelse over Alt, hvad der har tildraget sig i Kjøbenhavn og Sjælland under Beleiringen af de Engelske i August og September Maaned 1807, tilligemed alle de Placater og Proclamationer, som i den Anledning ere udkomne, og de Foranstaltninger, der til det almindelige Vel ere gjorte. Kjøbenhavn (uden Trykkeaar).
- 3) **G. L. Lahde**, topographisk-historisk Udsigt over Kjøbenhavns Beleiring 1807, 4to.

- 4) **T. C. Bruun**, Toget til Sjælland og Kjøbenhavns Beleiring. Kjøbenhavn 1807.
- 5) **F. Münter**, Die Belagerung von Kopenhagen im Sommer 1807, oversat paa Dansk af **W. S. S. Abrahamson**. Kjøbenhavn 1807.
- 6) (**L. Meyer**) Seeland im Sommer 1807. Germanien 1808; ogsaa under Titel af: Vertraute Briefe über die Vorfälle in Kopenhagen im Jahre 1807.
- 7) **C. S. Zellfried**, Forsøg til en politisk Overskuelse af Englands Overtagelse paa Danmark i Aaret 1807. Kjøbenhavn 1808.
- 8) (Unævnt) Bidrag til Nordens Historie i Aaret 1807; findes i 2det Bind af *Saga*, et Fjerdingaarsskrift, udgivet af **J. Storm Munch**. Christiania 1819.
- 9) **F. L. Sommer**, Account of the Siege, Bombardment and Capitulation of Copenhagen in the year 1807.
- 10) *Naval Chronicle* 1807, 18th Vol. London.
- 11) **Ludlow Beamish**, History of the King's German Legion, 2 Vols. London 1831, ogsaa paa Tydsk under Titel af: **L. B. Geschichte der Königl. deutschen Legion**. 2 Theile. Hannover 1832.

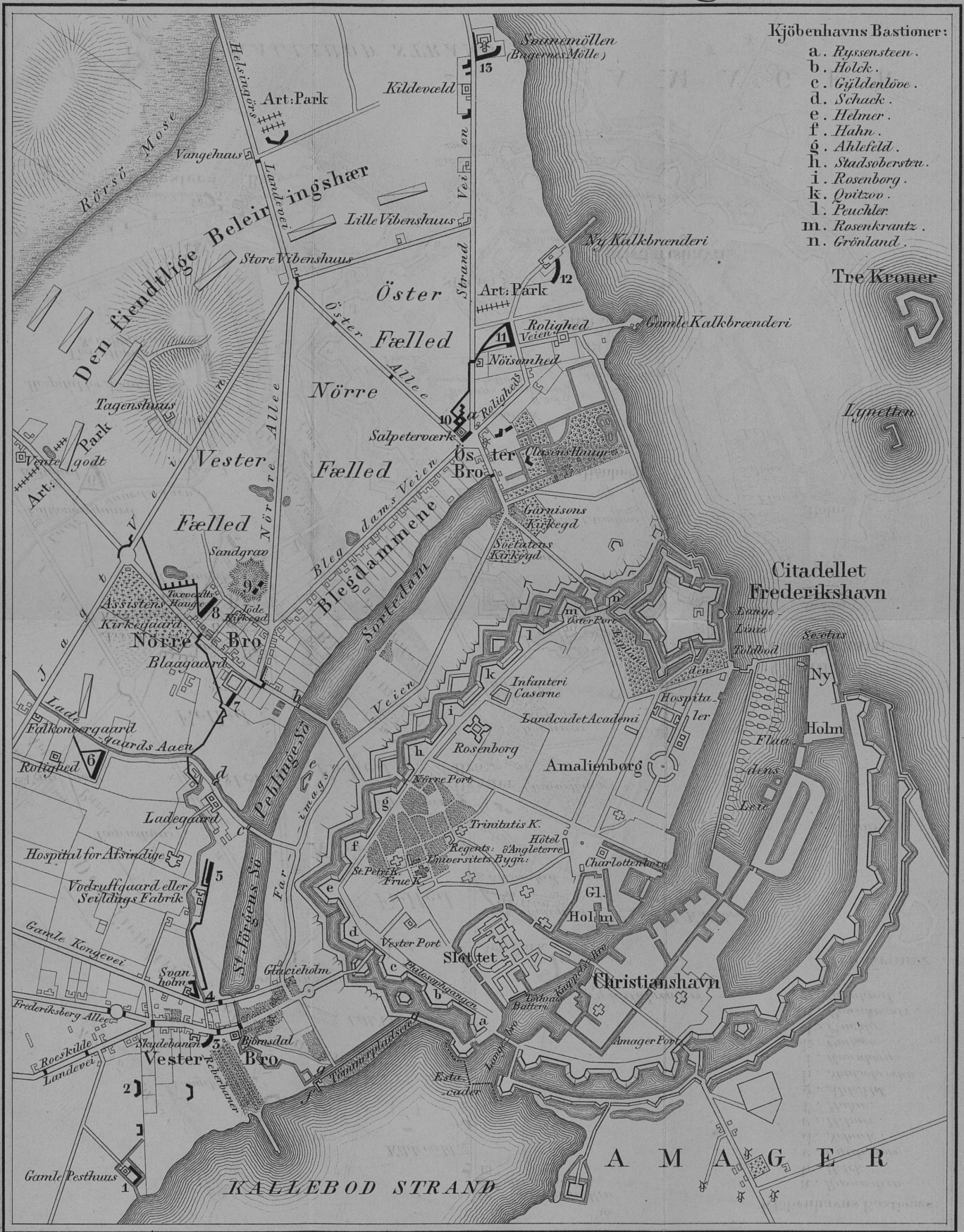

- 12) (Unævnt) Erinnerungen eines Legionairs, oder Nachrichten von den Zügen der Deutschen Legion des Königs von England u. s. w. Hannover 1826.
- 13) W. A. Thanch, Tildragelser i Sjælland og Lolland under Beleiringen 1807. Kjøbenhavn 1808.
- 14) S. C. Wedel-Jarlsberg, fædrelandste Betragtninger. Kjøbenhavn 1807.
- 15) Hindrichsen, Efterretning om Tegningen ved Rjøge den 29de August 1807.
- 16) A. F. Just, Historie om Englands Overfald 1807.
- 17) J. Garbrecht, Sværd og Banner, kort historisk Beretning om S. M. Kongens Livcorps, Livjægercorps, det borgerlige Infanterie og Artillerie, samt Brandcorpsset i Kjøbenhavn. Kjøbenhavn 1831.
- 18) J. Hall, Erindringer fra 1800—1815, 1ste Deel. Christiania 1844.
- 19) J. Ræder, Danmarks Krigs- og politiske Historie fra Krigens Udbrud 1807 til Freden til Jønkøping, den 10de December 1809, 1ste Deel. Kjøbenhavn 1845.
-

Rettelser.

- Side 8. Linie 19. fiendlig, læs: fiendtlig.
 — 9. — 2. i Num. Müfling, læs: Müffling.
 — 11. — 26. Holsteen, læs: Solsten.
 — 99. — 20. dengang endnu ikke troede, læs: troede
 dengang endnu ikke.
 — 101 (efter S. 109) rettes til Side **110**.
 — 119. Linie 17. Fornedelse, læs: Fornedrelse.

Kjöbenhavns Beleiring 1807.

- Kjöbenhavns Bastioner:
- a. Ryssesteen.
  - b. Holck.
  - c. Gyldenløve.
  - d. Schack.
  - e. Helmer.
  - f. Hahn.
  - g. Ahlefeld.
  - h. Stadsöversten.
  - i. Rosenborg.
  - k. Quitzow.
  - l. Pauchler.
  - m. Rosenkrantz.
  - n. Grönlund.

Tre Kroner

Lynetten

Citadellet
Frederikshavn

Ny Holm

Amalienborg

Christianshavn

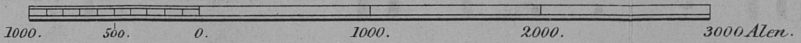
A M A G E R

KALLEBOD STRAND

Tegnet og lith. af Mansa.

Em. Beerentzen & Co lith. Inst.

Maalestok.

S
U
N
D
E
T

OVERSIGTSKAART
 til
 Krigstildragelserne
 i
 SJÆLLAND
 1807.

